

สรุปการสัมมนาระดับภาคโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

การพัฒนาสังคม และสุขภาวะ

เรื่องกระบวนการจัดการเศรษฐกิจฐานราก : บทเรียนและข้อมูลจาก ๓ จังหวัดภาคกลาง

วันเวลาสถานที่ จันทร์ ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๑ ห้องราชวดี โรงแรมชัยนาทธานี จ.ชัยนาท

หน่วยงานผู้จัด และหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการศึกษาวิจัย

โครงการความร่วมมือเพื่อจัดการปัญหาความยากจนการพัฒนาสังคมและสุขภาวะ ๓ จังหวัดภาคกลาง ชัยนาท อุทัยธานี และ นครปฐม

สาระสำคัญจากการประชุม

๑. **วัตถุประสงค์ของการสัมมนา** เป็นการนำเสนอ ผลการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือฯ ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ ๓ จังหวัด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนทำงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน และรับฟังข้อเสนอแนะต่อการทำงานในพื้นที่ และการดำเนินงานของโครงการในระยะต่อไป

๒. **ผู้เข้าร่วมประชุม** ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท หัวหน้าส่วนราชการ ตัวแทนหน่วยงานภาคราชการ ภาคประชาชน อบต. เทศบาล คณะวิจัย ทีมงานภาคประชาชนของ ๓ จังหวัดภาคกลาง ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และ เจ้าหน้าที่ สกว.ประมาณ ๑๓๐ คน

๓. **เนื้อหาการสัมมนา** ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ

๓.๑ **การกล่าวรายงานวัตถุประสงค์การวิจัย และกล่าวเปิด และบรรยายพิเศษ โดย ดร.ประภากร สมิติ ผวจ.ชัยนาท**

นายอนุ สง่าเรืองฤทธิ์ ผู้ประสานงานภาคกลางกล่าวรายงาน

- ปี ๔๘-๔๙ สกว.ร่วมกับ พอช. ศตจ.ชาติ ได้จัดทำโครงการนำร่องบูรณาการจังหวัดขึ้น
- โครงการความร่วมมือฯ ดำเนินการต่อเนื่องจากโครงการนำร่อง ในพื้นที่ ๒๐ จังหวัด และในภาคกลางดำเนินการใน ๓ จังหวัด ชัยนาท อุทัยธานี นครปฐม
- ประชุมเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานของจังหวัดภาคกลาง และรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อปรับแนวทางในการดำเนินงาน

ดร.ประภากร สมิติ ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท

- ตอนแรกไม่สนใจงานของโครงการ แต่หลังจากได้ทำความเข้าใจในการดำเนินงานของ สกว. ก็เข้ามาร่วมให้การสนับสนุน โดยไม่มอบหมายให้รองผู้ว่าฯ เข้าแทนเลย จึงขอฝากให้หน่วยงานที่รับผิดชอบหนังสือจากหน่วยงานให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ให้ความสนใจกับงานนี้ให้มาก
- อยากให้การดำเนินงานของโครงการ ซึ่งเลือกบางพื้นที่มานำร่อง จะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าเหตุใดเลือกตำบลนั้นๆ ต้องไม่เลือกพื้นที่เพราะความลำเอียง อย่าทำให้เกิดความขัดแย้ง ต่อการปกครองท้องถิ่น
- การคัดสรรทีมงานจะต้องเลือกกลุ่มคนซึ่งมีการบูรณาการภาคี เพื่อไม่ให้งานมีความโดดเดี่ยว
- การทำความเข้าใจกับ ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วน และผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน
- การมีทีมงานซึ่งเป็น Think Tank นำข้อมูลมาประกอบการดำเนินงาน ข้อมูลต้องหลากหลายและมีความน่าเชื่อถือ
- จะต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานให้กับจังหวัด หน่วยงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อให้จังหวัด โดย ผวจ. ได้คิดว่าการดำเนินงานต่อไปนั้น สกว.ยังคงสนับสนุนทุนการวิจัยหรือไม่ หรือสนับสนุนให้ทุกจังหวัดดำเนินการเต็มพื้นที่

- หรือไม่ หาก สกว.ไม่สามารถสนับสนุนได้ทั้งหมด จังหวัดอาจจะให้สำนักงานพัฒนาชุมชนดำเนินการของพื้นที่ที่เหลือควบคู่กันไปด้วย ขอฝากไปยังจังหวัดอื่นๆ ให้เรียนผู้ว่าราชการจังหวัด ว่าจะต้องมีการเตรียมการในโครงการระยะต่อไป
- ทีมงานจังหวัดชัยนาทได้เสนอผลการดำเนินงาน และแผนชุมชนให้กับจังหวัดและหน่วยงานราชการจังหวัด ได้สัปดาห์ให้ส่งแผนไปยังระดับอำเภอ เพราะจังหวัดมี กบจ. และ กบอ. ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาแผน อีกสองชุดให้สำเนาส่งให้กับ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดและพัฒนาราชการจังหวัด เพื่อเตรียมข้อมูลให้กับผู้ว่าราชการคนใหม่ดำเนินการ จังหวัดนำไปพิจารณาปรับเข้าแผนพัฒนาจังหวัด
 - สกว.เข้ามาทำงานวิจัยตั้งแต่ปี ๔๗ มีงานวิจัย ๗ เรื่อง และนำผลการวิจัยไปทำ Work Shop ร่วมกับชาวบ้าน แล้วนำเสนอให้กับกรรมการงบประมาณ หลายเรื่องทั้งส้มโอ โคเนื้อ โดยทำใบปะหน้าบอกว่าผ่านการวิจัยโดย สกว. ทำให้ได้รับงบประมาณ ๑๘๐ ล้านบาท และได้ส่งข้อมูลชุดเดียวกันนี้ให้กับ สส. ได้รับงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดอีก ๑๘๐ บาท การทำงบประมาณหากมีข้อมูลที่สนับสนุน โดยเฉพาะผลงานวิจัยและงานวิชาการ จะช่วยหนุนงานของจังหวัดได้
 - การทำงานจะไม่จบแค่นี้ จะต้องมีการสานต่อไป เพื่อสานต่อความทุ่มเทของภาคประชาชนที่ดำเนินการ และเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

๓.๒ การนำเสนอผลการดำเนินงาน ของ ๓ จังหวัดภาคกลาง

จ.อุทัยธานี ดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย 35 ตำบล (ตำบลน้ำซึม ,ตำบลหาดทอง ,ตำบลเกาะเทโพ ,ตำบลหนองแก ,ตำบลหนองเต่า ,ตำบลหนองไผ่แบน ,ตำบลสะแกกรัง ,ตำบลหนองไผ่ ,ตำบลหนองขาหย่าง,ตำบลดอนกลอย ,ตำบลห้วยรอบ ,ตำบลทุ่งผึ้ง ,ตำบลท่าโพ ,ตำบลหมกแกว ,ตำบลหลุมเข้า ,ตำบลดงขวาง ,ตำบลอุทัยเก่า ,ตำบลทุ่งพง ,ตำบลเขากวางทอง ,ตำบลโคกหม้อ ,ตำบลหนองสระ ,ตำบลหนองยายดา ,ตำบลหนองกลางดง ,ตำบลหนองกระทุ่ม ,ตำบลบ่อยาย ,ตำบลพลวงสองนาง ,ตำบลประดู่ยืน ,ตำบลสุขฤทัย ,ตำบลทองหลาง ,ตำบลห้วยคต ,ตำบลทัพหลวง ,ตำบลห้วยแห้ง ,ตำบลคอกควาย ,ตำบลวังหิน และตำบลบ้านใหม่คลองเคียน) จาก 8 อำเภอ มีครัวเรือนที่จัดบันทึกทั้งสิ้น 4,592 ครัวเรือน ประมาณการรายรับ รายจ่าย ของจังหวัด

อุทัยธานี 36 ตำบล 336 หมู่บ้าน

การดำเนินงานประกอบด้วย

1. ทำแผนแม่บทชุมชนและข้อมูลเพิ่ม ในพื้นที่ 15 ตำบลขยาย
2. ทบทวนแผนแม่บทชุมชน และหาข้อมูลเพิ่มใน 20 ตำบลนำร่องเดิม
3. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้นำ และฝึกพลังเป็นเครือข่ายใน 35 ตำบล
4. กระตุ้นให้เกิดกระบวนการ ลด-ละ-เลิก การใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร มาใช้ปุ๋ยหมัก และจุลินทรีย์ต่าง ๆ ในการผลิตอาหารทุกชนิด

เป้าหมาย คือ การสร้าง“ตำบลอยู่ดีมีสุข” คือ ตำบลที่มีการนำข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชนมาถักทอแก้ปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ให้ครบวงจรอุปาทานของความยากจน เช่น

1. มีการลดรายจ่ายจากการผลิต โดยการ ลด – ละ – เลิก สารเคมีราคาแพงมาใช้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 30%
2. มีการผลิตอาหารบริโภคเอง ทั้ง ข้าว – ผัก – ผลไม้ 100 ครอบครัว
3. มีการลดรายจ่ายในครัวเรือนที่จำเป็น โดยการรวมกลุ่มผลิตเอง ใช้เอง และร่วมมือกันในรูปธุรกิจชุมชน 50 ครัวเรือน
4. การจัดสวัสดิการ เกิด - แก่ - เจ็บ - ตาย ในตำบลนำร่องอยู่ดีมีสุข ในระบบ 1 : 1 : 1 (ฝ่ายประชาชนสมทบ 1 ส่วน รัฐบาลสมทบ 1 ส่วน และ อบต. สมทบ 1 ส่วน)
5. มีการฟื้นฟูเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านกำจัดของเสีย และอนุรักษ์เรื่องป่าชุมชน และป่าครอบครัว
6. วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง งานประเพณีต่าง ๆ จะมีการฟื้นฟูฝึกสอนให้อยู่ในท้องถิ่น
7. เครือข่ายประเด็น และต่างประเด็น มีการแลกเปลี่ยนถึงผลสำเร็จ และอุปสรรคทุกเดือน
8. การบูรณาการทีมงานทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และประชาชนจะเกิดทุกประเด็น

บทเรียนสำคัญในการพัฒนาตำบลบูรณาการ โดยนายสมพงศ์ สุทธิวงศ์ หัวหน้าโครงการฯ จ.อุทัยธานี

- ➡ จังหวัดมีปัญหาน้ำท่วม/แล้งสลับกัน น้ำไหลจากเขาและลงสู่แม่น้ำอย่างรวดเร็ว แม้จะมีเขื่อนและคลอง แต่ก็ยังประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ ทำนาปีร้อยละ ๔๐ มีการปลูกพืชชนิดอื่นๆ แต่ไม่มาก มีพื้นที่ทางการเกษตร ๑ ล้านกว่าไร่
- ➡ “เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย สังคมอุทัยสาสุข”
- ➡ ตอนเริ่มต้นโครงการจังหวัดนำร่องฯ และโครงการความร่วมมือฯ ทางที่มกลางโดย ดร.สีลาภรณ์ เป็นผู้แนะนำที่มงานภาคประชาชนจังหวัดให้กับทางผู้ว่าฯ และหัวหน้าหน่วยราชการจังหวัด
- ➡ จังหวัดดำเนินการโดยมีตำบลต้นแบบหนึ่งตำบล เป็นตำบลอยู่ดีมีสุข (ต.อุทัยเก่า) ที่ดำเนินการอย่างครบวงจร จัดบัญชีอาหารปลอดภัย จัดสวัสดิการออมทรัพย์วันละบาท เพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข
- ➡ ตอนทำโครงการนำร่องฯ ได้ทำแผนแม่บทชุมชนไปแล้ว ๒๐ ตำบล ในโครงการความร่วมมือฯ ทำเพิ่มอีก ๑๕ ตำบล รวมเป็น ๓๕ ตำบล จากทั้งหมด ๗๐ ตำบล
- ➡ ตอนหลังได้นำแบบบันทึกบัญชีครัวเรือนมาเสริมการทำข้อมูล จปฐ.และ กชช.๒ ค.
- ➡ ในตำบลได้ร่วมกันทำสวัสดิการชุมชน ทำงานแบบถักทอสานความร่วมมือกับเครือข่ายอื่นๆ ร่วมกันเป็นคณะทำงานของภาคประชาชน
- ➡ มีการจัดตั้งแกนนำ ๕ เสือ ซึ่งทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการเรื่องการจัดการความรู้และแผนชุมชน
- ➡ จังหวัดจัดตั้งสภาแกนนำขึ้นมาได้ ๒๓ ตำบล
- ➡ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีเครื่องมือ ดังต่อไปนี้ แผนแม่บทชุมชน บันทึกบัญชีครัวเรือน ศูนย์การเรียนรู้เพื่อชีวิต และสภาแกนนำชุมชน
- ➡ บัญชีครัวเรือน วิเคราะห์โลหิต วิเคราะห์ดิน เพื่อสร้างความตระหนักและความคิดร่วมของครอบครัว
- ➡ สรุปรูปแบบบันทึกบัญชีครัวเรือน จำนวน

(**ขับเคลื่อนงานผ่านทีมแกนนำชุมชน ของทุกตำบลที่จะร่วมกันแก้ปัญหาความยากจน ร่วมกันนำปัญหาของหมู่บ้านมาร่วมกันคิดหาสาเหตุ หาทางแก้ไข และใช้บัญชีครัวเรือนเป็นกระจกส่องเงาให้เห็นพฤติกรรมรายจ่ายของครัวเรือนมาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อให้ประชาชนรู้จักตนเอง เห็นจุดบกพร่องของตนเอง ในระยะต่อไปจะสนับสนุนเรื่องการจัดทำบัญชีรับจ่ายให้มากขึ้น เพราะประชาชนเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน)

พมจ.อุทัยธานี

- เห็นความสำคัญระหว่างการทำงานของ ประชาชนและภาคประชาชน หากมี อบต.เข้ามาร่วมในการทำงานด้วยจะทำให้การทำงานของภาคประชาชนได้รับการสนับสนุนได้ดี ทั้งเรื่องของคนและงบประมาณ
- พมจ. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน คิดโครงการต่างๆ เพื่อลดรายจ่ายให้กับประชาชน มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการศูนย์เรียนรู้บ้าน โครงการแผนชีวิตชุมชน และการจัดบัญชีครัวเรือน และการใช้ข้อมูลอื่นๆ เช่น ประวัติศาสตร์ แนวนโยบายของรัฐ ฯลฯ เพื่อใช้ในการวางแผนชีวิตของประชาชน
- การทำงานของภาครัฐ ขณะนี้มีการปรับในการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาของจังหวัด

นายธาดา อำพิน นายก อบต.อุทัยเก่า – การทำงานแบบตำบลสามขา -

- ทำงานมาตั้งแต่ปี ๔๐ สำหรับการเป็นผู้นำท้องถิ่น
- ทีมงานของสภาแกนนำตำบล ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ได้กระตือรือร้นที่จะเข้ามาทำงานเพื่อแก้ปัญหาของตำบลร่วมกัน มีการประชุมร่วมกันทุกเดือน
- ตำบลอุทัยเก่ามีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และเจาะเลือดตรวจหาสารพิษ ร่วมกับโครงการศูนย์เรียนรู้บ้านของจังหวัด ทำให้ประชาชนลดรายจ่ายในครัวเรือนได้
- ตำบลอุทัยเก่าทำบัญชีครัวเรือนทุกครัวเรือนและจะบันทึก ๑ ปี สำหรับตำบลอื่นๆ ประมาณร้อยละ ๒๐-๒๕ และไม่จดบันทึกทั้งปี

นายประทีป แก่นนำภาคประชาชน

- พบปัญหาประชาชนมีความเข้าใจ แต่ไม่ตระหนักถึงความสำคัญ
- จังหวัดต้องสั่งการเป็นลำดับขั้น เพื่อให้ประชาชนรู้ว่าหากไม่ได้ทำบัญชีครัวเรือนจะไม่ได้รับการสนับสนุนบางอย่างจากรัฐ ต้องการแรงผลักดันจากภาครัฐให้มากขึ้น
- ตอนนี้ใช้วิธีการเจาะเลือด ทำให้คนเกิดความหวาดกลัวต่ออันตรายของการใช้สารเคมีประชาชนตื่นตัวมากขึ้น ปลุกผักปลุกข้าวเอง

นายสำเริง รวมทอง แก่นนำ ผู้จัดตั้งสภาแกนนำตำบล

- ดำเนินการผ่านสภาแกนนำชุมชน ร่วมกันนำปัญหาชุมชนมาถก เพื่อหาทางแก้ปัญหา ปากท้องให้กับชาวบ้าน
- ใช้บัญชีครัวเรือนเป็นกระบอกส่งพฤติกรรมของครัวเรือน ให้รู้จักปรับลดค่าใช้จ่าย เลือกรับอย่างครัวเรือนที่จัดบันทึกมาให้ชาวบ้านคนอื่นได้เรียนรู้
- ร่วมงานกับนายอำเภอ ในเรื่องการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนของ อ.หนองขาหย่าง ๑๐ กลุ่ม ทุกหมู่บ้านในตำบล

จ.ชัยนาท : การนำเสนอเรื่องจากบัญชีครัวเรือนสู่วิสาหกิจชุมชนสร้างตำบลเข้มแข็ง

นายณรงค์ ผัดอ่องอ้าย คณะทำงานจังหวัดชัยนาท (เอกสาร PPT)

- แก่จนเริ่มต้นเมื่อคิดเป็น คิดเป็นเมื่อเห็นข้อมูล โดยใช้บัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือ
- จัดเก็บ ๕๐ ครัวเรือน/หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๒ ของครัวเรือนทั้งหมดจาก ๒๑ ตำบล จัดบันทึก ๓ เดือน จำนวนครัวเรือนที่จัดบันทึก ...

นางสมศรี จริ่งวัง ครู ข. ต.สะพานหิน

- จุดเด่นของตำบล ใช้ผู้นำ และแกนนำ อาสาสมัครของหน่วยงานต่างๆ เข้าเป็นผู้แนะนำให้ชาวบ้านจัดบันทึก และเริ่มจัดบันทึกจากเพื่อน ญาติพี่น้อง
- การทำความเข้าใจเรื่องการจดบันทึก และประชาชนเขียนอ่านไม่ได้ ไม่เข้าใจว่าทำแล้วจะมีประโยชน์อย่างไร
- แก้ไขได้ตามเงื่อนไขต่างๆ เช่น วาดรูปสำหรับคนเขียนไม่เป็น เลือกรับอย่างครัวเรือนที่มีเด็กนักเรียนเพราะเข้าใจได้ง่ายและมีเวลาจดบันทึก เลือกรับครัวเรือนของเพื่อน/ญาติ เพราะว่าเข้าใจกันได้ง่าย และมีผลในการไปบอกต่อให้กับคนอื่นๆ หรือเลือกรับครัวเรือนที่อาศัยอยู่ติดถนน เพราะว่าไปติดตามผลได้ง่าย

นายบุญส่ง ตัวแทนตำบล

- ใช้แรงกระตุ้นผ่านแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ไปขอแบบบันทึกจากพัฒนาชุมชนมาแจกชาวบ้านครบทุกหลังคา
- เริ่มแรกชาวบ้านไม่เข้าใจ แต่เมื่อทำเป็นแผนชุมชนมาแล้ว ชาวบ้านจึงเห็นว่าข้อมูลครัวเรือนสามารถนำมาเสริมแผนชุมชนในด้านเศรษฐกิจได้ จึงพร้อมใจในการจดบันทึก

ตัวแทน ต.โพธิ์นางด้าออก

- เนื่องจากแกนนำของหมู่บ้านเป็นลูกศิษย์ จำนวน ๑๔ คน แล้วร่วมกันจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน เลือกคนที่มีความรู้จริงใจ และตั้งใจทำงาน ให้แกนนำหาตัวแทนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๕ คน ส่วนใหญ่เป็น ส.อบต. ทำให้ได้รับการสนับสนุนจาก อบต.ดี
- การนำเสนอแผนชุมชนสู่ อบต. ได้รับเงินสนับสนุนจาก อบต. ๑ แสนบาท
- การคัดเลือกแกนนำในการทำงานของตำบลมีความสำคัญอย่างยิ่ง หากได้คนที่มีคุณภาพมั่นคง จะทำให้ได้งานที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะคนที่ขยันติดตามงาน หรือเป็นคนที่ทำงานใน อบต. จะทำให้ได้รับการสนับสนุนอย่างดี

- ที่ตำบลได้ประชุมร่วมกันทุกเดือน เพื่อติดตามผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีการจ่ายเงินค่าตอบแทนให้เล็กน้อยในการติดตามผลการจัดบัญชีครัวเรือน

นายผิน พยัคฆ์มาก ผู้ประสานงาน อ.หนองมะโมง

- แก่นนำระดับตำบล ครู ก. ต้องเป็นคนที่พูดเก่ง ซึ่งมีประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจกับชุมชน
- ต.สะพานหิน เป็นตำบลนำร่อง จัดเก็บบัญชีทุกครัวเรือน
- แผนชุมชนเป็นการวางแผนสู่การสร้างวิสาหกิจชุมชน เช่น การจัดทำกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ โดยมีการระดมทุนของเกษตรกรที่จะเข้าร่วมกลุ่ม อบต.สนับสนุน ๑๓๐,๐๐๐ บาท โครงการความร่วมมือฯ ๒๐,๐๐๐ บาท เป็นต้น
- การจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการลดค่าใช้จ่าย ผลเสียของการใช้สารเคมีในการเกษตร ประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตปุ๋ยเอง เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างชีวิตพอเพียง

นายก อบต.สะพานหิน

- เริ่มเข้าร่วมให้การสนับสนุนโครงการ เนื่องจากเคาฟในตัวแกนนำของ ตำบล
- ต่อมาได้สนับสนุนงบประมาณ ๓ หมื่นบาท สถานที่ เจ้าหน้าที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
- บัญชีครัวเรือนที่ผ่านการประมวลผลทำให้เห็นภาพข้อมูล เช่น การใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก ซึ่งเดิม อบต.ไม่ทราบข้อมูลนี้
- ข้อมูล จปฐ. ที่ อบต.จัดเก็บไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์
- อบต.ได้รับข้อมูลจากโครงการ สามารถนำไปทำเป็นแผนของ อบต.ในการจัดทำข้อบัญญัติ
- เดิมการทำแผนประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการทำแผน ส่วนใหญ่เดิมแผนมาจากผู้นำ ซึ่งผู้นำเป็นผู้ชักจูง แต่การทำงานของโครงการฯ ทำให้ได้ข้อมูลซึ่งประกอบเป็นแผน ชาวบ้านมีส่วนร่วม แผนที่ได้เป็นแผนซึ่งตรงตามความต้องการของประชาชนมากขึ้น
- อบต.นำแผนของชุมชนเข้าข้อบัญญัติได้ง่าย เข้าสู่แผนของ อำเภอ /จังหวัด ซึ่งที่ผ่านมาแผนชุมชนจากหมู่บ้านถูกนำไปเก็บไว้ที่ระดับ อบต. แต่ปัจจุบันแผนของชาวบ้านได้นำมาบูรณาการในระดับจังหวัดมากขึ้นกว่าเดิม
- หมู่ ๗ ต.สะพานหิน ได้รับงบประมาณของจังหวัด (อยู่ดีมีสุข) ในการสร้างโรงงานผลิตปุ๋ย ซึ่งตรงตามความต้องการของชาวบ้าน เพราะข้อมูลครัวเรือนทำให้เห็นแล้วว่าความต้องการของประชาชนในเรื่องการลดใช้ปุ๋ยเคมี
- ข้อเสนอแนะ อยากให้คณะทำงานระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล ไปทำความเข้าใจกับนายก อบต. ว่าโครงการนี้ทำแล้วมีประโยชน์อย่างไร ไม่ผิดกฎหมาย ไม่กระทบกับการทำงานของ อบต. และสามารถดำเนินการได้
- แนวความคิดในการทำงาน ซึ่งเป็นเหมือนทางลัดของการทำงาน คือ การทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดให้การสนับสนุนการทำงานของโครงการ จะทำให้ได้รับการสนับสนุนจาก นายอำเภอ อบต. ผู้นำท้องถิ่น ชุมชน มากขึ้น

การนำเสนอผลการดำเนินงาน จ.นครปฐม : จากบัญชีครัวเรือนสู่กองทุนสวัสดิการ

- เก็บข้อมูลครัวเรือน ๓๕ ตำบล จาก ๔๒ ตำบลเป้าหมาย
- รាយจ่ายหมวดที่สูงตามลำดับ (รายละเอียดใน PPT)
- มีการสานเครือข่าย ทำงานร่วมกับ เครือข่ายเด็กและเยาวชน จดเหล่า ฯลฯ

ตัวแทนภาคประชาชน อ.ดอนตูม เป็นคณะทำงานจังหวัด

- ตอนเข้าไปทำงาน ไม่เห็นว่ามีความจำเป็นต่อครอบครัว แต่พอจัดบันทึก ก็เป็นตัวอย่างให้ลูก และชาวบ้าน
- ที่บ้านเลี้ยงหมู พอจัดบันทึกแล้วเห็นว่าขาดทุนตลอด เลยเปลี่ยนอาชีพ มาทำถ่านขายแทน การจัดบันทึกทำให้เห็นค่าใช้จ่าย รายรับ ทำให้รู้จักวางแผนการใช้จ่ายของครัวเรือน
- พอทำรายรับรายจ่ายก็ไปเป็นตัวอย่างให้กับคนตำบลอื่นๆ ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับเครือข่ายตำบลอื่นๆ ในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน ก็ได้รับการยอมรับอย่างดี

นายแดง ตีแยว แกนนำภาคประชาชน ต.สวนป่า อ.เมือง

- จากเดิมเป็นคนที่ไม่มีอนาคต คิดหนีเพราะเล่นการพนัน กินเหล้า คิดจะฆ่าลูก เมียเพื่อหนีหนี้ แต่พอคิดได้ว่าทำไปก็แก้ปัญหาไม่ได้ จึงหันมาเลิกเหล้า เลิกการพนัน และจดทะเบียนชู้สาวเรือน
- การจกรายรับรายจ่ายทำให้เห็นว่าควรเพิ่ม ลดค่าใช้จ่ายอะไร เช่น เคยซื้อฟริกิน ก็ปลูกกินเอง
- ไปเป็นตัวแทนของคนจตบันที่กักบัญชีรายรับจ่ายให้กับคนอื่นอีกจำนวนมาก
- ข้อมูลครัวเรือนที่ได้ หากไม่มีการตีความหรือวิเคราะห์ข้อมูลจะไม่มีประโยชน์ ต่อการปรับตัวของครัวเรือนและชุมชน
- การจตบันที่ก ทำให้ชาวบ้านเห็นว่าตนเองมีหนี้สินมาก (๓๓ ตำบล) กังวลว่าจะเสียที่ดินที่เคยไปจำนองไว้ คนแก่ก็อายุมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านตระหนักกันว่าจะต้องมีการตั้งกลุ่มออมเงินเพื่อเป็นสวัสดิการให้กับชาวบ้านด้วยตนเอง เนื่องจากคนแก่จำนวนหนึ่งต้องการมีเบี้ยยังชีพ จึงตั้งกลุ่มออมทรัพย์สวัสดิการวันละบาทขึ้น เพื่อเป็นสวัสดิการให้กับชาวบ้าน และมีคนเข้าร่วมมากขึ้น เช่น ตายได้เงิน ๒,๕๐๐ ,๕,๐๐๐ ยาวนานที่สุด ๑๖,๐๐๐ บาท ป่วยเข้า รพ.ได้เงินนอนวันละ ๕๐๐ บาท คลอดได้รับของขวัญ เป็นต้น ตอนนี้มีเงินกองทุน ๓ แสนกว่าบาท และมีหลายตำบลที่เกิดอยากจะทำกองทุนสวัสดิการขึ้นมาเอง โดย อบต.ให้งบประมาณสนับสนุน เช่น อบต.สวนป่า ให้เงินสนับสนุนตั้งต้น ๑ แสนบาท เป็นต้น
- การตั้งกองทุนบุญวันละบาท ที่ได้รับการสนับสนุนจาก อบต.เป็นอย่างดี จะทำให้เกิดความยั่งยืน

ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์

- ความริเริ่มเกิดจากน้องสาวซึ่งปลูกฝ้ายป่วย และตรวจพบว่ามีสารพิษสะสมในร่างกายโดยไม่ทราบสาเหตุ
- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ แล้วแจกแบบบันทึกบัญชีไปให้กับสมาชิกในกลุ่ม แต่พบว่าแบบบันทึกนั้นยาก จึงให้บันทึกอย่างง่าย และใช้กลไกนักเรียนในชุมชนให้จตบันที่บัญชีครัวเรือนให้กับพ่อแม่ หากเด็กไม่จตบันที่ก็จะถูกหักคะแนน ทำให้ครัวเรือนมีความใกล้ชิด ครัวเรือนเกรงว่าครูจะรู้ว่ามีการชื้อห่วย ชื้อเหล้า คนก็เลิกพฤติกรรมที่ไม่ดี ลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยลง
- ในชุมชนเริ่มจตบัญชีครัวเรือนมากขึ้น ทีมจังหวัดของโครงการความร่วมมือฯ ไปนำเสนอเรื่องการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อคนแก่ โดยชมรมผู้สูงอายุดำเนินการเอง จากเดิมตั้งใจว่าจะรับสมัครแค่ ๑๕๐ คน จนถึงวันนี้มีสมาชิกมากกว่า ๓๐๐ คนแล้ว
- เป็นจุดเริ่มจากชุมชน/แผนชุมชน สู่การตั้งกองทุนหมู่บ้าน /ตำบล ขึ้น เพื่อจัดตั้งสวัสดิการขึ้น

รองนายก อบต.

- จตบันที่กบัญชีครัวเรือนเอง มีประโยชน์เพราะเห็นรายรับจ่าย วางแผนการเงินได้
- อบต.วางแผนจะสนับสนุนงบประมาณให้กับการส่งเสริมเรื่องจตบันที่กบัญชีครัวเรือนให้ ๑ แสนบาท
- อบต.ยินดีสนับสนุนแผนงานด้านต่างๆ ของภาคประชาชน และเห็นประโยชน์ของโครงการ เช่น โครงการปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

ตัวแทนพัฒนาชุมชน จ.นครปฐม

- บทบาทของภาครัฐ ผวจ. ให้พัฒนาชุมชนเป็นเจ้าภาพในการทำงานร่วมกับภาคประชาชน หลังจากการประกาศวาระแห่งชุมชน ตั้งแต่ ม.ค.๕๐ ได้เน้นย้ำเรื่องการจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพ
- การทำแผนชุมชน เป็นการเชื่อมงานกับโครงการความร่วมมือฯ แผนชุมชนจะต้องเชื่อมโยงกับปัญหาของชุมชน
- แผนชุมชนที่มีคุณภาพนอกจากมาจากปัญหาความต้องการของประชาชนแล้ว จะต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลจาก จปฐ. กชช.๒ ค. และข้อมูลบัญชีครัวเรือน
- ทุกหมู่บ้านมีแผนชุมชน แต่มีหมู่บ้านนำร่อง/ตำบลนำร่อง จาก ๗ อำเภอ ที่ดำเนินการเรื่องแผนชุมชนอย่างเข้มข้น

- เมื่อได้แผนชุมชนก็จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของหมู่บ้าน ก่อนส่งไปยัง อบต. และบูรณาการแผนระดับตำบล อำเภอ
- จุดเด่นของ จ.นครปฐม นอกจากการขับเคลื่อนโดยใช้บัญชีครัวเรือน และแกนนำเป็นผู้มีประสบการณ์ ทั้งการจดบันทึก และการริเริ่มในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ สวัสดิการต่างๆ คือ การขับเคลื่อนงานร่วมกับเครือข่าย ด้านสุขภาพ งดเหล้า ผักปลอดสาร ปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มออมทรัพย์ สวัสดิการชุมชน ซึ่งการทำกลุ่มสวัสดิการชุมชน ก็ใช้บัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือ สำหรับการเชื่อมต่อกับภาครัฐ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเป็นอย่างดี ผู้ว่าราชการให้การสนับสนุน ให้โอกาสภาคประชาชนในการทำงานร่วมกับภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ในคลินิกเคลื่อนที่ไปยังอำเภอ ตำบลต่างๆ

๓.๓ การสรุปงานโครงการความร่วมมือฯ ภาพรวม โดย คุณทรงคิน สุขโต ผู้ประสานงานโครงการความร่วมมือฯ

“การพัฒนาที่สำคัญจะต้องเห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งความคิดและพฤติกรรมของคน”

- สรุปผลผลิตของการดำเนินงานโครงการ (PPT ที่แนบ)
- จากการติดตามภาพรวม ๒๐ จังหวัด
แผนชุมชนซึ่งนำเข้าไปในข้อบัญญัติของ อบต. รวม ๕,๑๘๖ โครงการ วงเงิน ๗๓๖ ลบ. จาก ๓๕๒ ตำบล
อปท.สมทบเงินงบประมาณในกิจกรรมต่างๆ ๔๘ ลบ. จาก ๓๕๒ ตำบล
เงินสมทบจากหน่วยงานรัฐในจังหวัดประมาณ ๓๓๗ ลบ.
ฯลฯ
- ข้อค้นพบสำคัญ
 - ➔ เกิดความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานของภาครัฐและภาคประชาชน
 - ➔ ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานภาครัฐ เมื่อเห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงกับภาคประชาชน โดยเฉพาะการดำเนินงานของโครงการ เห็นพลังของการทำงานของภาคประชาชน จังหวัดยี่สิบจะดำเนินการต่อเนื่องในภาพกว้างของจังหวัด

๓.๔ การแสดงความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม และการคิดงานในระยะต่อไป

คุณธเนศวร์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

- เห็นการพัฒนาของชุมชนซึ่งจะสามารถก้าวสู่การพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้มีศูนย์ตามภาคต่างๆ ซึ่งจะส่งเสริมทั้งวิสาหกิจชุมชน SMEs บรรจุภัณฑ์ เกษตร และอาหาร การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี เช่นเดียวกับที่ สกว. สนับสนุนด้านการวิจัย เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตของชุมชน
- วิสาหกิจชุมชนของชาวบ้านจะต้องมีองค์ความรู้ ต้องมีความคิดที่พร้อมจะพัฒนาสินค้าของตนเอง คิดหาช่องทาง การตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เมื่อคิดได้ก็เกิดปัญหาแล้ว จะต้องมีการมีฐานข้อมูลรองรับด้วย
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเข้ามาหนุนงานเชิงเศรษฐกิจ และมีศูนย์ต่างๆ ที่ให้บริการด้านต่างๆ เช่น การพัฒนานวัตกรรม พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ฯลฯ จะให้ความรู้หนุนเสริมและต่อยอดงานวิสาหกิจชุมชนได้

อ.สุรัสวดี หุ่นพยนต์ ผู้ประสานงานชุดกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น

- หากภาคประชาชนในทุกจังหวัดสามารถดำเนินการได้แบบนี้ เป็นการแสดงให้เห็นความเข้มแข็งของภาคประชาชน ซึ่งความเข้มแข็งนี้ จะเป็นตัวผลักดันให้ อปท.ทำอะไรที่จะต้องตรงตามความต้องการและแก้ปัญหาของภาคประชาชนได้ และจะนำไปคิดต่อว่าจะนำไปเชื่อมงานที่จะต้องรับผิดชอบอย่างไร และจะประสานงานกับทุกหน่วยงานร่วมกัน
- คิดว่าการขอประสานความร่วมมือกับ อปท. นั้นยาก เพราะยังยึดติดกับคำสั่ง จะไม่ทำอะไรหากไม่ได้รับคำสั่ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการทำงานกับภาคประชาชน

นางวรวรรณ วุฒิพาณิชย์ ผอ.ส่วนฯ มท.

รู้สึกชื่นชมกับการทำงานของภาคประชาชน และได้เรียนรู้จากงานด้านวิชาการ เห็นความสำคัญของข้อมูลครัวเรือน และทีมงานมีความตั้งใจในการทำงาน และรู้สึกดีใจที่ผู้ว่าแต่ละจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุน ส่วนระดับอำเภอ

นายอำเภอต่าง ๆ ก็พบว่า มีบ้างที่จะไม่เข้าใจกระบวนการทำงาน แต่หลังจากได้มาฟัง และทำความเข้าใจกับงานต่อไปก็จะสามารถทำงานร่วมกันได้ในอนาคต เพื่อให้ประเทศมีความพัฒนาและยั่งยืน

ตัวแทนกรมการปกครอง

ดีใจที่ได้มาเห็นการทำงานของภาคประชาชน และการรวบรวมแผนของหมู่บ้าน ประสานกับคณะกรรมการหมู่บ้านที่ถูกตั้งขึ้นตามกฎหมาย เป็นอีกเวทีหนึ่งในการร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ วางแผนเพื่อพัฒนาชุมชน จนพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนได้

นายสมหมาย สาททรัพย์ ธ.ก.ส.

ชื่นชมกับการทำงานของ ๓ จังหวัด เห็นแล้วว่า ธ.ก.ส. จะได้انسงส์จากการทำงานตรงนี้ จากยอดรวมของการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ๓ จังหวัดมียอดหนี้หลายพันล้านบาท ธ.ก.ส.จะต้องหาทางแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ เพราะเดิมเกษตรกรไม่สามารถคืนเงินให้ แต่บัดนี้ทำงานร่วมกับโครงการความร่วมมือฯ อานิสงส์ของการทำงานโครงการความร่วมมือฯ เกษตรกรรู้จักออมเงิน เรียนรู้ตัวเอง เห็นภาพวางแผนการใช้เงิน และการใช้หนี้คืน

ธ.ก.ส.ได้เห็นการปรับวิธีคิด การแก้ไขปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ การสร้างวิสาหกิจชุมชน สวัสดิการชุมชน และออมเงินเพื่อความมั่นคง หรือการลงทุนของเกษตรกร ธ.ก.ส.กำลังหนุนงานให้เงินทุนสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจของชาวบ้าน ธนาคารก็มั่นใจในการให้เงินกู้มากขึ้น ธนาคารปรับบทบาทเพื่อพัฒนามากขึ้น

*** อยากฝากให้คิดเรื่องการสนับสนุนให้กับคนที่มีการจัดบันทึก ตั้งใจออมเงิน ใช้เงินกู้คืนอย่างตั้งใจ ควรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เพื่อช่วยตัวเอง เรียนรู้ตัวเองหรือเรียนรู้ในกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ปลดหนี้ได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น เช่น การลดดอกเบี้ย หรือได้รับสิทธิพิเศษอะไรบ้าง หากทำได้จะทำให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการความร่วมมือมากขึ้น**

ศ.ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล สถาบันวิจัยประชากร ม.มหิดล

- จากการติดตามดูงานมาแล้ว ภาคเหนือ และสรุปภาพรวมที่ริชมอนท์ สิ่งที่เห็นความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน คือ การเรียนรู้ของภาคประชาชน โดยการใช้ข้อมูลมากขึ้น (ชาวบ้านในระดับชุมชน/หมู่บ้านใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนชุมชน/ท้องถิ่นของตนเอง) ประชาชนรู้ว่าข้อมูลที่ถูกต้องและแท้จริงจะต้องมีที่มาจากไหน สิ่งที่สำคัญคือ ประชาชนรู้ว่าข้อมูลสำคัญอย่างไร
- การประมวลผลข้อมูล ซึ่ง อบต. ให้ความสำคัญและยินดีให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลให้กับประชาชน ซึ่งดีมากและอยากให้มีการสนับสนุนของ อบต. อย่างต่อเนื่อง และเทคโนโลยีปัจจุบันง่ายต่อการใช้งาน แม้แต่ชาวบ้านก็สามารถจะใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ได้อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน สิ่งที่ดีคือ ประชาชนจะนำผลของข้อมูลนั้นมาใช้ได้อย่างถูกต้อง
- การคิดงานในระยะต่อไป จากการบันทึกข้อมูลแสนกว่ารายทั่วประเทศ น่าจะใช้ข้อมูลนี้เป็นตัวชี้วัดบางอย่างได้ หรือนำข้อมูลการจัดบันทึกไปเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐานของคนทั่วไปได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงจูงใจ/แรงผลักดันในการปรับวิถีชีวิตที่ดีขึ้นได้

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

- ✚ การทำงานในโครงการนี้ พบการเรียนรู้อย่างมากในพื้นที่ เพราะว่าเป็นการทำงานข้ามหน่วยงานและข้ามวัฒนธรรม เช่น หน่วยงานที่ชอบข้อมูลมาก คือ สสจ. ส่วนกระทรวงมหาดไทยจะเฉยๆ เวลาเห็นข้อมูล
- ✚ คนที่คิดเรื่องแผนชุมชน และจัดบัญชีครัวเรือน คือ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้คิดค้น ริเริ่ม แต่ติดที่การประมวลผลไม่ได้ แก้ปัญหาภาพใหญ่ไม่ได้ การทำความเข้าใจกับผู้นำ (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และท้องถิ่น) ไม่ได้ จึงได้ติดต่อยอดในเรื่องการประมวลผลและการมีส่วนร่วม และการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อมีการ Feed Back อัตโนมัติ เช่น คน จ.นครปฐม เห็นงานของ จ.ชัยนาท แล้วเกิดการเรียนรู้ คิด และนำไปปรับได้เองโดยไม่มีใครไปบอก เป็นต้น เครดิตการทำงานจริงๆ คือ คนทำงานในพื้นที่ และทีมประสานงานมีความสำคัญมาก ในการทำความเข้าใจเรื่องการวางรูปแบบการทำงาน และบางส่วนทีมงานจังหวัดเพิ่งเข้าใจว่าข้อมูลที่จัดเก็บเพื่อตัวชาวบ้านเอง จัดเก็บในระดับตำบล คนทำงานในพื้นที่ วิทยากรกระบวนการในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญมาก

- ✚ การใช้ประโยชน์จากบัญชีครัวเรือนที่หลายจังหวัดนำเสนอ ทำให้เห็นว่าบางจังหวัดให้น้ำหนักที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจบางจังหวัดให้น้ำหนักเรื่องสวัสดิการ / ทางสังคม สุขภาพ
- ✚ สำหรับจังหวัดที่ให้น้ำหนักทางเศรษฐกิจ มีวิธีคิด ๒ ประการ คือ **การพึ่งพาตนเองภายใน ลดการพึ่งพิงภายนอก** เช่น เห็นค่าใช้จ่ายค่าน้ำดื่มสูง จึงรวมกลุ่มกันผลิตน้ำดื่มขึ้นมาเอง จะช่วยให้เงินไม่ไหลออกจากชุมชน และ **การสร้างรายได้เพิ่มจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน** เช่น การทำแบรนด์ส้มโอ หรือยกระดับส้มโอ ให้เป็นผลไม้เพื่อสุขภาพ จะสามารถไล่ขึ้นไปอีกในหลายระดับ ขบวนการชุมชนส่วนใหญ่จะคิดแค่ในระดับแรก แต่อยากให้คิดถึงเรื่องหลังให้มากขึ้น เพราะโครงการความร่วมมือ คือ การที่คนจากหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาร่วมในกระบวนการด้วย อยากให้คิดถึงว่าคนเหล่านี้จะเข้าร่วมได้อย่างไร
- ✚ **ด้านสังคม** มีจุด Focus สองแบบ คือ **การรวมกลุ่ม** เช่น การรวมกลุ่มสวัสดิการ ซึ่งขณะนี้การรวมกลุ่มในขณะนี้ต้องคิดหาวิธีการทำสวัสดิการที่หลากหลายอย่างไร มิติที่มองเห็นคือเฉพาะชุมชนเท่านั้น เป็นเรื่องที่ทำแล้วคนนอกเข้ามายาก เพราะคนในชุมชนค่อนข้างจำกัด แม้แต่ฝ่ายวิชาการก็เข้าถึงยาก แต่จะเข้าต่อไปบ้างในส่วนของ พม. และงานเชิงสังคมสามารถทำงานได้อีกหลายเรื่อง เช่น เด็ก เยาวชน กระบวนการยุติธรรมชุมชน เป็นต้น งานลักษณะนี้เป็นงานซึ่งคนอื่นเข้าร่วมยากแบบที่สอง คือ **การสร้างเครื่องมือ** เช่น การทำแผนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น อยากให้คิดเรื่องแบบนี้เผื่อด้วย เช่น การเจาะเลือดตรวจหน่วยงานอื่นๆ จะมาต่อยอดงานได้อย่างไร
- ✚ ทิศทางการดำเนินงานในระยะต่อไป งานจะมีสองส่วนจะมี ๒ ขบวน บนและล่าง
- ✚ ขบวนล่าง กรมการพัฒนาชุมชนมีแผนจะขยายงานไปทั่วประเทศอยู่แล้ว ในส่วนการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนและการทำแผนชุมชน นำบัญชีครัวเรือนไปเสริม จปฐ. และ กชช.๒ ค. เพื่อให้ข้อมูลสองส่วนนี้แม่นยำมากขึ้น
- ✚ การทำเรื่องบัญชีครัวเรือน ไม่แรก จะมีกรมการปกครองไปล้อมก้านั้น ผู้ใหญ่บ้านให้เข้าร่วม โดยมีกรมพัฒนาชุมชนเป็นไม้ที่สอง ที่ใช้คนของกรมพัฒนาชุมชนในการขยายผล โดยทำหน้าที่เป็นตัวขยาย โดยใช้แบบบันทึกของโครงการความร่วมมือ อาจจะปรับให้ง่ายเข้า ไม้ที่สาม คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่จะเข้ามาเสริมในเรื่องหนุนให้ อบท. เข้ามาหนุนเรื่องกระบวนการสร้างการเรียนรู้ การเปิดเวที การหนุนเรื่องงบประมาณ การหนุนเรื่องคน (หากบูรณาการในระดับบนได้แล้ว การทำงานในพื้นที่จะง่ายขึ้น และประโยชน์ก็ตกอยู่กับประเทศ)
- ✚ เชิงนโยบาย กระทรวงมหาดไทยต้องดูแลคนทั้งหมดทั่วประเทศ และจังหวัด ๒๐ จังหวัดในโครงการความร่วมมือ ต้องไปเป็นต้นแบบและช่วยเหลือจังหวัดอื่นๆ
- ✚ การทำงานระยะต่อไปจะต้องทำงานอย่างเข้มข้นขึ้น และงานวิจัยจะต้องทำไปก่อนคนอื่น แล้วบอกคนที่เดินตามหลังว่าทิศทางที่มานั้นถูกหรือผิด และต้องเดินด้วยวิธีการอย่างไร ได้เรียนให้ปลัด ก.มหาดไทย จะต้องมีการปกครองเข้ามาช่วยงานของกรมพัฒนาชุมชน เป็นเหมือนทัพหน้า
- ✚ งานข้างหน้าคือ การนำข้อมูลที่เก็บมาใช้อย่างเต็มศักยภาพ จะเป็นการยกระดับข้อมูลเพื่อจะนำไปพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งอยู่ที่วิธีคิดและการจัดการ จะต้องดูให้รอบคอบ เช่น เรื่องโรงปุ๋ยอินทรีย์ ทำอย่างไรไม่ให้รั่ว เวลาเครื่องเสียใครจะซ่อม ฯลฯ มีประเด็นให้คิดเยอะพอควร การคิดงานด้านเศรษฐกิจจะต้องคิดให้รอบคอบและมีหน่วยงานที่จะเข้ามาหนุนในหลายด้าน ทั้งคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิชาการ
- ✚ อยากให้แต่ละจังหวัดเอากิจกรรมที่แต่ละตำบลวางแผนไว้ว่าจะทำอะไร แล้วหยิบขึ้นมาดูไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจ / สังคม แล้วดูว่าต้องการสนับสนุนอะไร ด้านไหน เพราะงานระยะต่อไปจะต้องมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่นเรื่องสบู่ดำ
- ✚ แนวทางการเดินไปข้างหน้า เหมือนเดิม แต่พื้นที่ที่มีความเข้มแข็งจะได้รับการสนับสนุนงานต่อไป จะบอกแนวทางการทำข้อเสนอโครงการให้ชัดเจนในสัปดาห์หน้า ผ่านผู้ประสานงานภาค
- ✚ โครงการทำงานแบบเดิม เน้นพื้นที่มากขึ้น เอาข้อมูลมาให้ประโยชน์มากขึ้น อยากทำกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจหรือสังคม จังหวัดต้องเลือกเองว่าอยากทำกิจกรรมด้านใด
- ✚ ชื่นชมการทำงานของภาคประชาชน ขอบคุนทุกจังหวัดที่ดำเนินการมาโดยตลอดมา

รหัสโครงการ : PUR51O0001

ชื่อโครงการ โครงการ “การนำเสนอบทเรียน การทำงานโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหา
ความยากจน – พัฒนาสังคมและสุขภาวะ ภาคกลาง

ชื่อนักวิจัย อนุ สว่างเรืองฤทธิ์

E-mail Address : anooski@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 กันยายน 2551 – 31 ตุลาคม 2551

โครงการนี้ เป็นส่วนหนึ่งของกลไกสนับสนุนการดำเนินงานโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจนการพัฒนาสังคมและสุขภาวะ ในการผลักดันการใช้ข้อมูล ความรู้เพื่อทำให้ความต้องการของคนในพื้นที่มีความชัดเจน เพื่อให้หน่วยสนับสนุนทั้งภาครัฐ วิชาการ ภาคธุรกิจเอกชน สามารถเชื่อมโยงการสนับสนุนได้ตรงเป่ามากขึ้น โดยวางแผนการทำงานโดยให้เครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่จัดกระบวนการทำงานทำข้อเสนอภาคประชาชนที่เชื่อมโยงกับแผนจังหวัด ใน 21 จังหวัดในปี 2550-2551 เฉพาะโครงการนี้ เป็นกิจกรรมช่วงท้ายของโครงการของโครงการฯ โดยมีกรอบงานเป็นการจัดประชุมเพื่อฉายภาพการทำงานของโครงการความร่วมมือฯ ในพื้นที่ภาคกลาง 3 จังหวัด (ชัยนาท นครปฐม และอุทัยธานี) และนำเสนอชุดประสบการณ์ของจังหวัดเพื่อแลกเปลี่ยนกับภาคีพัฒนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานในระยะต่อไป โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม 130 คน

ผลการประชุม พบว่า ภาพรวมการดำเนินงานพื้นที่ภาคกลาง เน้นสร้างเสริมให้ชุมชนหมู่บ้านและชุมชนตำบลได้มี “ศักยภาพหรือขีดความสามารถ” ในการจัดการตนเอง โดยเฉพาะการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจหรือปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ โดยผ่าน “กระบวนการจัดทำแผนและข้อเสนอชุมชน” บนฐานข้อมูลรายรับ-จ่ายครัวเรือน และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (กรณีชัยนาท มีการใช้ข้อมูล จปฐ. กชช.2 ค วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลบัญชีรับ-จ่าย กรณีอุทัยธานี มีการใช้ข้อมูลการตรวจเลือดเพื่อดูสารพิษตกค้าง และข้อมูลค่าใช้จ่ายเรื่องการใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เพื่อกระตุ้นความตระหนักในการปรับพฤติกรรมของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย) มาเป็นฐาน “การเรียนรู้” และกำหนด “แนวทางหรือทางเลือก” ในการจัดการปัญหาของชุมชน พร้อมทั้งเป็นเครื่องมือในการ “บูรณาการการบริหารจัดการท้องถิ่นตำบล-จังหวัด” ระหว่างชุมชน ราชการส่วนท้องถิ่นและราชการส่วนภูมิภาคในพื้นที่แต่ละจังหวัด อีกทั้ง มีการขับเคลื่อนงานในตำบลที่ไม่ใช่พื้นที่เป้าหมายของโครงการควบคู่ไปด้วยเพื่อให้การทำงานเต็มพื้นที่ (จังหวัดชัยนาทและอุทัยธานี) โดยการสนับสนุนจากผู้ว่าราชการ ผ่านทางพัฒนาชุมชนจังหวัด/ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด คู่ขนานในการใช้กระบวนการแผนชุมชนในการสะท้อนความต้องการของชาวบ้านและ ต่อเชื่อมทรัพยากรในท้องถิ่นและงบประมาณอื่น ๆ เช่น SML

สำหรับทิศทางการดำเนินงานในอนาคตในพื้นที่ภาคกลางจะเน้น การสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มข้นขึ้นของชุมชนเพื่อนำพาให้ชุมชนคิดกิจกรรมและประสานหาทรัพยากรในพื้นที่มาแก้ปัญหา เป็นการพัฒนาระบบคิดและการจัดการตนเองของชุมชนมากขึ้น

คำหลัก : การพัฒนาชุมชน ความยากจน ภาวืพัฒนา แผนพัฒนา เศรษฐกิจฐานราก สรุปรบทเรียน ภาคกลาง ชัยนาท นครปฐม อุทัยธานี

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคม และการอยู่ดีมีสุข

จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานี Uthai Thani

อุทัยธานี	เมืองพระชนกจักรี
ปลาแรดรสดี	ประเพณีเทโว
ส้มโอบ้านน้ำตก	มรดกโลกห้วยขาแข้ง
แหล่งต้นน้ำสะแกกรัง	ตลาดนัดดังโคกระบือ

จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างภาคกลางตอนบน มีพื้นที่ประมาณ 6,730 ตารางกิโลเมตร มีลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง ซึ่งไหลมาบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๑ ไปทางเหนือตามเส้นทางสายเอเชีย ประมาณ ๒๐๐ กิโลเมตร

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า และภูเขาสูง สภาพป่าไม้ของจังหวัดอุทัยธานีอุดมสมบูรณ์มีความหลากหลายทางธรรมชาติ เขตรักษาพันธุ์ห้วยขาแข้งจึงได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เป็นผืนป่าอนุรักษ์ที่ควรค่าแก่การดูแลรักษาและนำความภาคภูมิใจมาสู่คนไทยทุกคน

ดินแดนบางส่วนพบหลักฐานว่าเคยเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์และเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณหลายเมือง ได้แก่เมืองโบราณบึงคอกช้างในสมัยทวารวดี เมืองโบราณบ้านไผ่ เมืองโบราณบ้านคูเมือง และ เมืองโบราณการุ้ง

ตามตำนานกล่าวว่าในสมัยสุโขทัยท้าวมหาพรหมได้เข้ามาสร้างเมืองที่บ้านอุทัยเก่า (อำเภอหนองฉาง) แล้วพาคนไทยมาอยู่ท่ามกลางหมู่บ้านกะเหรี่ยงและหมู่บ้านมอญจึงเรียกว่า “เมืองอุไทย” ตามกลุ่มหรือที่อยู่ของคนไทย ต่อมาเกิดความแห้งแล้งกระแสน้ำเปลี่ยนทางเมืองจึงถูกทิ้งร้าง ในสมัยอยุธยาชาวกะเหรี่ยงชื่อ “พะตะเบิด” เข้ามาปรับปรุงเมืองอุไทยโดยขุดทะเลสาบขังน้ำไว้ใกล้เมืองและเป็นผู้ปกครองเมืองอุไทยเก่าคนแรก ชื่อเมืองจึงเรียกเพี้ยนเป็น “เมืองอุไทย” ตามสำเนียงชาวกะเหรี่ยงและมีฐานะเป็นหัวเมืองหน้าด่านชั้นนอกสังกัดกันกองทัพพม่าที่จะเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีการอพยพผู้คนมาตั้งบ้านเรือนที่ริมฝั่งแม่น้ำสะแกกรังมากขึ้น และได้กลายเป็นที่ตั้งของตัวเมืองอุทัยธานีในปัจจุบัน

อุทัยธานีมีสถานที่ที่น่าสนใจทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดีหลายแห่งที่นำมาเที่ยวชมและศึกษาหาความรู้ อีกทั้งมีสินค้าที่ระลึกประเภทหัตถกรรมและอาหารการกินมากมายเช่น หน่อไม้รวก ข้าวเกรียบปลา ผลไม้แช่อิ่ม ผ้าทอ เครื่องจักสานซึ่งสามารถนำไปเป็นของฝากได้

วัดสังกัสรัตนคีรี

วัดท่าซุง

วัดเขาวง

อนุสรณ์สถาน สืบ นาคะเสถียร ที่ป่าห้วยขาแข้ง

จังหวัดอุทัยธานีแบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ แต่ละอำเภอมีระยะห่างจากอำเภอเมืองดังต่อไปนี้:

อำเภอทัพทัน	19	กิโลเมตร
อำเภอบ้านไร่	80	กิโลเมตร
อำเภอลานสัก	54	กิโลเมตร
อำเภอสว่างอารมณ์	33	กิโลเมตร
อำเภอหนองขาหย่าง	10	กิโลเมตร
อำเภอหนองฉาง	22	กิโลเมตร
อำเภอห้วยคต	45	กิโลเมตร

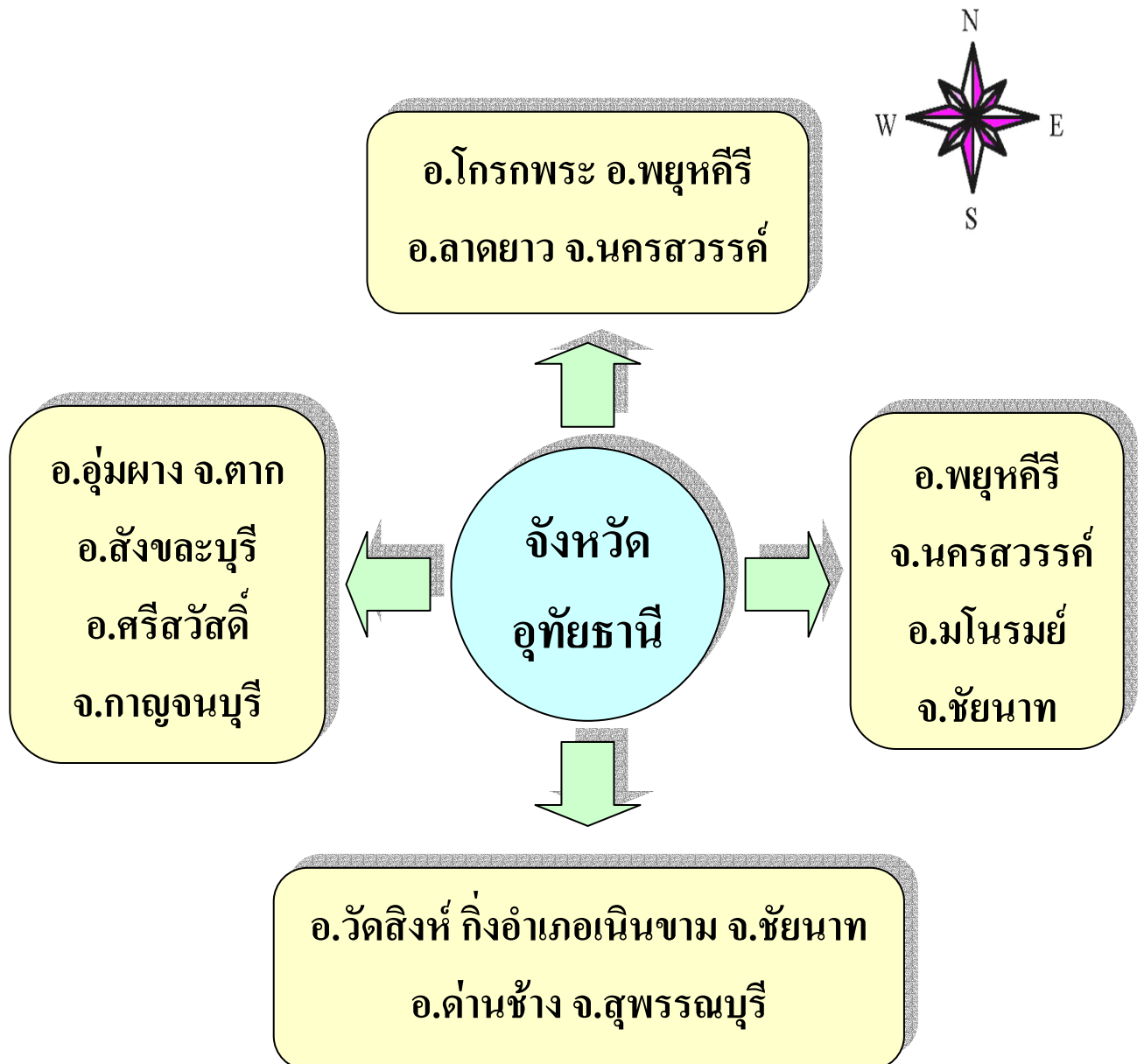

จำนวนประชากร

จังหวัดอุทัยธานีมีจำนวนประชากรตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรแยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 จึงจำนวนทั้งสิ้น 326,975 คน แยกเป็น ชาย 161,146 คน หญิง 165,829 คน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอโกรกพระ อำเภอพยุหคีรี อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอพยุหคีรี จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอวัดสิงห์ กิ่งอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาทและอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศและธรณีวิทยา

จังหวัดอุทัยธานีมีพื้นที่ประมาณ ๖,๘๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔.๒ ล้านไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูงสลับซับซ้อนลาดเอียง จากตะวันตกลงมาทางตะวันออก ตอนกลางของพื้นที่จังหวัดเป็นที่ยอดเขาลูกต่อกัน

พื้นที่ทางตะวันตกของจังหวัดอุทัยธานีเป็นป่าเขาสลับซับซ้อนที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศ (ลักษณะภูมิอากาศ มีตั้งแต่อากาศแบบกึ่งร้อน จนถึงอากาศแบบร้อนชื้น ฝนตกชุกในบริเวณป่าเขา ทางด้านตะวันออกของจังหวัด อากาศร้อนและแห้งแล้ง) เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำทับเสลา ภูเขาในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูน

พื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบเชิงเขา พื้นที่เป็นคลื่นลูกระนาบสลับกับเนินเขาเตี้ย ๆ ดินเป็นดินเหนียวปนทรายระบายน้ำได้ดี

พื้นที่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดเป็นที่ลุ่มลาดเทลง มีน้ำดินบาง เป็นดินปนทรายไม่เก็บกักน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เมื่อถูกน้ำจะไหลและ แต่เมื่อแห้งแล้งจะแข็งมาก

ทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ และสัตว์

ทรัพยากรน้ำ

จากลักษณะภูมิประเทศทางทิศตะวันตกของจังหวัด เป็นเทือกเขาทอดตัวไปตามแนวทิศเหนือได้ ทำให้บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัดหลายสายได้แก่

แม่น้ำสะแกกรัง เกิดจากทิวเขาแม่วงที่เรียกว่า ยอดเขาโมโคจู อยู่ทางตอนใต้ของทิวเขาถนนธงชัย ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรแม่น้ำสายนี้มีหลายชื่อตามท้องถิ่นที่แม่น้ำไหลผ่านคือ

คลองแม่เฒ่า - แม่แว คือ ช่วงที่ไหลผ่านอำเภอกลองขลุ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอลาดยาวจังหวัดนครสวรรค์จนถึงเขชนกัน

แม่น้ำวังม้า คือ ช่วงที่ไหลผ่านอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

แม่น้ำตากแดด คือ ช่วงไหลผ่านเขตอำเภอสว่างอารมณ์ อำเภอท้าวพัน และอำเภอเมือง ฯ จนถึงปากคลองชุมทรัพย์

แม่น้ำสะแกกรัง คือ ช่วงตั้งแต่ปากคลองชุมทรัพย์ หรือคลองอีเต็ง ที่บ้านจึกษา อำเภอเมือง ฯ หรือตรงปลายแม่น้ำตากแดด ณ จุดที่แม่น้ำตากแดดไหลมาบรรจบกับคลองชุมทรัพย์ ซึ่งน้ำจะเป็นสองสี แล้วไหลผ่านตัวเมืองอุทัยธานี แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท มีความยาวจากต้นน้ำถึงจุดที่บรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ ๑๐๘ กิโลเมตร

ลำห้วยทับเสลา มีต้นกำเนิดจากปลายห้วยขาแข้ง ในตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ ไหลผ่านไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านตำบลลานสักไปทางทิศตะวันออก เข้าเขตอำเภอหนองฉาง ผ่านตำบลทุ่งโพธิ์ ตำบลอุทัยเก่า แล้ววกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าเขตอำเภอท้าวพัน ทางตำบลตลุกคู่ ตำบลหนองสระ ตำบลหนองกลางดง ตำบลท้าวพัน และตำบลทุ่งนาไทย แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำตากแดดในตำบลเขาชี้อยู่

ลำห้วยทับเสลา ยาวประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร ในฤดูฝนน้ำจะไหลเชี่ยวมาก

ลำห้วยคลองโพธิ์ ต้นน้ำกำเนิดจากภูเขาแม่กะสี ในเขตอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ในช่วงนี้เรียกว่า ลำห้วยแม่เป็น ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านตำบลพลวงสองนาง อำเภอสว่างอารมณ์ ไปบรรจบแม่น้ำตากแดดในตำบลหนองยายดา อำเภอท้าวพัน มีความยาวประมาณ ๕๐ กิโลเมตร

ลำห้วยขี ต้นกำเนิดจากภูเขาในพื้นที่ตำบลทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง ไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านตำบลหนองฉาง ตำบลหนองนางนวล แล้วไหลเข้าเขตอำเภอหนองขาหย่าง ผ่านตำบลหนองไผ่ ตำบลดงขวาง และตำบลหมกแถว แล้วไหลเข้าเขตอำเภอเมือง ฯ ไหลลงบึงทับเต้ ในตำบลน้ำซึม มีความยาวประมาณ ๔๐ กิโลเมตร

ลำห้วยใหญ่ ต้นกำเนิดจากภูเขาเต่า ในตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ ไหลไปทางทิศตะวันออก ผ่านตำบลห้วยแห้ง ตำบลวังหิน แล้วไหลเป็นแนวแบ่งเขตอำเภอหนองขาหย่าง และแบ่งเขตอำเภอหนองฉาง กับอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ไปบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยา มีความยาวประมาณ ๗๒ กิโลเมตร ลำห้วยนี้มีหลายชื่อคือ ลำห้วยคลองคด ลำห้วยขุนแก้ว และลำห้วยกระทิง

ลำห้วยคอกควาย ต้นกำเนิดเกิดจากภูเขาในตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ ไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านตำบลคอกควาย อำเภอห้วยคด ไหลไปบรรจบกับลำห้วยใหญ่ ในตำบลวังหิน อำเภอบ้านไร่ มีความยาวประมาณ ๕๑ กิโลเมตร

คลองเนินขาม ต้นกำเนิดจากภูเขาในเขตอำเภอท้าวหลว อำเภอบ้านไร่ ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เข้าเขตอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำมะขามเฒ่า ทางฝั่งขวามีชื่อเป็นตอน ๆ คือ ห้วยอีโสภ ห้วยยง ห้วยวังตอไฟ และคลองบ้านเจื่อน มีความยาวประมาณ ๖๐ กิโลเมตร

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นด้วยระบบชลประทาน ส่วนใหญ่ทำเป็นอ่างหรือฝาย กักเก็บน้ำขนาดเล็ก กระจาย

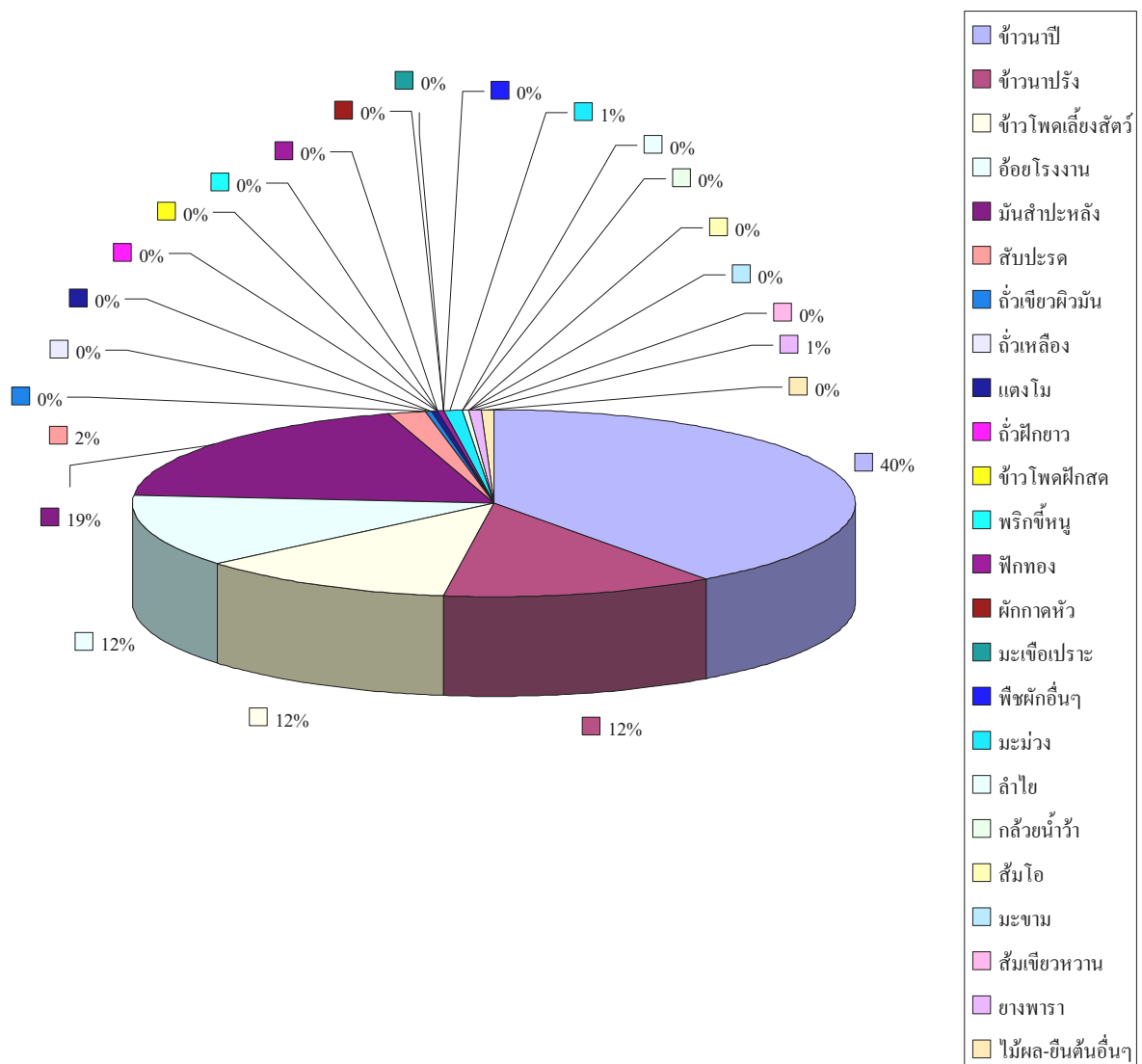
กันไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัด โครงการชลประทานขนาดใหญ่มีอยู่สองแห่งคือ

เขื่อนวังร่มเกล้า ตัวเขื่อนอยู่ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ แต่พื้นที่รับน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดอุทัยธานี

เขื่อนทับเสลา ตัวเขื่อนอยู่ในตำบลระบำ อำเภอลานสัก เป็นเขื่อนขนาดใหญ่ มีความจุ ๑๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกได้ประมาณ ๑๔๔,๐๐๐ ไร่

ที่ดินทางด้านทิศตะวันตกเป็นที่สูง เหมาะสำหรับทำพืชไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ถั่ว และข้าวโพด ส่วนทางด้านทิศตะวันออกเหมาะสำหรับทำนา

แผนภูมิแสดงอาชีพทางการเกษตร

ข้อมูลอาชีพทางการเกษตร

อาชีพ	รวม (ไร่)	คิดเป็น %
จำวนาปี	675,362 ไร่	40 %
จำวนาปรัง	210,658 ไร่	12 %
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	197,901 ไร่	12 %
อ้อยโรงงาน	208,741 ไร่	12 %
มันสำปะหลัง	320,194 ไร่	19 %
สับปะรด	29,349 ไร่	2 %
ถั่วเขียวผิวมัน	5,314 ไร่	0 %
ถั่วเหลือง	620 ไร่	0 %
แตงโม	452 ไร่	0 %
ถั่วฝักยาว	1,251 ไร่	0 %
ข้าวโพดฝักสด	1,367 ไร่	0 %
พริกชี้หนู	1,242 ไร่	0 %
ฟักทอง	1,082 ไร่	0 %
ผักกาดหัว	1,000 ไร่	0 %
มะเขือเปราะ	1,050 ไร่	0 %
พืชผักอื่นๆ	1,345 ไร่	0 %
มะม่วง	13,521 ไร่	1 %
ลำไย	1,130 ไร่	0 %
กล้วยน้ำว้า	619 ไร่	0 %
ส้มโอ	609 ไร่	0 %
มะขาม	588 ไร่	0 %
ส้มเขียวหวาน	529 ไร่	0 %
ยางพารา	11,454 ไร่	1 %
ไม้ผล-ยืนต้นอื่นๆ	7,542 ไร่	0 %
รวมพื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)	1,692,920 ไร่	100 %

จังหวัดอุทัยธานีเป็นจังหวัดที่ขาดแหล่งน้ำต้นทุน มีอ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำทับเสลา และอ่างเก็บน้ำห้วยขุนแก้ว ซึ่งต้องอาศัยน้ำฝน ไม่เพียงพอต่อการเกษตร

แผนพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี 4 ปี (พ.ศ.2552 – 2555)

วิสัยทัศน์จังหวัดอุทัยธานี

“เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย สังคมอุทัยผาสุก”

พันธกิจ

1. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลอย่างยั่งยืน
2. ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรและอาหารที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน
3. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยการบริหารจัดการและสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ
4. ส่งเสริมให้ประชาชนในจังหวัดอุทัยธานีมีคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าประสงค์

1. มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. ประชาชนมีรายได้จากการประกอบอาชีพอย่างเพียงพอและยั่งยืน
3. ผลผลิตทางการเกษตรมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค
4. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ
3. พัฒนาระบบการผลิตด้านการเกษตรให้มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่า
4. สร้างสมดุลพื้นฐานของชีวิต

เป้าประสงค์ประเด็นยุทธศาสตร์

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ : ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ★ รายได้จากการท่องเที่ยว
 - ★ ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี
2. ประเด็นยุทธศาสตร์ : ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ
 - ★ มีระบบข้อมูลและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมของจังหวัด
 - ★ เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนสำหรับการเกษตรและการอุปโภคบริโภค
 - ★ ลดผลกระทบจากอุทกภัยและภัยแล้ง

3. ประเด็นยุทธศาสตร์ : พัฒนาระบบการผลิตด้านการเกษตรให้มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่า
 - ★ ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
 - ★ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและมูลค่าสินค้าเกษตร
 - ★ เกษตรกรและองค์กรมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้
4. ประเด็นยุทธศาสตร์ : สร้างสมดุลพื้นฐานของชีวิต
 - ★ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีสมดุลในพื้นฐานของชีวิต

กลยุทธ์

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ : ส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อแข่งขัน
 - ★ ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ★ เพิ่มศักยภาพขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน
 - ★ พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว
2. ประเด็นยุทธศาสตร์ : ส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อแข่งขัน
 - ★ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ (4 กลุ่มน้ำ)
 - ★ จัดทำแผนแม่บทและระบบข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน
3. ประเด็นยุทธศาสตร์ : พัฒนาระบบการผลิตด้านการเกษตรให้มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่า
 - ★ ส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อผลิตเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
 - ★ พัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มมูลค่า
 - ★ พัฒนาตลาดกลางและโลจิสติกส์ (Logistics)
 - ★ สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
4. ประเด็นยุทธศาสตร์ : สร้างสมดุลพื้นฐานของชีวิต
 - ★ พัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตและสุขภาพอนามัยที่ดี
 - ★ ส่งเสริม/สนับสนุน และพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มอาชีพและผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถพึ่งตนเองได้
 - ★ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - ★ เสริมสร้างความเป็นธรรม ความปลอดภัยและความมั่นคงทางสังคมให้แก่ประชาชน

นายอุดม พัวสกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อศักยภาพการพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี (SWOT)

จุดแข็ง (S : Strengths)

1. เป็นที่ตั้งส่วนหนึ่งของผืนป่าตะวันตก (ทุ่งใหญ่นเรศวร – ห้วยขาแข้ง) ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพจนได้รับการประกาศเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก
2. มีสินค้าทางการท่องเที่ยวทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถาน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่หลากหลาย
3. พื้นที่เกษตรส่วนใหญ่เหมาะกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เพราะไม่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม
4. มีผลผลิตที่สามารถสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปมีจำนวนมาก
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
6. มีหน่วยงานของรัฐหลักที่สำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวตั้งอยู่ในจังหวัด และจังหวัดข้างเคียง

จุดอ่อน (W : Weaknesses)

1. พื้นที่ป่าที่เป็นมรดกทางธรรมชาติของโลกอยู่ในเขตอนุรักษ์ (เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน)
2. เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาป่ามีจำนวนน้อยทำให้ดูแลรักษาไม่ทั่วถึง รวมทั้งอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีจำกัด
3. ระบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ
4. ประชาชนที่อยู่อาศัยใกล้ป่าห้วยขาแข้งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ที่อ่อนไหวต่อการขยายพื้นที่ทำไร่หรือเข้าไปหาประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวน
5. พื้นที่เกษตรในเขตชลประทานมีน้อย ส่วนใหญ่จึงอาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยการผลิต
6. ปริมาณและคุณภาพผลิตผลการเกษตรยังไม่แน่นอน
7. งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำกัด

โอกาส (O : Opportunities)

1. รัฐบาลสนับสนุนให้เป็นแหล่งศึกษาวิจัยพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ (คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 เห็นชอบให้พัฒนาพื้นที่ป่าห้วยขาแข้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ)
2. องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้การช่วยเหลือและสนับสนุน ทั้งทางวิชาการ และงบประมาณในการอนุรักษ์ และพัฒนา
3. ความต้องการอาหารที่ปลอดภัยของสังคมมีสูง
4. รัฐบาลสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น เช่น โครงการ SMLs โครงการ SML และกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน

อุปสรรค (T : Threats)

1. ข้อจำกัดด้านกฎหมายเกี่ยวกับการป่าสงวนแห่งชาติและคุ้มครองสัตว์ป่า
2. องค์การที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาป่าห้วยขาแข้งให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
3. ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง และอุทกภัย) ที่เกิดเกือบทุกปี เป็นอุปสรรคต่อการผลิตทางการเกษตรของจังหวัด
4. ราคาผลผลิตการเกษตรที่ไม่แน่นอน
5. การจัดทำ FTA ที่ไม่เอื้อต่อการผลิตสินค้าทางการเกษตรของจังหวัด

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ศักยภาพจังหวัด (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strengths)

1. ภูมิประเทศมีความหลากหลายทางชีวภาพ
2. มีแหล่งวัตถุดิบการเกษตรจำนวนมาก
3. มีแรงงานกึ่งฝีมือเพียงพอ ค่าจ้างถูก
4. สินค้าเกษตรมีศักยภาพในการผลิตเพื่อส่งออก
5. เกษตรกรสามารถผลิตสัตว์น้ำและแหล่งน้ำที่มีศักยภาพต่อการผลิต
6. พื้นฐานทางเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายในมาก
7. มีสังคมเกษตรกรรมแบบพอเพียงและเข้มแข็ง
8. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลาย
9. มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก
10. มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้านการพัฒนาสังคมร่วมกันมากขึ้น
11. ผู้ประกอบการมีความชำนาญอุตสาหกรรมเกษตร
12. มีทรัพยากรธรรมชาติฯ เช่น ห้วยขาแข้ง ฯลฯ
13. มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ
14. ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพ
15. มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา
16. ปัญหาด้านสังคมต่ำ
17. การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่
18. ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยม แต่พร้อมที่จะยอมรับ
19. การพัฒนาที่ดินราคาถูก มีที่ดินเพียงพอที่จะรองรับการพัฒนาฯ

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขาดแคลนระบบชลประทาน
2. เงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพไม่เพียงพอ

3. การผลิตต้นทุนสูง เพราะใช้สารเคมีมาก
4. การบริหารจัดการเงินกองทุนบางส่วนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์
5. ขาดอาชีพเสริม เพิ่มรายได้หลังเก็บเกี่ยว
6. ราคาผลผลิตไม่มีเสถียรภาพ
7. ผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ
8. ขาดการเชื่อมโยงของข้อมูล/บุคคล ระหว่างหน่วยงาน
9. ขาดการส่งเสริม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน
10. ปริมาณงาน/คุณภาพของวัตถุดิบการเกษตร ที่จะป้อนโรงงานไม่แน่นอน
11. ขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือ(Unskilled labour) และแรงงานฝีมือเฉพาะด้าน (skilled labour) เช่น การออกแบบ/วิศวกร/วิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์/R&B
12. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้า
13. ขาดการกำหนด Brand name ของตน และการกำหนดเอกลักษณ์(Identity) ของตน ส่วนมากจะผลิตตามสั่ง
14. ขาดการเข้าถึง และเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตอุตสาหกรรมด้วยกันเอง(Cluster developing)
15. ขาดระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก
16. ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจระดับมหภาคอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบถนน การคมนาคมขนส่งผลผลิต และคุณภาพการจ่ายกระแสไฟฟ้าต่ำกระทบต่อภาคการผลิต
17. ขาดการเลือกสรร และพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยี ทางด้านการผลิต และการตลาด
18. เกษตรกรมีการใช้สารเคมีมาก
19. โรคที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพไม่ถูกต้อง มีแนวโน้มสูงขึ้น
20. ข้าราชการขาดจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน
21. การติดต่อสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ ยังมีไม่ทั่วถึง

โอกาส (Opportunities)

1. เป็นแหล่งผลิตอาหาร และแปรรูปสินค้าเกษตรปลอดภัย(safe product)
2. มีโอกาสในการพัฒนา และส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตร
3. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเชิงนิเวศ
4. ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพ
5. สินค้าเกษตรมีตลาดรองรับ
6. เศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัว
7. มีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce)
8. ผลผลิตทางการเกษตร(พืช-สัตว์) มีช่องทางในการส่งออกต่างประเทศ
9. อัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินต่ำ สภาพคล่องสูง
10. รัฐบาลให้การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs

11. นโยบายรัฐบาลมีความชัดเจนทุกด้าน
12. ประชาสังคม (CSO) ในประเทศมีการทำงานเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง เน้นการพัฒนาทุนทางสังคม
13. ประชาสังคม (CSO) ของโลก และองค์กรภาครัฐต่างประเทศ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ภัยคุกคาม (Threats)

1. ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม
2. สื่อฯ กระแสการบริโภคนิยม ทำให้เกิดการใช้จ่ายไม่จำเป็น
3. จังหวัดอุทัยธานี ไม่ได้อยู่ในลำดับความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคของรัฐบาล
4. การผันผวนของอัตราการแลกเปลี่ยน ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่นำเข้า และราคาสินค้าส่งออก
5. ภาวะการชลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า
6. มาตรการกีดกันทางการค้าของโลก
7. น้ำท่วมซ้ำซาก/แล้งซ้ำซาก
8. งบประมาณไม่ต่อเนื่อง
9. ประชาชนขาดความสนใจในการหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
10. ประชาชนขาดจิตสำนึก และไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย
11. ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาสິงแวดล้อมต่ำ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ผ่านการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นในประเด็นแผนแม่บทชุมชนเป็นต้นนำร่องได้แก่
 - 1.1. ทำแผนแม่บทชุมชนและข้อมูลเพิ่ม ในพื้นที่ 15 ตำบลขยาย
 - 1.2. ทบทวนแผนแม่บทชุมชน และหาข้อมูลเพิ่มใน 20 ตำบลนำร่องเดิม
 - 1.3. สร้างความเข้มแข็งให้แกนนำ และฝึกพลังเป็นเครือข่ายใน 35 ตำบล
 - 1.4. กระตุ้นให้เกิดกระบวนการ ลด – ละ – เลิก การใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร มาใช้ปุ๋ยหมัก และจุลินทรีย์ต่าง ๆ ในการผลิตอาหารทุกชนิด
2. เพื่อประสานทรัพยากร และสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และหน่วยงานภูมิภาค เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมไปสู่แผนขององค์กรส่วนท้องถิ่น และแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด
3. เพื่อได้ต้นแบบด้านตำบลอยู่ดีมีสุขในพื้นที่ ตำบลอุทัยเก่า เพื่อทำการส่งเสริม และขยายผลให้เต็มพื้นที่ต่อไป

“ตำบลอยู่ดีมีสุข” คือ ตำบลที่มีการนำข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชนมาถักทอแก้ปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ให้ครบวงจรอุปาทานของความยากจน เช่น

- 1) มีการลดรายจ่ายจากการผลิต โดยการ ลด – ละ – เลิก สารเคมีราคาแพงมาใช้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 30%
- 2) มีการผลิตอาหารบริโภคเอง ทั้ง ข้าว – ผัก – ผลไม้ 100 ครอบครัว
- 3) มีการลดรายจ่ายในครัวเรือนที่จำเป็น โดยการรวมกลุ่มผลิตเอง ใช้เอง และร่วมมือกันในรูปธุรกิจชุมชน 50 ครัวเรือน
- 4) การจัดสวัสดิการ เกิด - แก่ - เจ็บ - ตาย ในตำบลนำร่องอยู่ดีมีสุข ในระบบ 1 : 1 : 1 (ฝ่ายประชาชนสมทบ 1 ส่วน รัฐบาลสมทบ 1 ส่วน และ อบต. สมทบ 1 ส่วน)
- 5) มีการฟื้นฟูเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านกำจัดของเสีย และอนุรักษ์เรื่องป่าชุมชน และป่าครอบครัว
- 6) วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง งานประเพณีต่าง ๆ จะมีการฟื้นฟูฝึกสอนให้อยู่ในท้องถิ่น
- 7) เครือข่ายประเด็น และต่างประเด็น มีการแลกเปลี่ยนถึงผลสำเร็จ และอุปสรรคทุกเดือน
- 8) การบูรณาการทีมงานทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และประชาชนจะเกิดทุกประเด็น

“สวัสดิการชุมชน” มีการเผยแพร่ความคิดโดย พอช. ในตำบลซึ่งกลุ่มในตำบลมีหลายประเภทยังไม่มีแบบอย่างที่น่านอน เครดิตยูเนียนก็เป็นกลุ่มออมทรัพย์ประเภทหนึ่ง มีทั้งสิ้น 19 สมาคม ซึ่งดำเนินสวัสดิการเน้นหนักทางด้านเสียชีวิต ทาง การ เกิด – แก่ – เจ็บ และด้านอาชีพต่าง ๆ ยังไม่มี ถ้าหากดำเนินการนำร่องสัก 3 สมาคม ก็อาจจะครอบคลุมชุมชนร่วมกับ พอช. ได้

“วัฒนธรรมกินถิ่น” คือ การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมให้เป็นรากฐานชีวิตของชาวชนบท เช่น วัฒนธรรมการผลิต การละเล่นต่าง ๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน รำกลองยาว รำโทน ประเพณีหาบสำหรับควาหวาน จะถูกฟื้นฟูใน 5 ตำบล

“อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ให้สอดคล้องกับ “ห้วยขาแข้งมรดกโลก” การส่งเสริมให้ทุกชุมชนดูแลป่าชุมชน และป่าครอบครัว รวมทั้งการจัดเวทีให้แกนนำสรุปบทเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งในปีนี้จะมีการสรุปบทเรียนในหมู่ชุมชนที่อยู่ชายป่าห้วยขาแข้ง 20 กลุ่มบ้าน และแกนนำเครือข่ายทั้งหมดในอุทยานในเดือนธันวาคม

วิทยากรกระบวนการ

นายอุทัย วัฒนสิงห์ดำรง นายอำเภอเมือง

นายมนัส อ่ำทอง นายอำเภอหนองฉาง

นายलयง มีพีช นายอำเภอทัพทัน

นายสมพงษ์ สุทธิวงศ์

นายคมเดช ภิรมย์วัฒนา

นายสุชาติ กอบัญญการณ

นายวีรวิธ แก้วเกษ

นายสำเริง รงค์ทอง

นายประทีป วิเศษศรี

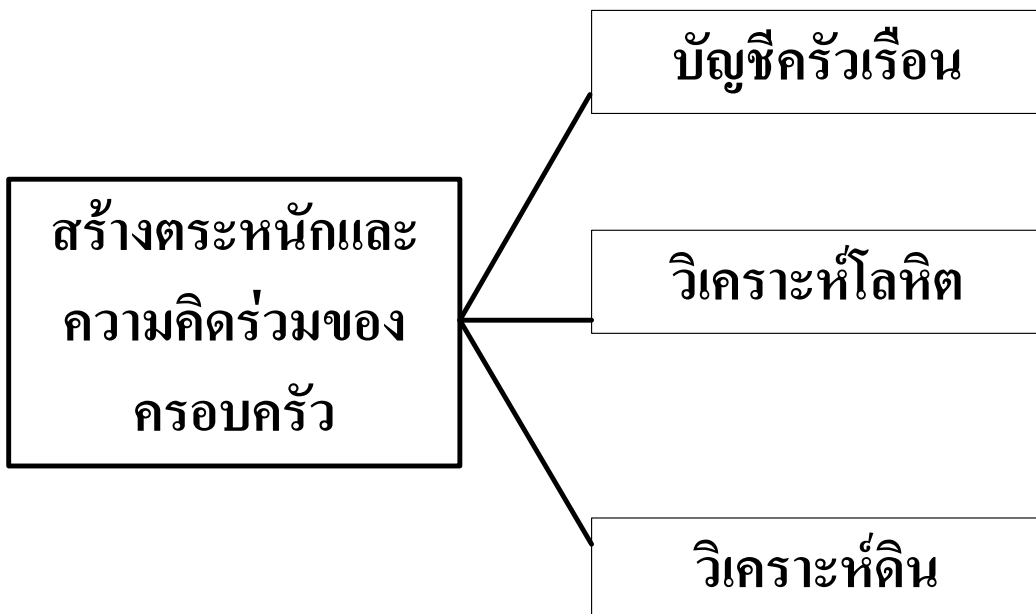
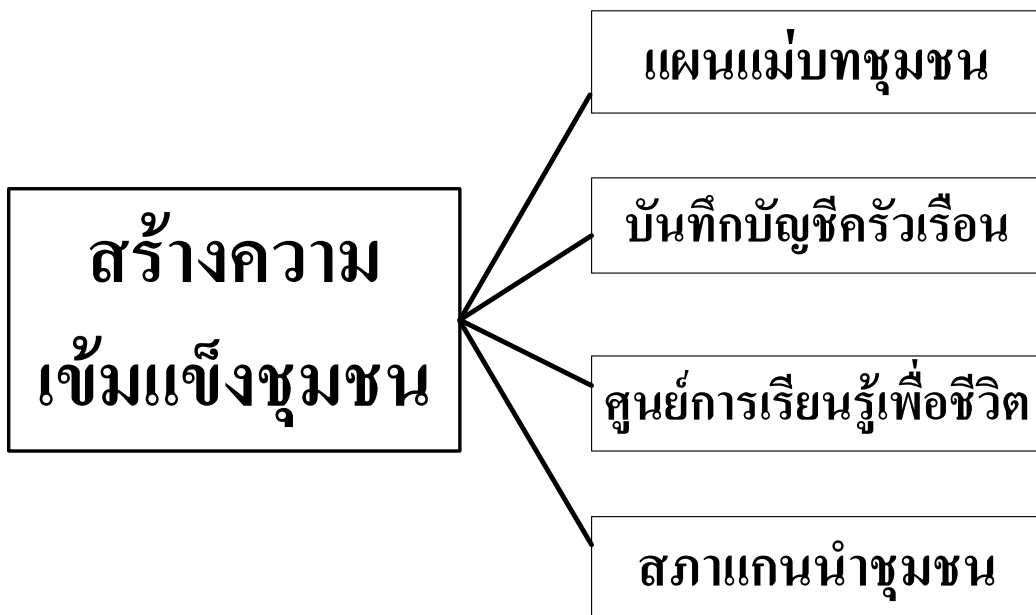
รายชื่อคณะกรรมการจังหวัดอุทัยธานี

1. นายสมพงษ์	สุทธีวงศ์	ประธานคณะกรรมการ
2. นายคมเดช	ภิรมย์วัฒนา	รองประธาน / ตัวแทน อ.เมือง 1
3. นายอานนท์	กุ่มภาพันธุ์	เลขานุการ / ตัวแทน อ.เมือง 2
4. นายชัยวัชร	สายเพ็ชร	เหรัญญิก
5. นางอนงค์	ไชยกุล	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.เมือง 3
6. นางวัชร	สินธุศิริ	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.เมือง 4
7. นายสำเริง	รงค์ทอง	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.หนองขาหย่าง 1
8. นายนิคม	บุญกมุดิ	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.หนองขาหย่าง 2
9. นายสำราญ	เถาสมบัติ	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.หนองขาหย่าง 3
10. นายธาดา	อำพิน	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.หนองฉาง 1
11. นายพิชิต	สุวาท	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.หนองฉาง 2
12. นายวีระเดช	ลีวงศ์ชนวิทย์	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.บ้านไร่
13. นางประไพศรี	หมั่นเขตรกิจ	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.สว่างอารมณ์ 1
14. นางนวลปราง	พงษ์สาริการ	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.สว่างอารมณ์ 2
15. นายประทีป	วิเศษศรี	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.ทัพทัน
16. นายซ่ง	บางบุญฤทธิ	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.ห้วยคต
17. นายศรีไพร	สิทธิกรรม	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.ลานสัก 1
18. นายจรูญ	วิสิทธิ์	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.ลานสัก 2
19. นางพิศมัย	ชูศักดิ์	คณะกรรมการ / ตัวแทน อ.ลานสัก 3
20. นายสุรชัย	ฉัตรรักษา	คณะกรรมการ
21. นายประดิษฐ์	ทุ่งใหญ่	คณะกรรมการ
22. นายทะเบียน	ป้อมคำ	คณะกรรมการ

23. นายประยูร	วงศ์ปัญญา	คณะกรรมการ
24. นายจรัส	โยธา	คณะกรรมการ
25. นายสะอาด	อุทัยเก่า	คณะกรรมการ
26. นายครวญ	เกษศิลป์	คณะกรรมการ
27. นายเสถียร	เพ็ญไพฑูรย์	คณะกรรมการ
28. นายวิริยะ	อินทสวรรค์	คณะกรรมการ
29. นายสมกิจ	บุญสมภพ	คณะกรรมการ
30. นางสาวกมลรัตน์	แก่งเขตรกรณ์	คณะกรรมการ
31. นายสุชาติ	กอบัญญการณ	คณะกรรมการ
32. นายวีรวิธ	แก้วเกษ	คณะกรรมการ
33. นายสำรวม	หอมจันทร์	คณะกรรมการตำบลหนองแก
34. นายวิสูตร	ตั้งสมบุญ	คณะกรรมการตำบลสะแกกรัง
35. นายสมนึก	วราหะ	คณะกรรมการตำบลหนองเต่า
36. นายดิเรก	ธัญญการ	คณะกรรมการตำบลหมกแถว
37. นายสุเทพ	โรโต	คณะกรรมการตำบลเขากวางทอง
38. นายเดช	กลัดดี	คณะกรรมการตำบลหนองยายดา
39. นายประเสริฐ	แรงเขตรการ	คณะกรรมการตำบลหนองกลางดง
40. นายวิเชียร	ยงกลีการณ	คณะกรรมการตำบลหนองกระทุ่ม
41. นายวันชาติ	สัตย์ชาพงษ์	คณะกรรมการตำบลบ่อยาย
42. นายสุรัช	จรบศรี	คณะกรรมการตำบลวังหิน
43. นางนิตยา	ภิรมย์วัฒนา	คณะกรรมการ / ผู้ประสานงานจังหวัด
44. นางอารี	บุญพันธ์	คณะกรรมการ / เจ้าหน้าที่สนาม
45. นางสาวสุพรรณษา	บุญพันธ์	คณะกรรมการ / เจ้าหน้าที่ธุรการ

เครื่องมือ

การแก้ปัญหาความยากจน ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางหาข้อมูลโดยแผนแม่บทชุมชน รวม 35 ตำบล คือ

ตำบลน้ำซึม ,ตำบลหาดทอง ,ตำบลเกาะเทโพ ,ตำบลหนองแก ,ตำบลหนองเต่า ,ตำบลหนองไผ่แบน ,
ตำบลสะแกกรัง ,ตำบลหนองไผ่ ,ตำบลหนองขาหย่าง,ตำบลคอนกลอย ,ตำบลห้วยรอบ ,ตำบลทุ่งผึ้ง ,ตำบลท่า
โพ ,ตำบลหมกแถว ,ตำบลหลุมเข้า ,ตำบลคงขวาง ,ตำบลอุทัยเก่า ,ตำบลทุ่งพง ,ตำบลเขากวางทอง ,ตำบลโคก
หม้อ ,ตำบลหนองสระ ,ตำบลหนองยายดา ,ตำบลหนองกลางดง ,ตำบลหนองกระทุ่ม ,ตำบลบ่อยาง ,ตำบลพลวง
สองนาง ,ตำบลประดู่ยืน ,ตำบลสุขฤทัย ,ตำบลทองหลาง ,ตำบลห้วยคต ,ตำบลทัพหลวง ,ตำบลห้วยแห้ง ,ตำบล
คอกควาย ,ตำบลวังหิน และตำบลบ้านใหม่คลองเคียน

แผนแม่บทชุมชน พบว่า

ค้นพบปัญหาความยากจน

ใช้ปุ๋ยเคมี ยากำแพง เป็นผลต่อการขาดทุน และสุขภาพอ่อนแอ

ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองมาก

อบายมุข

วัฒนธรรมในการทำงาน

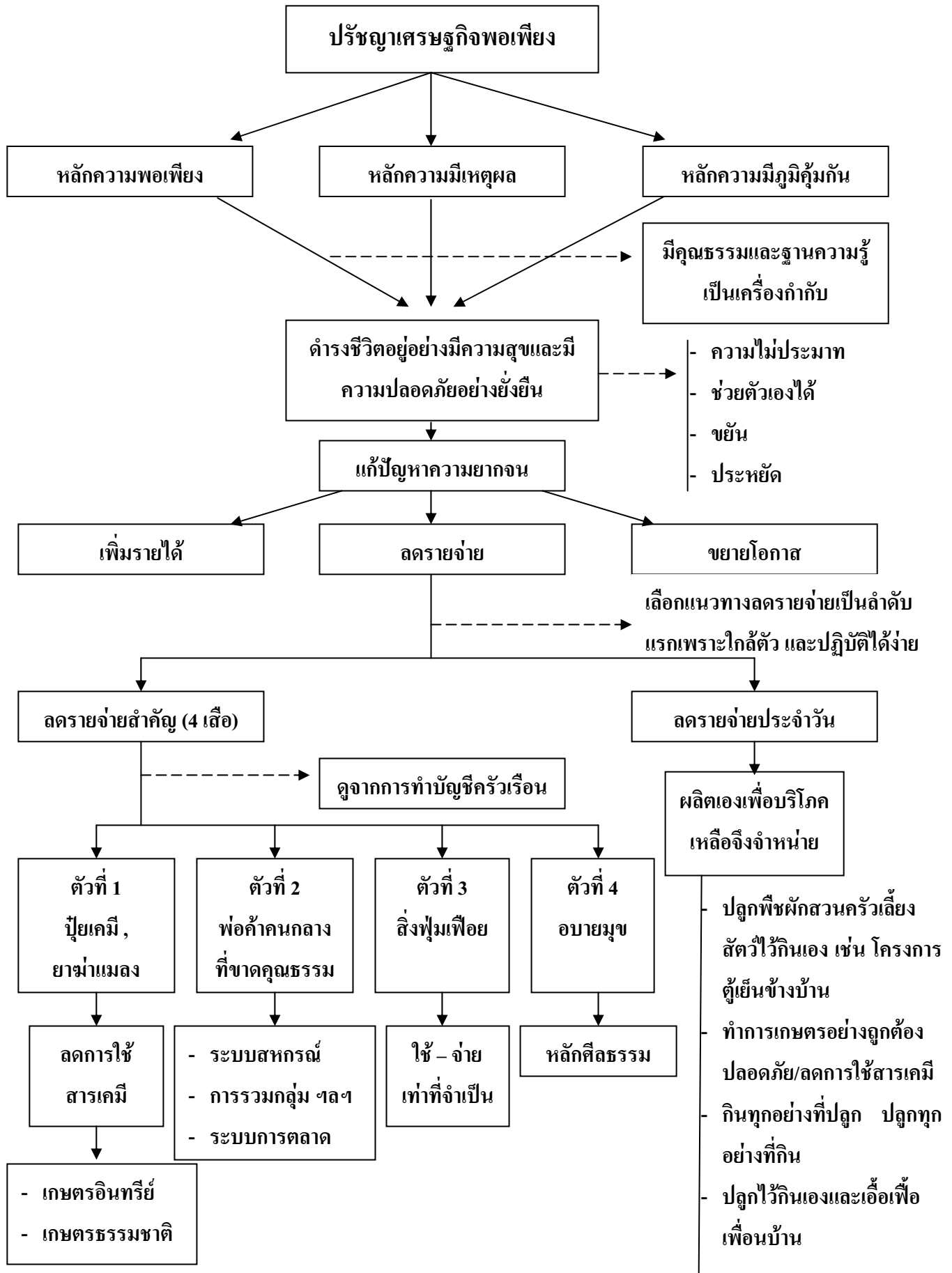
รถเกี่ยวข้าว

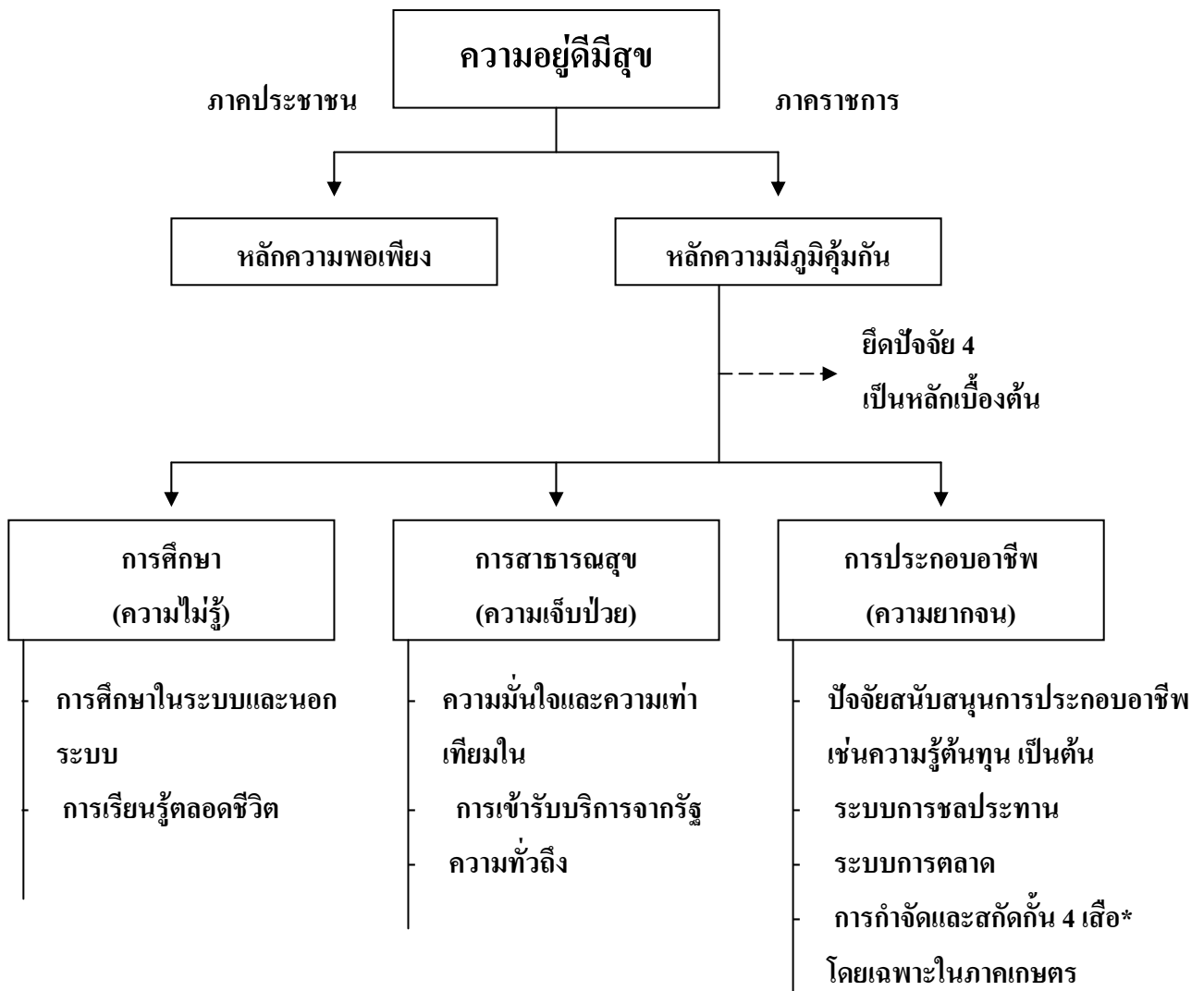
การเผาซังข้าว

กลยุทธ์การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่การปฏิบัติของจังหวัดอุทัยธานี

แนวคิดการพัฒนากู่ขนาน เพื่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ไปสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ของจังหวัดอุทัยธานี

*** 4 เลือ ได้แก่**

1. ปุ๋ยเคมี , ยาม้าแมลง
2. พ่อค้าคนกลางที่ขาดคุณธรรม
3. สิ่งฟุ่มเฟือย
4. อบายมุข

บันทึกบัญชีครัวเรือน จำนวน 35 ตำบล

ตำบลเกาะเทโพ,ตำบลหนองไผ่แบน , ตำบลน้ำซึม ,ตำบลหาดทนง ,ตำบลหนองแก ,ตำบลหนองเต่า , ตำบลสะแกกรัง ,ตำบลหนองพังค่า ,ตำบลทุ่งใหญ่ ,ตำบลอุทัยใหม่ ,ตำบลโนนเหล็ก ,ตำบลคอนขวาง ,ตำบลท่าโพ , ตำบลคงขวาง ,ตำบลหนองไผ่ , ตำบลคอนกลอย ,ตำบลหมกแถว ,ตำบลหลุมเข้า ,ตำบลหนองขาหย่าง , ตำบลทุ่งพิ้ง ,ตำบลห้วยรอบ ,ตำบลอุทัยเก่า ,ตำบลเขาขวางทอง ,ตำบลหนองกลางดง ,ตำบลหนองยายดา , ตำบลหนองกระทุ่ม ,ตำบลบ่อยาง ,ตำบลสว่างอารมณ์ ,ตำบลหนองหลวง ,ตำบลไผ่เขียว ,ตำบลสุขฤทัย ,ตำบล ประดู่ยืน ,ตำบลวังหิน ,ตำบลคอกควาย และตำบลบ้านใหม่คลองเคียน

สรุปการบันทึกบัญชีครัวเรือน

อำเภอ / ตำบล		จำนวน	
อำเภอเมือง		476	ครัวเรือน
1	ตำบลเกาะเทโพ	14	ครัวเรือน
2	ตำบลหนองไผ่แบน	31	ครัวเรือน
3	ตำบลน้ำซึม	10	ครัวเรือน
4	ตำบลหาดทนง	7	ครัวเรือน
5	ตำบลหนองแก	182	ครัวเรือน
6	ตำบลหนองเต่า	104	ครัวเรือน
7	ตำบลสะแกกรัง	9	ครัวเรือน
8	ตำบลหนองพังค่า	21	ครัวเรือน
9	ตำบลทุ่งใหญ่	40	ครัวเรือน
10	ตำบลอุทัยใหม่	39	ครัวเรือน
11	ตำบลโนนเหล็ก	10	ครัวเรือน
12	ตำบลคอนขวาง	9	ครัวเรือน
อำเภอหนองขาหย่าง		793	ครัวเรือน
1	ตำบลท่าโพ	186	ครัวเรือน
2	ตำบลคงขวาง	10	ครัวเรือน
3	ตำบลหนองไผ่	136	ครัวเรือน
4	ตำบลคอนกลอย	109	ครัวเรือน
5	ตำบลหมกแถว	94	ครัวเรือน
6	ตำบลหลุมเข้า	76	ครัวเรือน
7	ตำบลหนองขาหย่าง	87	ครัวเรือน
8	ตำบลทุ่งพิ้ง	85	ครัวเรือน

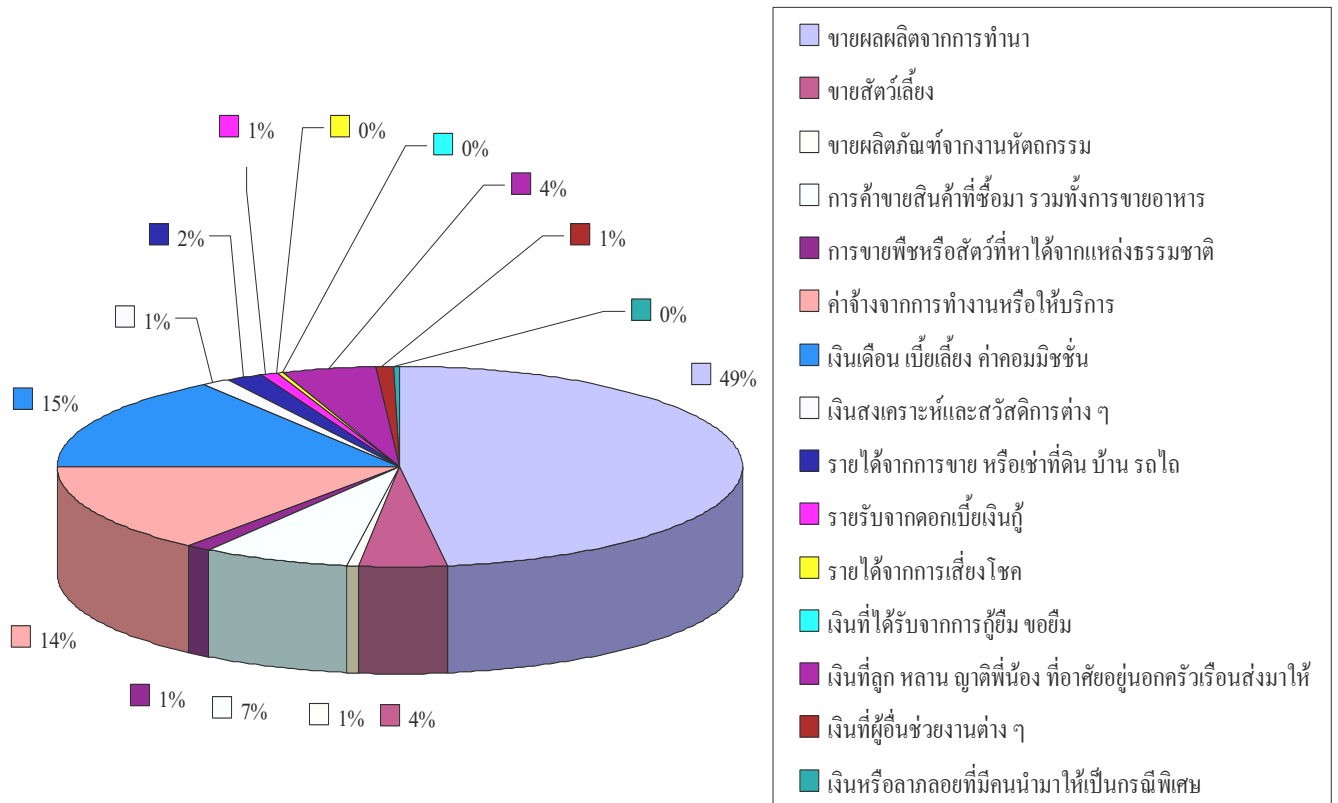
9	ตำบลห้วยรอบ	10	ครัวเรือน
อำเภอหนองฉาง		948	ครัวเรือน
1	ตำบลอุทัยเก่า	499	ครัวเรือน
2	ตำบลเขาขาวทอง	449	ครัวเรือน
อำเภอทัพทัน		545	ครัวเรือน
1	ตำบลหนองกลางดง	74	ครัวเรือน
2	ตำบลหนองยายดา	171	ครัวเรือน
3	ตำบลหนองกระทุ่ม	300	ครัวเรือน
อำเภอสว่างอารมณ์		720	ครัวเรือน
1	ตำบลบ่อทราย	412	ครัวเรือน
2	ตำบลสว่างอารมณ์	58	ครัวเรือน
3	ตำบลหนองหลวง	46	ครัวเรือน
4	ตำบลไผ่เขียว	204	ครัวเรือน
อำเภอห้วยคต		250	ครัวเรือน
1	ตำบลสุขฤทัย	250	ครัวเรือน
อำเภอลานสัก		328	ครัวเรือน
1	ตำบลประดู่ยืน	328	ครัวเรือน
อำเภอบ้านไร่		532	ครัวเรือน
1	ตำบลวังหิน	305	ครัวเรือน
2	ตำบลบ้านใหม่คลองเคียน	46	ครัวเรือน
3	ตำบลคอกควาย	181	ครัวเรือน
รวม 8 อำเภอ		4,592	ครัวเรือน

ผลในการทำบัญชีครัวเรือน คือ

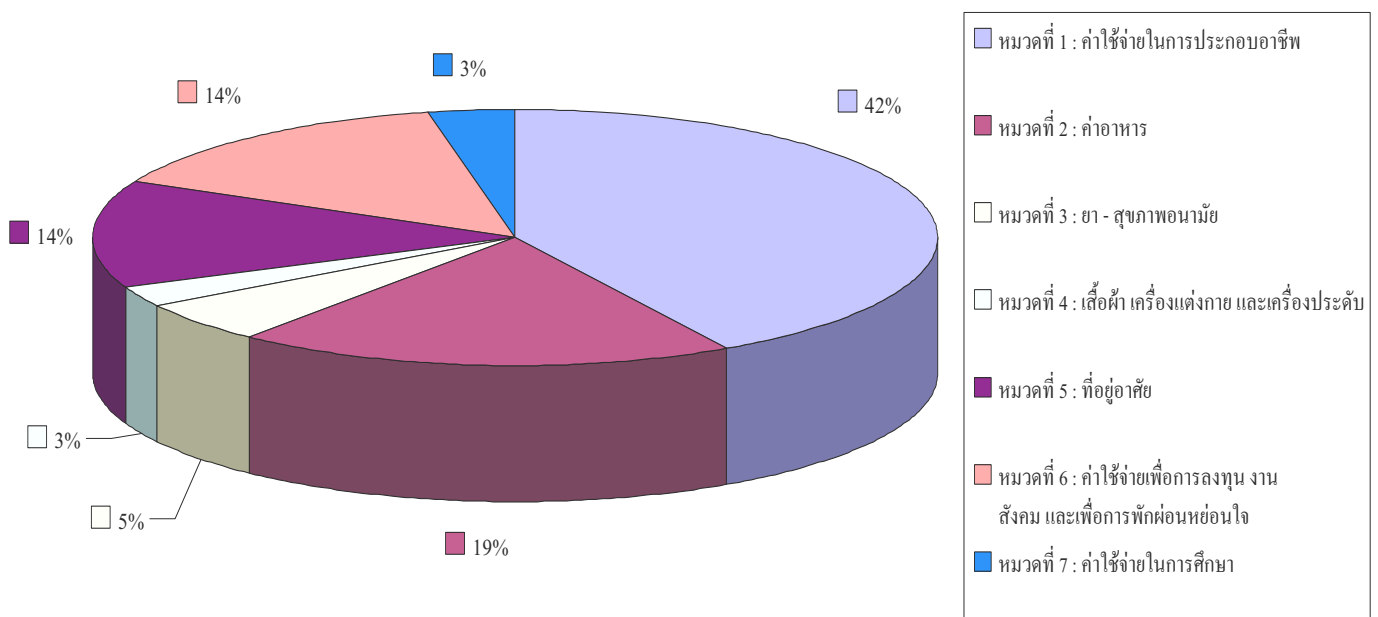
- 😊 สามารถดำเนินการได้
- 😊 เกิดปัญหาในเรื่องการบันทึกในเดือนแรกขาดทุน
- 😊 มีตำบลที่บันทึกบัญชีได้ 100% คือ ตำบลอุทัยเก่า

แก้ไขโดยการประยุกต์ทำแบบสำรวจใช้ PROGRAM มหิดล

ประมาณการรายรับ ของจังหวัดอุทัยธานี 36 ตำบล 336 หมู่บ้าน

ประมาณการรายจ่าย ของจังหวัดอุทัยธานี 36 ตำบล 336 หมู่บ้าน

ประมาณการรายรับ รายจ่าย ของจังหวัดอุทัยธานี

36 ตำบล 336 หมู่บ้าน

รายรับ		336 หมู่	คิดเป็น %
1	ขายผลผลิตจากการทำนา	2,655,376,508.74	49 %
2	ขายสัตว์เลี้ยง	228,066,336.62	4 %
3	ขายผลิตภัณฑ์จากงานหัตถกรรม	28,195,016.98	1 %
4	การค้าขายสินค้าที่ซื้อมา รวมทั้งการขายอาหาร	385,816,783.63	7 %
5	การขายพืชหรือสัตว์ที่หาได้จากแหล่งธรรมชาติ	67,003,506.86	1 %
6	ค่าจ้างจากการทำงานหรือให้บริการ	788,576,570.21	14 %
7	เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง ค่าคอมมิชชั่น	856,891,009.30	15 %
8	เงินสงเคราะห์และสวัสดิการต่าง ๆ	75,973,857.46	1 %
9	รายได้จากการขาย หรือเช่าที่ดิน บ้าน รถไถ	97,531,813.34	2 %
10	รายรับจากดอกเบี้ยเงินกู้	33,452,385.12	1 %
11	รายได้จากการเลี้ยงโชค	15,754,354.90	0 %
12	เงินที่ได้รับจากการกู้ยืม ขอยืม	2,874,480.67	0 %
13	เงินที่ลูกหลานญาติพี่น้อง ที่อาศัยอยู่นอกครัวเรือนส่งมาให้	245,417,275.49	4 %
14	เงินที่ผู้อื่นช่วยงานต่าง ๆ	56,553,009.07	1 %
15	เงินหรือลาภลอยที่มีคนนำมาให้เป็นกรณีพิเศษ	8,591,241.12	0 %
รวมรายรับ		5,546,074,148.83	100 %
รายจ่าย			
หมวดที่ 1 : ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ		2,234,212,905.46	42 %
หมวดที่ 2 : ค่าอาหาร		1,038,631,135.92	19 %
หมวดที่ 3 : ยา - สุขภาพอนามัย		273,269,638.66	5 %
หมวดที่ 4 : เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ		143,336,876.59	3 %
หมวดที่ 5 : ที่อยู่อาศัย		734,086,935.12	14 %
หมวดที่ 6 : ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุน งานสังคม และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ		773,400,161.86	14 %
หมวดที่ 7 : ค่าใช้จ่ายในการศึกษา		174,642,125.95	3 %
รวมรายจ่าย		5,371,579,777.54	100 %
สรุปเงินคงเหลือ (รายรับ-รายจ่าย)		174,494,370.96	
หมวดที่ 8 : หนี้สิน		3,113,983,316.64	100 %

วิเคราะห์โลหิต รวม 23 ตำบล จำนวน 2,867 ราย ดังนี้

ตำบลน้ำซึม ,ตำบลหาดทอง ,ตำบลเกาะเทโพ ,ตำบลหนองแก ,ตำบลหนองเต่า ,ตำบลหนองไผ่แบน ,ตำบลหนองไผ่ ,ตำบลคอนกลอย ,ตำบลท่าโพ ,ตำบลหมกแถว ,ตำบลหลุมเข้า ,ตำบลคงขวาง ,ตำบลอุทัยเก่า ,ตำบลทุ่งพง ,ตำบลโคกหม้อ ,ตำบลหนองยายดา ,ตำบลหนองกลางดง ,ตำบลหนองสระ ,ตำบลบ่อทราย ,ตำบลระบำ ,ตำบลสุขฤทัย ,ตำบลคอกควาย ,ตำบลวังหิน

เจาะโลหิต ตรวจหาสารพิษ 23 ตำบล คือ						
ตำบล	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย	ไม่ทราบผล	รวม
1. ตำบลเกาะเทโพ	7	19	11	1	-	38
2. ตำบลหนองไผ่แบน	6	51	46	16	1	120
3. ตำบลน้ำซึม	10	9	1	-	-	20
4. ตำบลหาดทอง	235	167	24	22	-	448
5. ตำบลหนองแก	45	11	10	-	-	66
6. ตำบลหนองเต่า	11	46	49	28	1	135
7. ตำบลท่าโพ	68	34	17	1	-	120
8. ตำบลคงขวาง	22	30	82	64	-	198
9. ตำบลหนองไผ่	87	27	3	5	-	122
10. ตำบลคอนกลอย	67	45	8	1	-	121
11. ตำบลหมกแถว	110	2	9	1	-	122
12. ตำบลหลุมเข้า	39	46	34	4	-	123
13. ตำบลอุทัยเก่า	52	101	65	15	2	235
14. ตำบลทุ่งพง	3	13	3	-	-	19
15. ตำบลหนองสระ	7	10	-	3	-	20
16. ตำบลโคกหม้อ	-	87	125	7	-	219
17. ตำบลหนองกลางดง	-	48	15	2	-	65
18. ตำบลหนองยายดา	37	64	21	9	-	131
19. ตำบลบ่อทราย	2	54	50	19	-	125
20. ตำบลสุขฤทัย	62	96	118	26	6	308
21. ตำบลระบำ	20	-	-	-	-	20
22. ตำบลวังหิน	20	16	1	-	1	38
23. ตำบลคอกควาย	-	25	20	8	1	54
รวม	910	1,001	712	232	12	2,867

ตรวจโลหิต มีทั้งหมด 2,867 คน

● ปกติ	910 คน	} 1,945
● ปกติ	1,001 คน	
● เสี่ยง	712 คน	
● ไม่ปกติ	232 คน	
● ไม่ทราบผล	12 คน	

การเจาะโลหิต ได้ข้อมูลนำมาสู่

สภาแกนนำตำบล

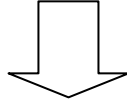
จำนวน 34 สภา รวม 578 คน ดังนี้

สภาแกนนำตำบล จำนวน 34 สภา รวม 578 คน

ตำบลน้ำซึม ,ตำบลหาดทอง ,ตำบลเกาะเทโพ ,ตำบลหนองแก ,ตำบลหนองเต่า ,ตำบลหนองไผ่แบน ,ตำบลสะแกกรัง ,ตำบลหนองขาหย่าง ,ตำบลหนองไผ่ ,ตำบลคอนกลอย ,ตำบลห้วยรอบ ,ตำบลทุ่งพื้ง ,ตำบลท่าโพ ,ตำบลหมกแถว ,ตำบลหลุมเข้า ,ตำบลดงขวาง ,ตำบลอุทัยเก่า ,ตำบลทุ่งพง ,ตำบลเขากวางทอง ,ตำบลโคกหม้อ ,ตำบลหนองยายดา ,ตำบลหนองกลางดง ,ตำบลหนองกระทุ่ม ,ตำบลหนองสระ ,ตำบลบ่อทราย ,ตำบลประดู่ยืน ,ตำบลสุขฤทัย ,ตำบลทองหลาง ,ตำบลห้วยคต ,ตำบลทัพหลวง ,ตำบลห้วยแห้ง ,ตำบลคอกควาย ,ตำบลวังหิน และตำบลบ้านใหม่คลองเคียน

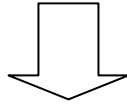

จากสภาเกษตรกรตำบล นำข้อมูลมาวิเคราะห์

เกิดศูนย์การเรียนรู้แบบโรงเรียนโรงนา

จำนวน 23 ตำบล รวม 24 ศูนย์

เกิดแนวคิดการแก้ปัญหา ดังนี้

นาข้าวปลอดสารพิษ

ตู้เย็นข้างบ้าน

นาข้าวปลอดสารพิษ

ตู้เย็นข้างบ้าน

เกิดตำบลต้นแบบในการทำนาเหวี่ยง คือ ตำบลบ่อทราย

องค์สภาพพ ประกอบด้วย

ภาคีส่วนต่าง ๆ

กองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.), กองทุนสนับสนุนและส่งเสริมสุขภาพ (สสส.), กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.), ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.), กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, สาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี, นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี, เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี, ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุทัยธานี, ประชาสัมพันธ์จังหวัดอุทัยธานี, ท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี, พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุทัยธานี, ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุทัยธานี และวัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานี

ครู ข. จำนวน 578 คน ดังนี้

อำเภอเมือง	1 ตำบลเกาะเทโพ	16	คน
	2 ตำบลหนองไผ่แบน	13	คน
	3 ตำบลน้ำซึม	19	คน
	4 ตำบลหาดท่ง	13	คน
	5 ตำบลหนองแก	20	คน
	6 ตำบลหนองเต่า	13	คน
อำเภอหนองขาหย่าง	1 ตำบลท่าโพ	14	คน
	2 ตำบลดงขวาง	11	คน
	3 ตำบลหนองไผ่	16	คน
	4 ตำบลดอนกลอย	15	คน
	5 ตำบลหมกแถว	17	คน
	6 ตำบลหลุมเข้า	14	คน

อำเภอหนองฉาง	1 ตำบลอุทัยเก่า	42	คน
	2 ตำบลทุ่งพง	14	คน
อำเภอทัพทัน	1 ตำบลหนองสระ	25	คน
	2 ตำบลโคกหม้อ	36	คน
	3 ตำบลหนองกลางดง	16	คน
	4 ตำบลหนองยายดา	22	คน
	5 ตำบลหนองกระทุ่ม	16	คน
อำเภอสว่างอารมณ์	1 ตำบลบ่อยาง	21	คน
	2 ตำบลพลวงสองนาง	0	คน
อำเภอห้วยคต	1 ตำบลสุขฤทัย	26	คน
	2 ตำบลห้วยคต	7	คน
	3 ตำบลทองหลาง	13	คน
อำเภอลานสัก	1 ตำบลลานสัก	12	คน
	2 ตำบลระบำ	19	คน
	3 ตำบลป่าอ้อ	11	คน
	4 ตำบลทุ่งนางาม	10	คน
	5 ตำบลน้ำรอบ	16	คน
	6 ตำบลประดู่ยืน	22	คน
อำเภอบ้านไร่	1 ตำบลทัพหลวง	17	คน
	2 ตำบลห้วยแห้ง	6	คน
	3 ตำบลวังหิน	15	คน
	4 ตำบลบ้านใหม่คลองเคียน	11	คน
	5 ตำบลคอกควาย	20	คน

มีการระดมกำลังในการจัดแจ้งสภาองค์กรชุมชน โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี , นายอำเภอ , ทีมงาน 3 ทีม
ใช้เวลา 2 เดือน ได้สภาองค์กรชุมชนตำบล จำนวน 31 สภา ดังนี้

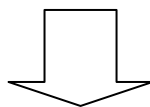
1. ตำบล หนองเต่า	อำเภอ เมือง
2. ตำบล หนองแก	อำเภอ เมือง
3. ตำบล หนองไผ่แบน	อำเภอ เมือง
4. ตำบล หาดทอง	อำเภอ เมือง
5. ตำบล เกาะเทโพ	อำเภอ เมือง
6. ตำบล หมกแถว	อำเภอ หนองขาหย่าง
7. ตำบล ท่าโพ	อำเภอ หนองขาหย่าง

8. ตำบล ห้วยรอบ	อำเภอ หนองขาหย่าง
9. ตำบล หุ้งผึ้ง	อำเภอ หนองขาหย่าง
10. ตำบล ดอนกลอย	อำเภอ หนองขาหย่าง
11. ตำบล หลุมเข้า	อำเภอ หนองขาหย่าง
12. ตำบล หนองขาหย่าง	อำเภอ หนองขาหย่าง
13. ตำบล หนองไผ่	อำเภอ หนองขาหย่าง
14. ตำบล ดงขวาง	อำเภอ หนองขาหย่าง
15. เทศบาล ตำบลหนองขาหย่าง	อำเภอ หนองขาหย่าง
16. ตำบล อุทัยเก่า	อำเภอ หนองฉาง
17. ตำบล หนองนางนวล	อำเภอ หนองฉาง
18. ตำบล บ้านเก่า	อำเภอ หนองฉาง
19. ตำบล หุ้งพง	อำเภอ หนองฉาง
20. ตำบล โลกหม้อ	อำเภอ ทัพทัน
21. ตำบล หนองยายดา	อำเภอ ทัพทัน
22. ตำบล หนองกลางดง	อำเภอ ทัพทัน
23. ตำบล ประดู่ยืน	อำเภอ ลานสัก
24. ตำบล หุ้งนางาม	อำเภอ ลานสัก
25. ตำบล น้ำรอบ	อำเภอ ลานสัก
26. ตำบล สว่างอารมณ์	อำเภอ สว่างอารมณ์
27. ตำบล ไผ่เขียว	อำเภอ สว่างอารมณ์
28. ตำบล หนองหลวง	อำเภอ สว่างอารมณ์
29. ตำบล บ่อยาง	อำเภอ สว่างอารมณ์
30. ตำบล พลวงสองนาง	อำเภอ สว่างอารมณ์
31. ตำบล สุขฤทัย	อำเภอ ห้วยคต

ทางสภาองค์กรชุมชนได้ปรึกษาหากิจกรรม โดยใช้ข้อมูลมาแก้ปัญหา และได้เสนอโครงการกับทาง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

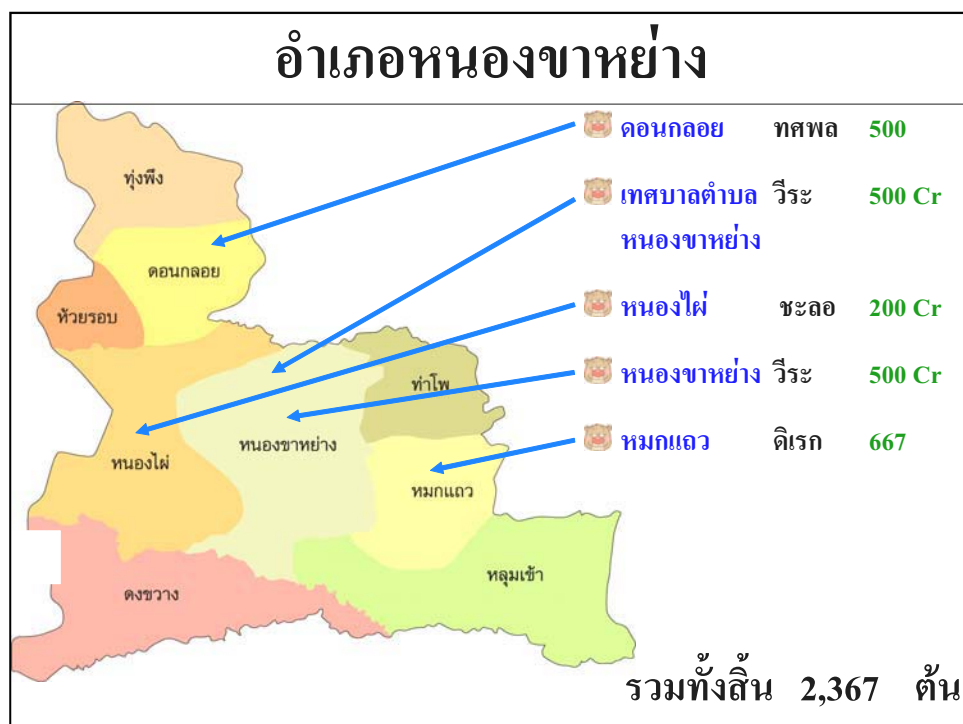
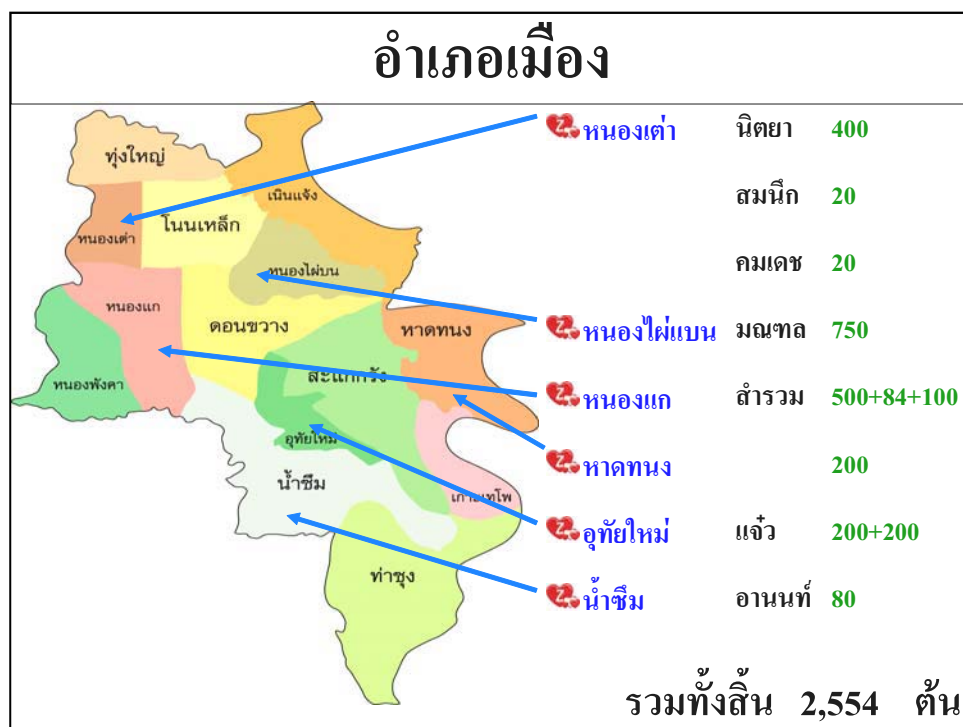
ได้จำนวน 11 ตำบล ดังนี้

ตำบลหนองแก , ตำบลหนองไผ่แบน , ตำบลโลกหม้อ , ตำบลบ่อยาง , ตำบลหนองไผ่ , ตำบลหมกแหว
, ตำบลสุขฤทัย , ตำบลหนองยายดา , ตำบลอุทัยเก่า , ตำบลดงขวาง และตำบลดอนกลอย

ต้นตะก

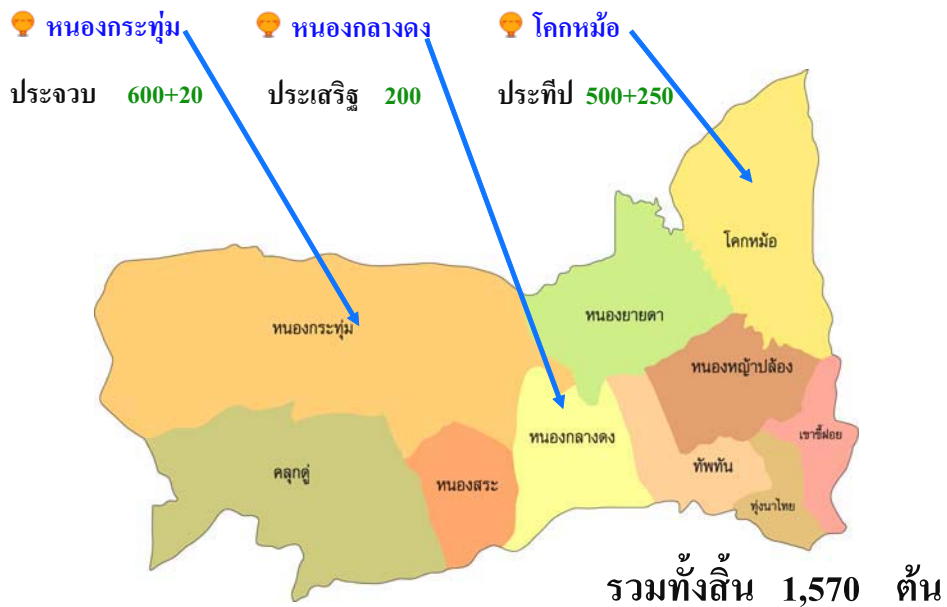
มีการปลูกต้นตะกั่วทั้งจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 14,693 ต้น

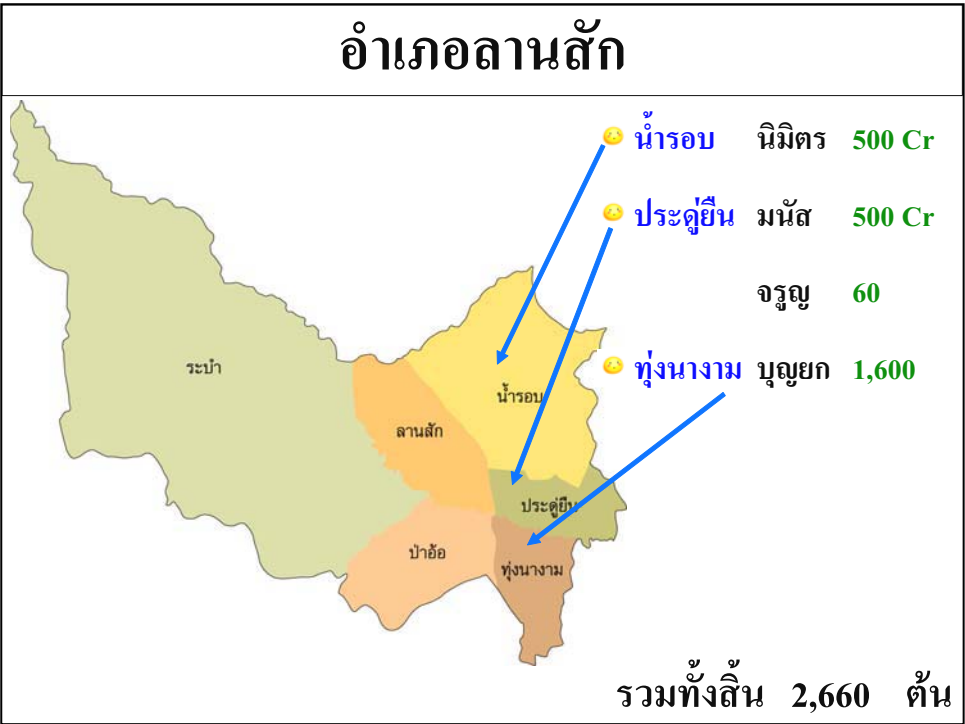
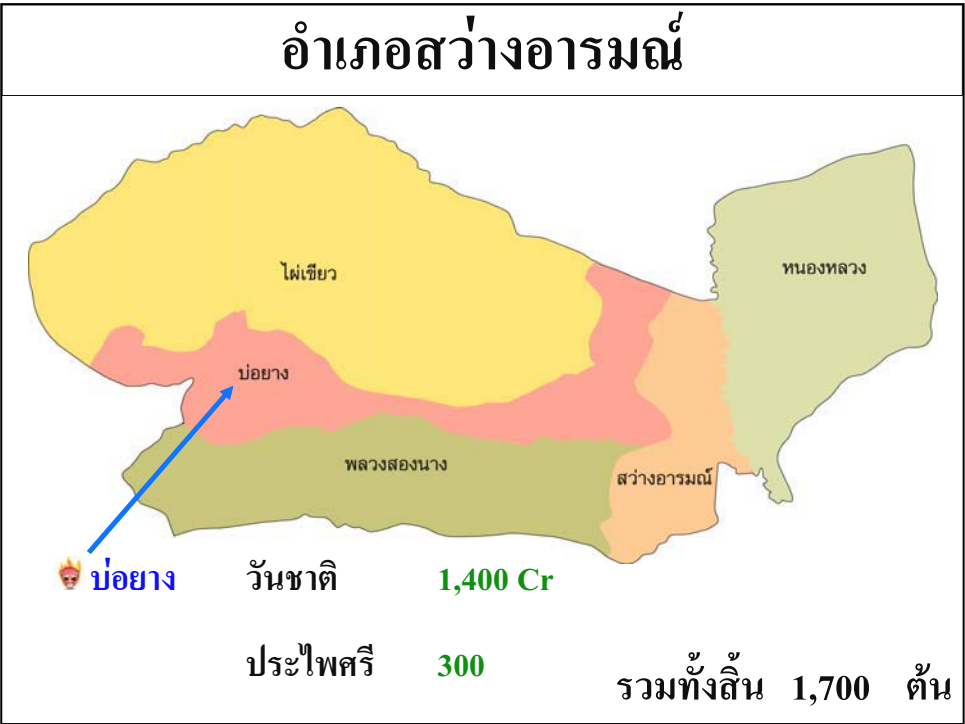

อำเภอหนองนาง

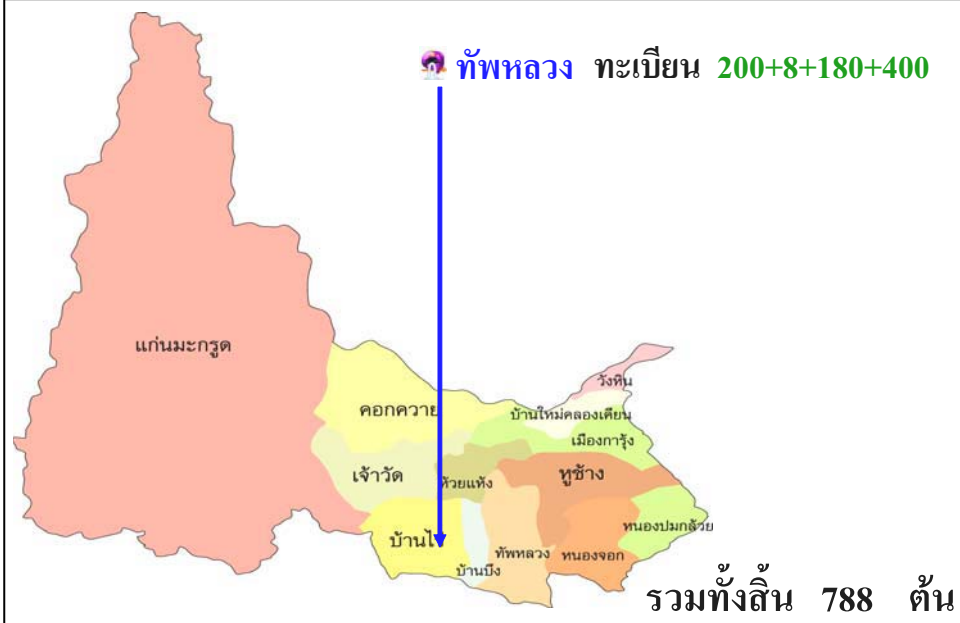

อำเภอทัพทัน

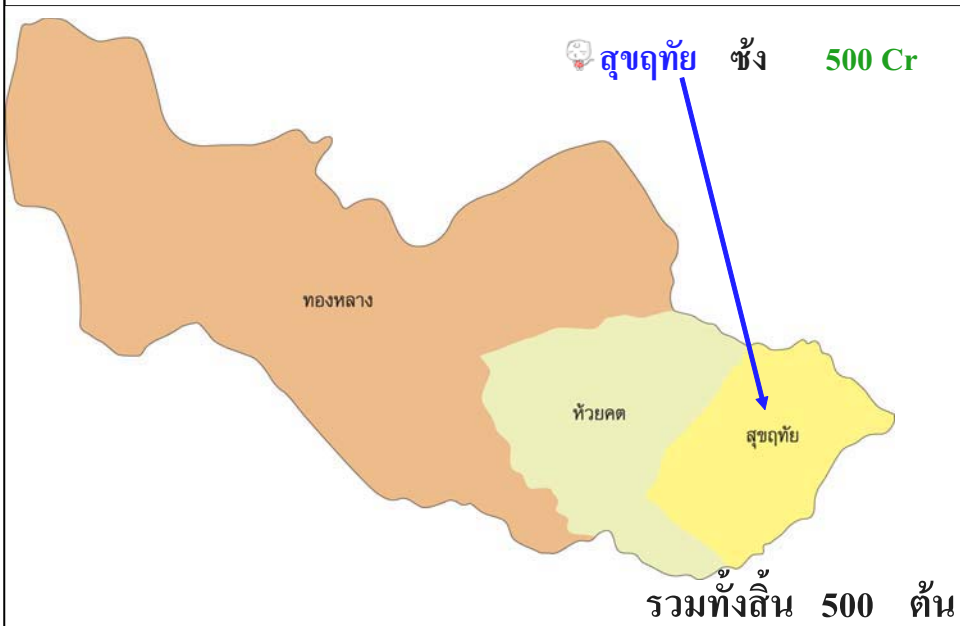

อำเภอบ้านไร่

อำเภอห้วยคต

สรุปข้อมูล จังหวัดอุทัยธานี

บันทึกบัญชีครัวเรือน

★ จำนวนแบบบันทึก		
◇ จำนวนที่รับจากส่วนกลาง	5,000	ชุด
◇ จำนวนที่กระจายไปในพื้นที่	7,658	ชุด
★ พื้นที่เป้าหมาย		
◇ จำนวนหมู่บ้าน	324	หมู่บ้าน
◇ จำนวนตำบล	35	ตำบล
◇ จำนวนอำเภอ	8	อำเภอ
★ ผลที่เกิดขึ้น		
◇ จำนวนครัวเรือนที่บันทึก	4,592	ครัวเรือน
◇ ครัวเรือนที่บันทึกเกิน 4 เดือน	4,625	ชุด
◇ บันทึกใน Program มหิดล	6,123	ชุด
★ ข้อมูลบัญชีครัวเรือนทำแผนของชุมชน (หมู่บ้าน)	89	
★ จำนวนโครงการที่เสนอเข้าข้อบัญญัติ อปท.	468	

ข้อมูลกลุ่มอาชีพ

★ กลุ่ม	500	กลุ่ม
★ หมู่บ้าน	224	หมู่บ้าน
★ ตำบล	31	ตำบล

จำนวนคณะทำงาน/วิทยากรกระบวนการ (คน)

★ ครู ข. (คน)	578	คน
★ คณะทำงานจังหวัด (คน)	45	คน
★ ภาควิชาส่วนระดับจังหวัด		
◇ ในภาคราชการ (คน)	94	คน
◇ นอกภาคราชการ (คน)	34	คน
รวม	128	คน

งบประมาณสมทบ

★ อปท.	11,005,745	บาท
★ หน่วยงานในจังหวัด	6,647,000	บาท
★ อยู่ดีมีสุข	115,000,000	บาท
★ SML	137,350,000	บาท

ENTERED
Mail 28/11/91

สัญญาเลขที่ PUR 5100001

โครงการ

"การนำเสนอบทเรียน การทำงานโครงการความร่วมมือ
เพื่อแก้ปัญหาความยากจน-พัฒนาสังคมและสุขภาพกลาง"

โดยนายอนุ สง่าเรืองฤทธิ์
ผู้ประสานงานภาคกลาง

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. เอกสารสังเคราะห์ภาพรวมกระบวนการทำงานโครงการความร่วมมือ พื้นที่ภาคกลาง	1
2. ชุดประสบการณ์	14
- บทเรียนสำคัญในการพัฒนาตำบลบูรณาการ	
- บทเรียนความร่วมมือภาคีคู่ตำบลบูรณาการ	
- บทเรียนสำคัญภาคีสันับสนุน	
3. แนวทางการขับเคลื่อนงานในอนาคตของภาคีพัฒนาในพื้นที่	24

โครงการ

"การนำเสนอบทเรียน การทำงานโครงการความร่วมมือ เพื่อแก้ปัญหาคาความยากจน-พัฒนาสังคมและสุขภาพกลาง"

1. เอกสารสังเคราะห์ภาพรวมกระบวนการทำงานโครงการความร่วมมือพื้นที่ภาคกลาง

จังหวัดนครปฐม

1. การจัดรูปกลไกจังหวัด + และความร่วมมือภาคีหน่วยงาน

แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

- 1.1 ทีมแกนนำจังหวัด
- 1.2 ขบวนการเครือข่ายจังหวัดและอำเภอ
- 1.3 งานกองเลขา

1.1 ระดับทีมแกนนำจังหวัด

จุดแข็ง

1. มีความเป็นทีมงาน ความสามัคคีที่ดีมีจิตใจเพื่อภารกิจของงานสังคมเต็มที่
2. มีองค์ประกอบดี ประกอบด้วยแกนนำชาวบ้าน นักพัฒนา ข้าราชการ ประชาสังคม
3. มีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบเป็นระดับอำเภอที่ชัดเจน
4. มีความเข้าใจต่อเป้าหมายงานค่อนข้างชัดเจน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เกิดตำบลบูรณาการ, ความร่วมมือหน่วยงานและร่วมมือท้องถิ่น อบต.
5. สามารถเชื่อมประสานหน่วยงานต่างๆ ได้เป็นอย่างดีมาก

จุดอ่อน

1. ขาดการพัฒนาความรู้ในการเป็นวิทยากรกระบวนการและเนื้อหาความรู้ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
2. มีภารกิจมากยังไม่สามารถแบ่งบทบาทและจัดสรรเวลาลงปฏิบัติการในพื้นที่ตำบลได้อย่างเต็มที่

1.2 ขบวนการเครือข่ายจังหวัดและอำเภอ

- จุดแข็ง
1. ยังมีความเป็นข่ายประเด็นที่แข็งแรงในหลายประเด็น ประเด็นเกษตรอินทรีย์, ประเด็นสวัสดิการ, เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน
 2. แต่ละขบวนการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงาน

- จุดอ่อน
1. ทีมงานจังหวัดยังไม่สามารถ สานเครือข่ายขบวนการจังหวัดได้ มีการสรุปบทเรียน หรือชี้แจงทำความเข้าใจบ้างเป็นครั้งคราว

1.3 งานกองเลขา

- จุดแข็ง
1. สามารถจัดการให้ถูกลงไปได้ด้วยดี ทุกกิจกรรม, ทุกภารกิจ
 2. งานระบบเอกสาร และการเงินทำได้ดีไม่มีปัญหา

- จุดอ่อน
1. ระบบการวางแผนการจัดการงานที่เป็นระบบยังอ่อนแอ
 2. ยังไม่สามารถที่จะใช้เงื่อนไขกองเลขา ทำให้เกิดการเรียนรู้และตกผลึกร่วมกันทางยุทธศาสตร์
 3. ขาดการติดตามงานในระดับพื้นที่ด้าบลงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

- ข้อเสนอแนะ โดยรวมต่อกรณีการจัดรูปกลไกภาคีจังหวัดและอำเภอและความร่วมมือภาคีหน่วยงาน
- 1) ควรจัดให้มีการประเมินผลอย่างชัดเจนจากส่วนกลาง ถึงตัวชี้วัดความสำเร็จของกลไกจังหวัดและภาคีความร่วมมือ ใน 3 ดับอย่างชัดเจน คือ 1) ทีมงานจังหวัด 2) ขบวนการเครือข่ายจังหวัดและอำเภอ 3) งานกองเลขา
 - 2) เพิ่มกิจกรรมพัฒนาศักยภาพแกนนำอย่างพอเพียง
 - 3) จัดสรรงบประมาณที่พอเพียงในการประสานงานพื้นที่ของแกนจังหวัด และการจัดการกิจ การจัดการความรู้ของเครือข่ายขบวนการจังหวัดอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปขบวนการเครือข่าย
 - 4) สร้างกิจกรรมให้เกิดความสัมพันธ์และกำลังใจร่วมกันในระดับส่วนกลางและภูมิภาค

2. การบริหารจัดการโครงการ , การวางแผนการเคลื่อนงาน การเลือกใช้เครื่องมือต่างๆ และ การใช้เครื่องมือบัญชีครัวเรือน การสร้างระบบฐานข้อมูลตำบล

- จุดแข็ง
1. นครปฐมเลือกใช้เครื่องมือบัญชีครัวเรือนสามารถเก็บได้ประมาณ 22% ของครัวเรือนทั้งหมด
 2. ส่วนใหญ่บันทึกข้อมูลในระดับ อบต. มีส่วนน้อยที่บันทึกโดยส่วนกลาง
- จุดอ่อน
1. ระบบแผนการขับเคลื่อนงานไม่ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย
 2. ยังไม่มีการคิดค้นที่จะวางรากฐาน ระบบฐานข้อมูลของตำบล
 3. การจัดทำการบันทึกบัญชีครัวเรือนต้องใช้ระบบการจัดการและการติดตามงาน เพื่อเป็นพี่เลี้ยงช่วยชุมชนสูงมาก ซึ่งยังไม่สามารถทำได้เต็มที่

ข้อเสนอแนะ

1. ต้องให้ความสำคัญอย่างหนักแน่นว่างานเชิงปริมาณมาก กลไกระบบการจัดการและการวางแผนการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ เป็นตัวตัดสินความสำเร็จและล้มเหลวของโครงการฯ
2. ทั้งระดับภาคและระดับส่วนกลางต้องให้ความสำคัญกับการติดตามระบบจัดการอย่างสม่ำเสมอเพื่อคอยแก้ไขจุดอ่อนของระบบการจัดการและระบบการขับเคลื่อนงาน
3. ต้องเลือกใช้คนให้ตรงกับภารกิจของงาน
4. วางแผนพัฒนาระบบฐานข้อมูลตำบลอย่างเป็นรูปธรรมโดยใช้กรณีของภาคใต้ในการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้ของพื้นที่ ,การจัดตั้งเครือข่ายตำบลบูรณาการและความร่วมมือท้องถิ่น อบต.

- จุดแข็ง
1. จัดการอบรมทำความเข้าใจและสร้างวิทยากรกระบวนการได้ดีในระดับจังหวัด
 2. ตำบลบูรณาการในพื้นที่ ที่ทำเขตเดิม 9 ตำบลพัฒนาและเข้มแข็งขึ้น
 3. การได้การบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือหลัก ทำให้ชุมชนได้เห็นผลจากการบันทึกบัญชีทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างชัดเจน และเข้าใจถึงความสำคัญของการสร้างวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน

4. มีความร่วมมือกับท้องถิ่น อบต.เป็นอย่างดี
5. สามารถสานภารกิจอื่นของหน่วยงานต่างๆลงไปในพื้นที่ตำบลได้เป็นอย่างดี

- จุดอ่อน
1. การใช้เครื่องมือบันทึกบัญชีครัวเรือนต้องใช้เวลาในการติดตามและจัดการมาก จึงทำให้เวลาในการเรียนรู้ข้อมูลร่วมกันน้อยลง
 2. ในการจัดเตรียมงบประมาณโครงการไม่ได้วางงบประมาณเพื่อเครือข่ายตำบลจะได้มีเวทีประจำเดือนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน
 3. พื้นที่ตำบลในการปฏิบัติงานมีมากถึง 43 ตำบล ทำให้สามารถสร้างเครือข่ายตำบลได้แข็งแรงเพียง 20 กว่าตำบล
 4. อบต. ยังไม่สนับสนุนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะด้านงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรยกระดับการเรียนรู้ของแกนนำในประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือนในมิติที่ลึกและกว้างมากขึ้นใน 2 ด้าน คือด้านแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง และด้านความไม่เป็นธรรมในระบบเศรษฐกิจ
2. ภารกิจของหน่วยงานหลักต่างๆ เช่น พอช., สสส., สปสช., สกว., พัฒนาชุมชน, สาธารณสุข, พัฒนาสังคม, เกษตรและหมาคไทย, รกส. ถ้าสามารถเชื่อมโยงระดับส่วนกลางได้จริงจะทำให้การถักทองานในพื้นที่จะแข็งแรงขึ้น
3. ต้องให้เวลากับเวทีเรียนรู้การปฏิบัติงานระดับตำบลเพราะความสำเร็จแท้จริงของงานอยู่ที่พื้นที่ปฏิบัติการท้องถิ่น

จังหวัดอุทัยธานี

1. การจัดรูปกลไกจังหวัดและความร่วมมือหน่วยงานแบ่งภารกิจเป็น 3 ระดับ คือ
 - 1.1 ทีมงานแกนนำจังหวัด
 - 1.2 ขบวนการเครือข่ายจังหวัดและอำเภอ
 - 1.3 งานกองเลขา

จุดแข็ง

- 1) ทีมงานแกนนำจังหวัดมีทีมกลางอยู่ 5 คน มีการจัดเตรียมการงานอย่างดี
- 2) ขบวนการเครือข่ายจังหวัดมีการประชุมสม่ำเสมอเดือนละ 3 ครั้ง
โดยครั้งที่ 1 จะประชุมติดตามงานระดับตำบล
โดยครั้งที่ 2 การประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานต่างๆ และนายอำเภอและเครือข่าย
จังหวัด
โดยครั้งที่ 3 จะประชุมรวมงานถักทอภารกิจต่างๆของจังหวัดโดยใช้พื้นที่ตำบล
เป็นตัวตั้ง
- 3) ประธานคณะทำงานจังหวัดมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยต่างๆและผู้ว่าราชการ
จังหวัด
- 4) องค์ประกอบของขบวนการเครือข่ายจังหวัดมีความหลากหลาย องค์กรชุมชน,
หน่วยงานต่างๆ, นักวิชาการและข้าราชการเกษียณ
- 5) ขบวนการเครือข่ายจังหวัด จะเป็นการถักทองานหลายหน่วยงานหลายภารกิจแต่
ประสานกันโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง หน่วยงานหลักๆ สกว. , พอช. , สสส.,
สถาบันพระปกเกล้า ทรกส. , พช. , พัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตร
การกมีทั้งเกษตรที่ดิน , น้ำท่วม , สุขภาพ , สวัสดิการ , การจัดการป่าชุมชน
และอื่นๆ
- 6) งานกองเลขา, จะมีระบบจัดการที่แข็งแรง - ทั้งระบบการเงินและระบบธุรกิจ
สามารถ เคลียร์ ความเข้าใจแผนงานทางยุทธศาสตร์ได้
- 7) มีการจัดระบบเอกสารทำความเข้าใจร่วมกันที่ดี ผลิตออกมาอยู่สม่ำเสมอ
- 8) เน้นวิธีคิดและปฏิบัติการด้านเศรษฐกิจพอเพียงแข็งแรง

จุดอ่อน

- 1) ขังขาดการยกระดับวิธีคิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะทางด้านการเมือง
- 2) ขณะนี้มีแต่ผู้ประสานอำเภอ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอ แต่ยังไม่
มีการถักทอเครือข่าย อำเภออย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

- 1) จัดพัฒนาศักยภาพแกนนำจังหวัดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 2) ถ้ามีการสร้างความเข้มแข็งที่เครือข่ายอำเภอขบวนจังหวัดจะแข็งแรงมาก
- 3) ต้องจัดบปให้เกิดการแลกเปลี่ยนของจุดเด่นแต่ละภาคได้อย่างเพียงพอจะทำให้สามารถยกระดับการทำงานได้ดีมาก

2. การบริหารจัดการโครงการ, การวางแผนการเคลื่อนงาน, การเลือกใช้เครื่องมือต่างๆและการใช้เครื่องมือบัญชีครัวเรือนและการสร้างระบบฐานข้อมูลตำบล

จุดแข็ง

- 1) มีระบบการบริหารโครงการที่แข็งแรง, มีแผนงานชัดเจน
- 2) มีการประชุมเตรียมงานสม่ำเสมอ
- 3) เครื่องมือที่เลือกใช้มีหลากหลาย เช่น แผนชุมชน, บัญชีครัวเรือน ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง, การเจาะเลือดตรวจ
- 4) การเจาะเลือดตรวจ ซึ่งทำให้ชุมชนตื่นตัวต่อการตระหนักถึงพิษภัยของสารเคมี

จุดอ่อน

- 1) ขังขาดการวางระบบฐานข้อมูลที่เครือข่ายตำบลและอบต.
- 2) การทำบัญชีครัวเรือนน้อยจึงไม่ได้เรียนรู้ข้ออ่อนข้อแข็งของเครื่องมือต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรจะได้แลกเปลี่ยนแนวคิดกับพื้นที่ที่มีการจัดการที่แข็งแรงจะได้เป็นตัวอย่างให้กับจังหวัดอุทัยธานี เพื่อยกระดับการจัดการขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง
- 2) บทเรียนของภาคใต้เรื่องการทำฐานข้อมูลตำบลอุทัยน่าจะได้อะดับงานข้อมูลที่สูงขึ้น

3. การจัดการเรียนรู้ของพื้นที่ , การจัดตั้งเครือข่ายตำบลบูรณาและความร่วมมือท้องถิ่น อบต.

จุดแข็ง

- 1) มีการบูรณาการงานของหลายหน่วยงานสูงมากในพื้นที่ เช่นงานพัฒนาการเชื่อมของสถาบันพระปกเกล้า, งานประเด็นต่างๆของ พอช. ,งานของหน่วยงานต่างอีก 10 เป็นสภาแกนนำแลได้จดทะเบียนเป็นแกนนำสภาองค์กรชุมชนได้ 31 ตำบล
- 2) มีเวทีสภาแกนนำชุมชนประชุมแลกเปลี่ยนและติดตามงานทุกเดือน
- 3) องค์ประกอบของสภาแกนนำมีทั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน , อบต. กลุ่มองค์กรชุมชน
- 4) มีความร่วมมืออบต. อยู่ในระดับดี แต่มีช่องว่างอยู่บ้าง เนื่องจากเข้าใจผิดในเรื่องการจัดตั้งสภาแกนนำเกรงจะเข้ามาคานอำนาจ อบต.
- 5) เป็นต้นแบบตำบลบูรณาการได้เป็นอย่างดี

จุดอ่อน

- 1) แกนนำจังหวัดมีการปฏิบัติงานเชื่อมประสานมากจึงทำให้มีเวลาสนับสนุนงานพื้นที่และร่วมคิดร่วมทำกับพื้นที่ได้น้อย
- 2) ยังขาดการสนับสนุนทางวิชาการหรือการพัฒนาศักยภาพแกนนำ
- 3) งานวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาเศรษฐกิจหลักของตำบลยังขึ้นได้น้อย

ข้อเสนอแนะ

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลแผนชุมชน ควรยกระดับขึ้นได้อีกโดยใช้ทีมวิชาการที่เห็นภาพทางเศรษฐกิจหรือมิติอื่นๆช่วยเติม
- 2) จัดหลักสูตรพัฒนาศักยภาพแกนนำอย่างเป็นระบบเชิงวิทยากรที่มีความสามารถ
- 3) จัดทำ KM ด้านตำบลบูรณาการเพื่อการขยายผลและยกระดับ

จังหวัดชัยนาท

1. การจัดรูปกลไกจังหวัด และความร่วมมือภาคีหน่วยงาน
แบ่งออกเป็น 3 ระดับ
 - 1.1 ทีมงานแกนนำจังหวัด
 - 1.2 ขบวนการเครือข่ายจังหวัดและอำเภอ
 - 1.3 งานกองเลขา

1.1 ทีมงานแกนนำจังหวัด

จุดแข็ง

- 1) มีทีมแกนนำจังหวัด 5 คน แบ่งพื้นที่กันเป็นพี่เลี้ยงชัดเจน
- 2) มีการประชุมชนเตรียมงานสม่ำเสมอ
- 3) เวลาส่วนใหญ่ของทีมแกนนำจังหวัดทุ่มเทให้กับงาน สกว.

จดอ่าน

- 1) ไม่คุ้นเคยกับลักษณะงานใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งมาก่อนพนักงานประเดิมผู้สูงอายุ, ผู้หญิง, เยาวชนและเอดส์

1.2 ขบวนการรื้อขายจังหวัดและอำเภอ

จุดแข็ง

- 1) ขบวนการเครือข่ายตำบล แกนนำตำบล ประชุมร่วมกันทุกเดือน เพื่อติดตามงานและแลกเปลี่ยน
- 2) มีอำเภอบูรณาการท่าทุกตำบลเกิดเป็นเครือข่ายอำเภอ 1 อำเภอ 1 ร่อง
- 3) หลักหลังจากวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีครัวเรือนขบวนจังหวัด เริ่มพัฒนาเป็นประเด็นเครือข่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว , เครือข่ายปุย , เครือข่ายฝึกปลอดภัย เครือข่ายโรงสี

จุดอ่อน

1.3 งานกองเลขา

จุดแข็ง

- 1) มีระบบการจัดการที่ดี ระบบการเงินรัดกุม
- 2) จัดเตรียมการประชุม และการเตรียมเอกสารได้ดี
- 3) สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการสรุปข้อมูลบัญชีครัวเรือนให้เป็นข้อมูลระดับตำบลได้ดี

จุดอ่อน

-

ข้อเสนอแนะ

- 1) จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดที่มีการจัดกลไก 3 ระดับดังกล่าวแล้วแข็งแรงมาก
ควรจะเป็นตัวอย่างด้านการจัดการให้แก่จังหวัดอื่นๆ
 - 2) ควรจะมีการเสริมหนุนแนวกลไกด้านต่างๆ ให้กับจังหวัดงานจะไปได้อีกไกล
2. การวางแผนเคลื่อนงาน , การบริหารจัดการ , การเลือกใช้เครื่องมือ , ฐานข้อมูลตำบล
- ### จุดแข็ง

- 1) การวางแผนเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบมีการติดตามงานที่ดีและสม่ำเสมอ
- 2) ระบบการบริหารจัดการ วางคนที่เป็นพี่เลี้ยงตามโซน ตามตำบลอย่างดีถ้ามี
ปัญหาที่ตัวบุคคลพร้อมจะเปลี่ยนแกนประสานทันที
- 3) ชัยนาทเลือกใช้เครื่องมือในการสร้างตำบลสุขภาวะบูรณาการด้วยบัญชี
ครัวเรือนเครื่องมือเดียวและสามารถทำได้ 28 % ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
ใน 21 ตำบล
- 4) มีทีมประสานงานตำบลและทีมประสานงานหมู่บ้านที่แข็งแรงตัวแทน
หมู่บ้านมาเป็นแกนนำตำบล หมู่บ้านละ 5 คน และแกนทำงานในหมู่บ้านอีก
หมู่บ้านละ 5 คน
- 5) แกนนำหมู่บ้านและแกนนำตำบลทุ่มเทเวลาติดตามงานและช่วยเหลือชุมชน
ในการลงบันทึกข้อมูลบัญชีครัวเรือนสูงมาก
- 6) อบต.ทุกอบต. ให้ความร่วมมือในการลงบันทึกข้อมูลบัญชีครัวเรือน
- 7) การลงบันทึกบัญชีครัวเรือนในปริมาณมากทำให้ทางจังหวัดและหน่วยงาน
ต่างชื่นชมและรับเป็นแบบอย่าง
- 8) ครัวเรือนที่บันทึกบัญชีครัวเรือนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ยาและ
พฤติกรรมกรรบกิริโยค เกือบทุกครัวเรือน
- 9) มีปริมาณพอสมควรที่ยังบันทึกบัญชีครัวเรือนต่อ

จุดอ่อน

- 1) ต้องทุ่มเทสรรพกำลังมาก

ข้อเสนอแนะ

- 1) ชัยนาทเป็นแบบอย่างที่ดีควรนำบทเรียนของจังหวัดชัยนาทไปแลกเปลี่ยนกับพื้นที่อื่น
3. การจัดการเรียนรู้ของพื้นที่ , การจัดตั้งเครือข่ายตำบลบูรณาการ , และความร่วมมือท้องถิ่นอบต.

จุดแข็ง

- 1) การบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้การวิเคราะห์การจัดทำวิสาหกิจชุมชนเพื่อลดต้นทุนปัจจัยการผลิตชัดเจนขึ้น
- 2) โครงการระดับตำบลนำร่อง มีความร่วมมือจาก 4 ฝ่าย ทั้ง 21 ตำบล , จากการลงทุนของชุมชน, จากการปันเงินของโครงการตำบลละ 2 หมื่น อบต. สนับสนุนงบประมาณทุกตำบลและงบจากสสส. ตำบลละ 100,000 บาท ซึ่ง เป็นตัวอย่างโครงการความร่วมมือที่สมบูรณ์
- 3) อบต. รับแผนของชุมชนเข้าไว้กับ อบต. ทั้ง 21 ตำบล
- 4) เครือข่ายตำบลบูรณาการแข็งแรงทั้ง 21 ตำบล สามารถได้ตามเป้าหมาย 100%

จุดอ่อน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ถ้าชัยนาทเริ่มดึงทองานภารกิจอื่นๆของหน่วยงานและสานความร่วมมือลงในข่ายตำบลจะเข้มแข็งขึ้นมาก
- 2) ถ้าในอนาคตสามารถจัดตั้งเครือข่ายตำบลยกระดับเป็นสภาองค์กรชุมชนและทำงานเป็นสภาเปิดโดยไม่ถือกรรม การสภาตามกฎหมาย ทำให้เป็นสภาตามธรรมชาติ จะสามารถสานเครือข่ายขององค์กรชุมชน , อบต. กำนัน, ผู้ใหญ่บ้านและภาคีต่างๆในตำบลให้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของตำบลได้เป็นอย่างดี
- 3) ถ้าสวนกลางและภาคจัดสรรงบประมาณศักยภาพแกนนำระดับต่างๆให้เพียงพอจะทำให้งานยกระดับไปได้ดีมากขึ้น

จังหวัดระยอง

1. การจัดรูปกลไกจังหวัดและความร่วมมือหน่วยงาน]

1.1 ทีมงานแกนนำจังหวัด

จุดแข็ง

- 1) มีแกนนำชุมชนและหน่วยงานพัฒนาชุมชน เข้าร่วมอย่างแข็งขัน

จุดอ่อน

- 1) มีการประชุมกันไม่สม่ำเสมอ
- 2) การทำความเข้าใจภารกิจของจังหวัดไม่ชัดเจน
- 3) หัวหน้าโครงการทำงานคนเดียวไม่ใช้ทีมคณะทำงานปฏิบัติงานด้วย
- 4) ผู้ประสานงานจังหวัดไม่มีเวลาปฏิบัติงานและมีช่องว่างกับหัวหน้าโครงการ

1.2 ขบวนการเครือข่ายจังหวัด

จุดอ่อน

- 1) ขบวนการเครือข่ายตำบลไม่เกิด
- 2) ไม่มีการประชุมเครือข่ายตำบล

1.3 กองเลขา

- 1) ปฏิบัติเฉพาะทีมงาน ไม่มีคณะจังหวัดช่วย
- 2) แผนการปฏิบัติงานไม่แน่นอน

ข้อเสนอแนะ

- 1) การวางตัวบุคคลมีปัญหา ไม่สามารถนำขบวนจังหวัดระยองที่มีอยู่จริงมาร่วมปฏิบัติงานภารกิจนี้ได้
- 2) ไม่ขยายเวลาเฟสต่อไป

2. การวางแผนเคลื่อนงาน ,การบริหารจัดการ , การเลือกใช้เครื่องมือ ,ฐานข้อมูลตำบล

จุดแข็ง

- 1) ร่วมมือกับพัฒนาชุมชนอย่างแข็งแรง

จุดอ่อน

- 1) ไม่มีแผนการเคลื่อนงานที่ชัดเจน
- 2) การบริหารจัดการไม่เป็นไปตามข้อเสนอโครงการ
- 3) ใช้ข้อมูลแผนชุมชนของพัฒนาชุมชน ซึ่งเน้นแต่ระดับหมู่บ้านไม่มีการรวมแผนตำบล
- 4) ไม่ได้สร้างฐานข้อมูลที่เครือข่ายตำบลและอบต.
- 5) การทำงานขึ้นอยู่กับพัฒนาชุมชนเป็นหลักไม่มีเครือข่ายภาคประชาชน การเข้าร่วมของภาคประชาชนเป็นระดับตัวบุคคล

3. การจัดการเรียนรู้ของพื้นที่ การจัดตั้งเครือข่ายตำบลบูรณาการและความร่วมมือท้องถิ่น อบต.

จุดอ่อน ไม่สามารถทำภารกิจทั้ง 3 ด้านได้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

- 1) การวางตัวบุคคลมีปัญหา ไม่สามารถนำขบวนจังหวัดระยองที่มีอยู่จริงมาร่วมปฏิบัติงานภารกิจนี้ได้
- 2) ไม่ขยายเวลาเฟสต่อไป

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะภารกิจของผู้ประสานงานจังหวัดและผู้ประสานงานภาค

ผู้ประสานงานภาค

จุดแข็ง

- 1) เป็นผู้มีความรู้วุฒิ, คุณวุฒิและประสบการณ์ที่สามารถที่จะช่วยให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะแนวทาง และแก้ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคของการทำงานบางอย่าง โดยเฉพาะความขัดแย้งในขบวนจังหวัด
- 2) ช่วยกำกับทิศทางงานและติดตามงานให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดอ่อน

- 1) ผู้ประสานงานเป็นกลสนับสนุนไม่มีผลในการสั่งการทางนิตินัยต้องใช้ศิลปะอย่างสูง บางครั้งก็ไม่สามารถควบคุมประสิทธิภาพของงานได้อย่างเต็มที่
- 2) พื้นที่งานกว้างการดูแลไม่เต็มที่

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรให้บทบาทในการติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงานของโครงการตามทิศทางและเป้าหมายในฐานะตัวแทน สกว. โดยทางนิตินัยเพิ่มขึ้นด้วย
- 2) เพิ่มงบประมาณพัฒนาศักยภาพแกนนำจังหวัดให้ผู้ประสานงานภาคใต้เสริมงานด้านนี้อย่างพอเพียง และงบด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด

ผู้ประสานงานจังหวัด

จุดแข็ง

- 1) ช่วยเสริมหนุนงานการเรียนรู้ช่วยแกนจังหวัดและแกนตำบล
- 2) ให้คำปรึกษาแกนจังหวัดในแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของสกว.
- 3) ช่วยติดตามและประเมินงานในระดับพื้นที่ตำบล
- 4) ช่วยผลักดันให้งานเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการฯ

จุดอ่อน

- 1) หัวหน้าโครงการฯบางจังหวัดไม่ยอมรับบทบาทผู้ประสานงาน
- 2) บางครั้งและบ่อยครั้งใช้งานผู้ประสานงานจังหวัดในด้านงานธุรการ
- 3) ศักยภาพผู้ประสานงานจังหวัดยังไม่สามารถให้คำปรึกษากับจังหวัดได้เพียงพอ
- 4) ผู้ประสานงานจังหวัดขาดการติดตามการปฏิบัติงานระดับพื้นที่อย่างใกล้ชิด กุมสภาพงานไม่ได้
- 5) จัดวางระบบการติดตามข้อมูลความคืบหน้างานไม่ได้ดี

ข้อเสนอแนะ

- 1) ต้องคัดเลือกผู้ประสานงานจังหวัดที่ไม่ใช่คนของหัวหน้าโครงการฯ
- 2) ต้องพัฒนาศักยภาพผู้ประสานงานจังหวัด
- 3) ผู้ประสานงานจังหวัดต้องกุมสภาพงานด้วยระบบข้อมูลและการติดตามอย่างใกล้ชิด

2. ชุดประสบการณ์

ชุดประสบการณ์ จ.อุทัยธานี

1) บทเรียนสำคัญในการพัฒนาตำบลบูรณาการ

โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคม และการอยู่ดีมีสุข จังหวัดอุทัยธานี ได้สร้างกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูล นำผลที่ได้มาแก้ไขปัญหาของชุมชนในท้องถิ่น ในประเด็นแผนแม่บทชุมชน

จังหวัดอุทัยธานีมีพื้นที่ในการทำงานทั้งหมด 35 ตำบล แบ่งเป็น 20 ตำบลนำร่องเดิม 15 ตำบลขยาย จากการทำแผนชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวคณะทำงานจะกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดกระบวนการ ลด-ละ-เลิก การใช้สารเคมีในการทำการเกษตร โดยให้หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำจุลินทรีย์ต่าง ๆ แทน

นอกจากนี้งานในพื้นที่ยังเน้นเรื่องการเชื่อมประสานทรัพยากรและสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และหน่วยงานในภูมิภาค เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมไปสู่แผนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด

เมื่อเชื่อมประสานแล้ว โครงการ ฯ มุ่งที่จะสร้างตำบลต้นแบบในด้านตำบลอยู่ดีมีสุข ในพื้นที่ตำบลอุทัยเก่า เพื่อทำการส่งเสริมและขยายผลให้เต็มพื้นที่ต่อไป เครื่องมือที่ใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนก็คือ

1. การทำบันทึกบัญชีครัวเรือน
2. การทำแผนแม่บทชุมชน
3. การสร้างศูนย์เรียนรู้เพื่อชีวิต
4. สภาแกนนำชุมชน

ในการสร้างความตระหนักและความคิดร่วมของครอบครัวเป้าหมายในพื้นที่ทั้ง 35 ตำบล จังหวัดอุทัยธานี มีวิธีการทำ 3 เรื่องคือ

1. การทำบันทึกบัญชีครัวเรือน
2. การวิเคราะห์โหลหิต
3. การวิเคราะห์ดิน

การแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดอุทัยธานี ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลาง ทำการค้นหาข้อมูลและทำแผนแม่บทชุมชนทั้ง 35 ตำบล จากการทำแผน ฯ พบว่า สาเหตุหลักที่ทำให้ประชาชนยากจนคือ การใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง เป็นผลทำให้การทำการเกษตรขาดทุนและสุขภาพอ่อนแอ

กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาคือ การนำเอาแนวคิดเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้และนำไปปฏิบัติจริง โดยเลือกแนวทางลดรายจ่ายเป็นลำดับแรกเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและปฏิบัติได้ง่าย การลดรายจ่ายแบ่งได้เป็น 2 ทางคือ

1 ลดรายจ่ายที่เกิดจากการทำการเกษตร

- ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง ให้หันมาทำเกษตรอินทรีย์และทำเกษตรธรรมชาติ
- ใช้ระบบสหกรณ์และการรวมกลุ่ม เพื่อทำการต่อรองโดยไม่ให้พ่อค้าคนกลางเอาเปรียบมากเกินไป
- ลดสิ่งฟุ่มเฟือย ใช้เฉพาะที่จำเป็น
- ลดเรื่องอบายมุข ปิดหลักศีลธรรม

2 ลดรายจ่ายประจำวัน ผลิตเองเพื่อบริโภคเหลือจึงจำหน่าย

แนวคิดการพัฒนาคูขนาน เพื่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน คือความอยู่ดีมีสุข ปิดหลักหลักความพอเพียง หลักความมีภูมิคุ้มกัน

2) บทเรียนความร่วมมือภาคีผู้ตำบลบูรณาการ

ผลจากการทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 8 อำเภอ 35 ตำบล 4,592 ครัวเรือน และจากการวิเคราะห์โหลหิต ใน 23 ตำบล จำนวน 2,867 ราย เป็นผลทำให้เกิด

- เกิดสภาแกนนำตำบลจำนวน 34 สภา รวม 578 คน
- เกิดศูนย์การเรียนรู้แบบ โรงเรียนรอนาจำนวน 23 ตำบล รวม 24 ศูนย์
- เกิดกระบวนการทำนาข้าวปลอดสารพิษ
- หั้งนโยบายของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดและการสนับสนุนของ อบต. ทำเรื่องตั้งขึ้นข้างบ้าน (การทำเศรษฐกิจพอเพียง)
- เกิดตำบลต้นแบบในการทำนาเหวี่ยงที่ตำบลบ่อยาง

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และภาคประชาชน ได้ระดมกำลังขับเคลื่อนขบวนการจดแจ้งสภาองค์กรชุมชน ซึ่งได้รับการจดแจ้งทั้งหมด 31 สภา ทางสภาองค์กรชุมชนได้นำข้อมูลบัญชีครัวเรือนมาใช้ในการแก้ปัญหา และได้เสนอโครงการกับทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้จำนวน 11 ตำบล และได้ร่วมกันปลูกต้นกะกั่วทั้งจังหวัดจำนวนทั้งสิ้น 14,693 ต้น

3) บทเรียนสำคัญภาคีสถนุ

จังหวัดอุทัยธานี ได้บูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนตั้งแต่ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ช่วยเรื่องการเชื่อมประสานกับส่วนราชการต่าง ๆ โดยออกหนังสือคำสั่งมายังหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้สนับสนุนในเรื่องการทำแผนแม่บทชุมชน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีทั้งสำนักงานพัฒนาชุมชนและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ท่านนายอำเภอทั้ง 8 อำเภอ เกษตร สาธารณสุข

โดยเฉพาะพัฒนาชุมชนได้ร่วมกันทำกระบวนการแผนแม่บทชุมชนในพื้นที่ บูรณาการทั้งบุคลากร ข้อมูล จปฐ. การทำรูปเล่มแผน และงบประมาณ โดยภาคประชาชนได้เข้าไปร่วมทำกระบวนการควบคู่กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย

อบจ. มาสนับสนุนในเรื่องของโครงการใหญ่ ๆ ที่เกินความสามารถของ อบต. จะสนับสนุนได้ในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขุดสระหรือการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ การทำโรงพยาบาล เป็นต้น

สำนักงานพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ก็เข้ามาช่วยเหลือและหนุนเสริมในเรื่องการทำกระบวนการเรื่องการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน โดยประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานรวมทั้งงบประมาณร่วมกันกับโครงการ ฯ

ผลที่เกิดจากการสนับสนุนของภาคีส่วนต่าง ๆ

การทำบัญชีครัวเรือน

จำนวนครัวเรือนที่บ้านทีก	4,592	ครัวเรือน
ครัวเรือนที่บ้านทีกเกิน 4 เดือน	4,625	ชุด
บ้านทีกใน Program มหิดล	6,123	ชุด

ข้อมูลบัญชีครัวเรือนทำแผนของชุมชน (หมู่บ้าน) 89 หมู่บ้าน

จำนวนโครงการที่เสนอเข้าข้อบัญญัติ อปท. 468 โครงการ

ข้อมูลกลุ่มอาชีพ

กลุ่ม	500	กลุ่ม
หมู่บ้าน	224	หมู่บ้าน
ตำบล	31	ตำบล

จำนวนคณะทำงาน/วิทยากรกระบวนการ (คน)

ครู ข. (คน)	578	คน
คณะทำงานจังหวัด (คน)	45	คน

ภาคีหุ้นส่วนระดับจังหวัด

ในภาคราชการ (คน)	94	คน
นอกภาคราชการ (คน)	34	คน
รวม	<u>128</u>	คน

งบประมาณสมทบ

อปท.	11,005,745 บาท
หน่วยงานในจังหวัด	6,647,000 บาท
อยู่ดีมีสุข	115,000,000 บาท
SML	137,350,000 บาท

ชุดประสบการณ์ จ.ชัยนาท

1) บทเรียนสำคัญในการพัฒนาตำบลบูรณาการ

โครงการความร่วมมือเพื่อจัดการปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ดำเนินโครงการในพื้นที่เป้าหมาย 21 ตำบล 234 หมู่บ้าน การทำงานจะ เน้นเรื่องระบบการจัดการเริ่มตั้งแต่จัดการระดับตำบลไปจนถึงการจัดการระดับจังหวัด

การจัดการระดับตำบลนั้น จัดให้มีผู้ประสานงานระดับตำบล 1 คน พร้อมคณะทำงานที่มาจากตัวแทนทุกหมู่บ้านในตำบลนั้น ๆ คณะทำงานระดับตำบลจะต้องมีการทำงานอย่างบูรณาการกับ อบต. ในพื้นที่เพื่อให้ง่ายต่อการขอรับการหนุนเสริมงบประมาณและความช่วยเหลือ

ในระดับจังหวัดเองมีคณะกรรมการทั้งหมด 27 คน ประกอบไปด้วยผู้ประสานงานทั้ง 21 ตำบลและแกนนำระดับจังหวัดอีก 6 คน มีหน้าที่หนุนเสริมทางวิชาการและผลักดันให้กิจกรรมในแต่ละตำบลเนินไปตามยุทธศาสตร์ที่ได้วางไว้

ปัจจัยหลักในการทำงานของจังหวัดชัยนาทที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ แล้วเสร็จตามระยะเวลา และมีผลงานตามยุทธศาสตร์ที่ได้วางไว้คือ

1. การประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจและร่วมงานด้วยกันเป็นอย่างดีเป็นสิ่งสำคัญ
2. การค้นหาคนทำงานหรือคนที่มีใจรักงานพัฒนาในพื้นที่นั้น ๆ จำเป็นต้องมีอยู่ทุกระยะในการทำงานเพื่อที่จะซ่อมแซมในส่วนที่บุคลากรมีปัญหาเพื่อให้งานขับเคลื่อนไปได้ตลอดระยะเวลา
3. การได้มีเวทีพูดคุยกันอยู่เป็นประจำจะเป็นเวทีสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชน ทำให้ง่ายต่อการพัฒนา
4. จะต้องมีการติดตามและกระตุ้นจากส่วนกลางหรือจากคณะทำงานระดับจังหวัด เพื่อกระตุ้นให้พื้นที่ระดับตำบลทำงานด้วยความมั่นใจว่าจะไม่ถูกทิ้งให้โดดเดี่ยว

งานหลักที่ทำในพื้นที่ทั้ง 21 ตำบล

- เน้นเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งทำทั้งหมด 21 ตำบล 234 หมู่บ้าน 10,252 ครัวเรือน มีการติดตามและทำความเข้าใจเรื่องนี้ทุกเดือน
- เน้นเรื่องการประสานงานกับ อบต. ทั้งการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและขอรับการประสานงบประมาณ
- เน้นการสร้างเครือข่ายระดับตำบลให้เข้มแข็ง สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้หากโครงการนี้หมดไป
- เน้นการเชื่อมนโยบายระดับจังหวัดผ่านช่องทางการทำงานของ สกว. ฝ่าย 2 ซึ่งเป็น การเชื่อมประสานการทำงานซึ่งกันและกัน

2) บทเรียนความร่วมมือภาคีผู้ตำบลบูรณาการ

จังหวัดชัยนาทจัดเก็บข้อมูลทั้งหมด 21 ตำบล 234 หมู่บ้าน มีครัวเรือนที่ทำบัญชีทั้งหมด 10,252 ครัวเรือน สรุปข้อมูลที่ได้

- รายรับ	11,383.08	ล้านบาท
- รายจ่าย	8,096.97	ล้านบาท
ยอดคงเหลือ	3,286.11	ล้านบาท
- หนี้สิน	5,881.45	ล้านบาท

ค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน

- รายรับ	297,970 บาท
- รายจ่าย	211,951 บาท
ยอดคงเหลือ	86,019 บาท
- หนี้สิน	153,956 บาท

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว คณะทำงานระดับตำบลนำข้อมูลที่ได้มาจัดเวทีเรียนรู้ เพื่อค้นหา ปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไข และนำแนวทางแก้ไขมาเขียนเป็นแผนงาน/โครงการ จนได้ แผนงาน/โครงการและงบประมาณ นำแผนดังกล่าวไปนำเสนอกับ อบต. เพื่อให้ อบต. นำแผน ของชุมชนไปบรรจุไว้ในแผนของ อบต. เพื่อตอบสนองความต้องการของชาวบ้าน

ภาพรวมแผนงานโครงการของจังหวัดชัยนาท

แผนงาน	จำนวน โครงการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้ได้รับผลประโยชน์ (คน)
เศรษฐกิจ	472	72,942,400.-	86,485
อาหารปลอดภัย	40	1,874,800.-	6,079
สุขภาพ	144	7,801,400.-	14,290
สิ่งแวดล้อม	22	1,150,600.-	7,101
ศิลปวัฒนธรรม	11	265,000.-	2,723
การศึกษา	52	1,492,200.-	4,987
สวัสดิการชุมชน	35	1,854,000.-	2,478
ประชาธิปไตยท้องถิ่น	4	95,000.-	195
โครงสร้างพื้นฐาน	52	141,940,000.-	23,626
รวม	832	229,415,400.-	147,964

เมื่อได้แผนงาน/โครงการดังกล่าวแล้ว คณะทำงานระดับตำบล ต้องคัดเลือกโครงการร่วมตำบลละ 1 โครงการ โครงการนั้นจะต้องเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของชาวบ้านเป็นส่วนใหญ่ สามารถแก้ปัญหาร่วมหรือทุกข์ร่วมของคนในตำบลได้ ซึ่งได้เป็นโครงการนำร่องดังนี้

กิจกรรมนำร่องตามแผนชุมชน สุวิสาหกิจชุมชน

แผนงานโครงการนำร่อง	พื้นที่ตำบล
เมล็ดพันธุ์ข้าว (3 ตำบล)	บางหลวง/โพนางด้าออก/หันคา
ป้อนทรัพยากรชีวภาพ (8 ตำบล)	นางลือ/เสือโฮก/โพงาม/เด่นใหญ่/ กะบกเตี้ย/ สะพานหิน/หนองมะโมง/ วังตะเคียน
กองทุนข้าวสาร/โรงสีชุมชน (7 ตำบล)	ท่าฉนวน/เที่ยงแท้/บางซุด/ดงคอน/มะขามเต่า/ วังหมัน/ห้วยงู
ผักปลอดสารพิษ (3 ตำบล)	ท่าชัย/ตุลุก/กุดจอก

กิจกรรมนำร่องแต่ละกิจกรรมจะต้องเน้นเรื่องการบูรณาการงบประมาณ 3 ส่วน

ส่วนที่ 1. ชาวบ้านต้องระดมหุ้น เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของและให้เกิดกระบวนการกลุ่ม

ส่วนที่ 2. ทางโครงการความร่วมมือฯ จ.ชัยนาท จะสมทบงบประมาณให้ ต. ละ 20,000

เมื่อชาวบ้านระดมหุ้นและนำเงินเข้าบัญชีเรียบร้อยแล้ว

ส่วนที่ 3. จัดให้มีเวทีผนวกแผนเพื่อสร้างความเข้าใจกับ อบต. และขอสนับสนุน

งบประมาณ ในส่วนโครงการนำร่องทุก อบต. ยินดีให้การสนับสนุน

ตารางแสดงการสมทบงบประมาณของ 3 ภาษี สุวิสาหกิจชุมชน

ตำบล	สมาชิก	งบประมาณ			
		ชุมชน	อบต./เทศบาล	สกว.	รวม
ท่าชัย	48	5,600	55,000	20,000	81,100
นางลือ	43	17,500	100,000	20,000	137,500
เสือโฮก	35	9,000	150,000	20,000	179,000
ท่าฉนวน	276	74,000	100,000	20,000	194,000
บางหลวง	27	12,500	100,000	20,000	132,500
คลอง	30	3,000	20,000	20,000	43,000
โพนงคำออก	49	9,700	100,000	20,000	129,700
เที่ยงแท้	48	10,500	100,000	20,000	130,500
โพงาม	38	10,200	100,000	20,000	130,200
บางซุด	34	3,500	120,000	20,000	143,500
ดงคอน	341	97,000	100,000	20,000	217,000
หันคา	43	5,000	87,500	20,000	112,500
ห้วยงู	45	10,800	50,000	20,000	80,800
เด่นใหญ่	27	8,300	100,000	20,000	128,300
กะบกเตี้ย	94	38,000	100,000	20,000	158,000
มะขามเฒ่า	55	11,000	100,000	20,000	131,000
วังหัน	82	13,600	100,000	20,000	133,600
กุดจอก	46	46,000	40,000	20,000	106,600
สะพานหิน	39	20,400	130,000	20,000	170,400
หนองมะโมง	41	12,900	100,000	20,000	132,900
วังตะเคียน	30	7,500	130,000	20,000	157,500
รวม	1,471	426,000	1,983,000	420,000	2,829,000

3) บทเรียนสำคัญภาคีสถนับสนุน

เนื่องจากจังหวัดชัยนาทมีทุนทางสังคมอยู่มากจึงทำให้การสนับสนุนทั้งกำลังคนและกำลังงบประมาณเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยเริ่มต้นจาก

1. กลุ่มองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งมีประสบการณ์การทำงานมานานและมีกลุ่มงานในพื้นที่อยู่เต็มจังหวัด เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีแกนนำชุมชนเป็นช่างในการทำงานอยู่บ้างแล้ว ทำให้งานขับเคลื่อนไปได้ง่าย

2. สกว. ฝ่าย 2 มีงานวิจัยอยู่ในพื้นที่อยู่ 7 ประเด็น ที่ทำงานเชื่อมร้อยกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอยู่ก่อนหน้านี้ โครงการ ฯ ก็เป็นช่างงานของ สกว. ฝ่าย 2 จึงทำให้การเชื่อมต่องานกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ล่าสุดผู้ว่าราชการจังหวัดได้ลงนามความร่วมมือทางวิชาการกับทาง สกว. 3 ปี

3. โครงการ ฯ เน้นที่การสร้างตำบลเข้มแข็งและการเชื่อมประสานความร่วมมือและงบประมาณจาก อบต. เป็นหลัก ซึ่งกระบวนการเคลื่อนงานต่าง ๆ ในพื้นที่จะให้ความสำคัญไปที่ อบต. จึงไม่ยากในการขอสนับสนุน จังหวัดชัยนาทจะคำนึงถึงแหล่งทุนที่อยู่ใกล้ตัวมากที่สุด เราจึงพุ่งเป้าไปที่ อบต.

ชุดประสบการณ์ จ.นครปฐม

1) บทเรียนสำคัญในการพัฒนาตำบลบูรณาการ

โครงการความร่วมมือแก้ปัญหาคความยากจน พัฒนาสังคมและสุขภาวะจังหวัดนครปฐม จังหวัดนครปฐมมี 7 อำเภอ 116 ตำบล มีประชากรประมาณ 8-9 แสนคน ในส่วนการทำงานของภาคประชาชนมีแกนนำระดับจังหวัด 46 คน มีนายก อบต. เป็นที่ปรึกษา พื้นที่เป้าหมาย 42 ตำบล แบ่งเป็นตำบลนำร่อง 9 ตำบล ตำบลขยาย 33 ตำบล แผนงานการขับเคลื่อนโดยใช้ แผนชุมชน และแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องมือ เพื่อการเรียนรู้ตัวเอง

โครงการ ฯ ต้องการให้ชาวบ้านเกิดกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลจากการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 เรื่อง

1. เรียนรู้เรื่องของครัวเรือน ได้รับความสัมพันธ์ในครอบครัว และรู้จักตนเอง
2. เรียนรู้เรื่องการเชื่อมประสาน ผลักดันในการเชื่อมแผนท้องถิ่น

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบ และสังเคราะห์จากปัญหาที่ได้จากการจัดเก็บข้อมูล

ปัญหา และข้อกังวล

1. การไม่รู้จักประมาณตน ไม่มีการวางแผนชีวิต/การลงทุน
2. ค่าครองชีพสูง
3. ภาวะปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
4. กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนา

ผลกระทบต่อประชาชนในตำบล

1. ของแพง
2. อาชีพไม่มั่นคง
2. รายได้น้อยกว่ารายจ่าย
3. เกิดภาวะหนี้สิน
4. ครอบครัวมีปัญหา
5. สุขภาพทางกายและทางจิต

สิ่งที่ได้จากการจัดทำข้อมูลหรือทำแผนชุมชน

1. ชาวบ้านลดต้นทุนการผลิตในครัวเรือน
2. รมรงค์ ลด ละ เลิก จัดการตนเองในเรื่องของสุขภาพ
3. กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์
4. กิจกรรม 3 วัย คือ พ่อ แม่ ลูก และผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทั้งในครัวเรือนและชุมชน
5. กิจกรรมสร้างกระบวนการกลุ่มตามประเด็นทางเลือก เช่น การทำเกษตรปลอดภัย ทำออมทรัพย์ การทำสวัสดิการ

ข้อมูลที่ได้จากการทำบัญชีครัวเรือน ไม่ว่าจะเกิดจากกระบวนการทำแผนหรือเกิดจากการทำบัญชีครัวเรือนด้วยตนเอง แยกนำชุมชนก็นำไปขยายผลในพื้นที่ จนทำให้เกิดการรวมกลุ่มทำสวัสดิการ จากที่ชุมชนได้ไปหาประสบการณ์มาจากที่ภาคใต้ทำให้ชาวบ้านสนใจและมีความเชื่อว่าชุมชนต้องช่วยเหลือชุมชนด้วยกันก่อนก่อนที่จะไปขอความช่วยเหลือจากคนอื่น

อย่างน้อยการทำสวัสดิการสามารถบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าได้ อนาคตต้องมีการขยายสวัสดิการให้เป็นขำใหญ่ขึ้นเพราะฉะนั้นเรื่องระบบการจัดการเป็นสิ่งจำเป็น ถ้าสวัสดิการเชื่อมร้อยกับภาคีในพื้นที่ได้อย่างเช่น ของบสนับสนุนจาก อบต. เสริม ขอความร่วมมือกับฝ่ายวิชาการในพื้นที่ ก็จะทำให้สวัสดิการเติบโตได้อย่างมั่นคง

ประการสำคัญความเข้มแข็งของเครือข่ายเองและความซื่อสัตย์ต้องสร้างให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมจะเรียกความเชื่อมั่นและทำให้กลุ่มสวัสดิการโตขึ้นอย่างมั่นคง ในมุมมองของนักวิชาการอย่าง สกว. ได้ให้แนวคิดไว้ว่า

1. ต้องให้นักวิชาการหรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยให้กลุ่มเข้มแข็งหรือขยายให้กลุ่มโตขึ้นอย่างมั่นคง
2. ต้องคิดวิธีการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และไม่ทำให้กลุ่มนั้นล้มได้
3. อาจจะต้องอดทำเรื่องอื่นนอกเหนือจากการทำสวัสดิการ

2) บทเรียนความร่วมมือภาคีผู้ตำบลบูรณาการ

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ท่านให้ความสำคัญกับการทำบัญชีครัวเรือนและท่านได้มีนโยบายระดับจังหวัดที่จะทำงานอยู่ 2 ข้อด้วยกันคือ

1. ให้มีการบูรณาการแบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูลร่วมกันระหว่างแบบฟอร์มของ สกว. พัฒนาชุมชน เกษตรและสาธารณสุข ให้แล้วเสร็จภายในเดือน ตุลาคม 2551
2. ให้จัดทำแผนแม่บทชุมชนนาร่อง 7 อำเภอ อำเภอละ 1 หมู่บ้าน ซึ่งในอนาคตท่านจะขยายให้เต็มพื้นที่

3) บทเรียนสำคัญภาคีสันนิบาต

การทำงานในพื้นที่ได้ร่วมกับภาคีหลายภาคส่วนเนื่องจากคณะทำงานโครงการ ฯ ส่วนใหญ่เป็นแกนนำอยู่ในภาคนั้น ๆ ด้วย เช่น

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้สนับสนุนงานในพื้นที่เรื่องสวัสดิการ ประเด็นการเกษตร และจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน
- สถาบันพระปกเกล้าได้ทำเรื่องสภาพพัฒนาการเมือง
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ทำเรื่องชุมชนเป็นสุข โครงการลดเหล้า
- สปสช. ทำเรื่องหลักประกันสุขภาพ
- ผู้ว่าราชการจังหวัดทำแผนแม่บทชุมชนนาร่อง 7 อำเภอ 7 หมู่บ้าน และให้มีการบูรณาการแบบฟอร์มใช้ร่วมกันทั้งจังหวัด

ในแต่ละภาคส่วนมีกลุ่มแกนนำกลุ่มเดียวกัน มีพื้นที่การทำงานพื้นที่เดียวกัน จึงทำให้การทำงานของภาคประชาชนบูรณาการกันได้ อาจจะทำให้มีมุมมองที่กว้างขึ้นและมีช่องทางในการติดต่อหลายช่องทางแต่สิ่งสำคัญคือการบริหารจัดการการทำงานให้เป็นระบบอย่าให้ซ้ำซ้อน งานจะได้แล้วเสร็จได้ตามเป้าหมาย

3. แนวทางการขับเคลื่อนงานในอนาคตของภาคีพัฒนาในพื้นที่ จังหวัดอุทัยธานี, จังหวัดชัยนาท, จังหวัดนครปฐม

จังหวัดอุทัยธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับต้นแบบ จำนวน 40 ตำบล ในจังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนจำนวน 40 องค์กร
3. เพื่อประสานทรัพยากรธรรมชาติและสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอต่างอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับห้วยขาแข้งมรดกโลก
4. เพื่อสร้างความเข้มแข็งตำบลต้นแบบผ่านกระบวนการสภาองค์กรชุมชน
5. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ และถอดความรู้ใหม่ในการสร้างความเข้มแข็งของตำบลในด้านต่างๆ
6. เพิ่มพื้นที่ขยายโดยการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น
7. ผลักดันให้เกิดการจัดการข้อมูลและใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างเครือข่าย องค์กรชุมชน และ อบต./เทศบาล
8. พัฒนาความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ของกิจกรรมนำร่องที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลของตำบล

แผนยุทธศาสตร์

1. การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลผ่านเวทีสภาองค์กรชุมชน
2. การพัฒนาอาหารปลอดภัย และการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นที่ให้ความรู้ และพัฒนากระบวนการสื่อพิมพ์และวิทยุชุมชน
4. องค์กรการเงิน หรือทุนของชุมชน จะต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับชุมชน
5. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานะโลกร้อน

ประเด็นเป้าหมายในการทำงาน

ยุทธศาสตร์ 1 ชุมชนชนอยู่ดีมีสุข

1. เวทีการเรียนรู้ผ่านสภาองค์กรชุมชน
2. ศูนย์การเรียนรู้
3. การศึกษาต่อเนื่องผ่านสิ่งพิมพ์และวิทยุชุมชน

ยุทธศาสตร์ 2 ชีวิตปลอดภัย

1. เกษตรปลอดภัย
2. ดู่เย็นข้างบ้าน
3. ปहुป่าครอบครัว
4. วิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ 3 การจัดการความรู้

1. กระบวนการพัฒนาความรู้
คณะทำงาน
2. การเสริมวิชาการผ่านเวทีตำบล
3. สนับสนุนข้อมูลให้ชุมชน
4. ถัมมนาสัญจร

จังหวัดชัยนาท

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากลไกและระบบการทำงานร่วมกันระหว่างประชาชน สถาบันวิชาการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะแบบบูรณาการ ในพื้นที่ตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด
2. เพื่อให้ชุมชน/อปท. มีการรวบรวมข้อมูลในการเสริมสร้างกระบวนการคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยมีรูปแบบ วิธีการจัดการและนำข้อมูลมาใช้ให้มีประสิทธิภาพร่วมกัน
3. เพิ่มทักษะในด้านการบริหารจัดการและการตลาดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต่อขอจากข้อมูลบัญชีครัวเรือน จำนวน 21 ตำบล
4. ส่งเสริมกระบวนการทำงานร่วมกันให้เกิดระบบเครือข่ายงานประเด็น จำนวน 4 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายปฎิอินทรีย์ชีวภาพ เครือข่ายกองทุนข้าวสาร เครือข่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวและเครือข่ายผักปลอดภัย
5. พัฒนาศักยภาพแกนนำตำบลให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อความยั่งยืน ตลอดไป
6. เพื่อถอดบทเรียนองค์ความรู้ นวัตกรรมใหม่ที่เกิดจากการดำเนินการของโครงการ

7. เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการในการจัดทำแผนชุมชนในพื้นที่ขยายเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 5 ตำบล

แนวทางการดำเนินงานโครงการ

1. ใช้กระบวนการแผนชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้และกลไกการบริหารจัดการในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ
2. สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ให้กับเครือข่ายภาคีความร่วมมือในการพัฒนาตำบลเข้มแข็ง ที่ดำเนินงานในพื้นที่เดิม 21 ตำบล และพื้นที่ขยายอีก 5 ตำบล รวม 26 ตำบล
3. ประสานความร่วมมือกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคราชการ ภาคเอกชน วิชาการ เพื่อตอบสนองการแก้ปัญหาความยากจน ปัญหาสังคม และปัญหาด้านสุขภาวะ
4. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจัดการองค์ความรู้
5. การวางระบบข้อมูลและการติดตามงาน
6. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ

กลไกการดำเนินงานโครงการ

1. เน้นการพัฒนาชุมชนในทุกด้านโดยเครือข่ายภาคประชาชนและยึดพื้นที่เป้าหมายหลักในการขับเคลื่อนในการทำงาน โดยมีคณะกรรมการการตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด
2. อปท. เป็นเจ้าภาพร่วมคอยหนุนเสริมการขับเคลื่อนงาน
3. และภาคีความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ / เอกชน / นักวิชาการ เพื่อเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การจัดการ ปัญหาความยากจน ปัญหาสังคม และปัญหาสุขภาวะ ในพื้นที่ของจังหวัดชัยนาท

ผลลัพธ์

1. เกิดกลไกความร่วมมือระหว่างประชาชน สถาบันวิชาการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการ เพื่อจัดการปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะแบบบูรณาการ ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ตั้งแต่ในระดับตำบล 26 ตำบล 8 อำเภอ และจังหวัด
2. ชุมชน/อปท. มีการรวบรวมข้อมูลใช้ในการเสริมสร้างกระบวนการคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาของชุมชนซึ่งมีรูปแบบวิธีการจัดการ และการนำข้อมูลมาใช้ให้มีประสิทธิภาพ จำนวน 5 ตำบล

3. เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 21 ตำบล ที่มีการบริหารจัดการและการตลาดอย่างเป็นระบบและมีความเข้มแข็งในการดำเนินงาน
4. เกิดเครือข่ายงานประเด็นระหว่างตำบลซึ่งมีการทำงานร่วมกันจำนวน 4 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายปุยอินทรีย์ชีวภาพ เครือข่ายกองทุนข้าวสาร เครือข่ายเสม็ดพันธุ์ข้าวและเครือข่ายผักปลอดภัย
5. แกนนำระดับตำบลมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการดำเนินงานพัฒนาตำบล
6. ถอดองค์ความรู้ในวัฒนธรรม 5 ชุค ความรู้
7. อปท. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ ในพื้นที่เพิ่มจำนวน 5 ตำบล ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการในการจัดทำแผนชุมชน

จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. การสร้างเครือข่ายตำบลเข้มแข็ง มีระบบกลไกการจัดการ ให้เป็นตำบลที่พึ่งตนเองได้ (20ตำบล)
2. การสร้างนวัตกรรมในการยกระดับความรู้ (km) ให้เป็นความรู้ใหม่ และมีกระบวนการการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารให้ทั่วจังหวัด และวิธีการขยายผลยกระดับองค์ความรู้
3. เกิดตำบลขยายผล 5-7 ตำบล และกลไกการจัดการ ที่สามารถขับเคลื่อนแผนงาน และตระหนักรู้ในแผนข้อมูลอย่างมีกระบวนการ
4. การจัดทำฐานข้อมูลร่วมในเชิงบูรณาการท้องถิ่นตำบล (อปท.) และมีรูปแบบวิธีการในการใช้ข้อมูลร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เกิดกิจกรรมรูปธรรมที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้แผนชีวิตชุมชน อย่างเข้มข้น และติดตามแผนงานที่เกิดจากความต้องการของชุมชน โดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area based)
6. การสร้างเครือข่ายขบวนจังหวัด เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน และประสานความร่วมมือระหว่างภาคีพัฒนาในทุกระดับ และผลักดันเชิงนโยบาย และการเชื่อมงบประมาณในการสนับสนุน

แนวทางการดำเนินงาน

1. การจัดเวทีเพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายของโครงการ และกระบวนการทำแผนชุมชนเชิงลึก มีการทำแผนจัดเก็บข้อมูล (อย่างน้อย 3 เดือน) เป็นเวทีระดับจังหวัด
2. การจัดเวทีวิเคราะห์/สังเคราะห์แผนชุมชน เพื่อค้นหาความต้องการ และทำข้อมูลเชิงลึก ตรงตามแผนงานและให้สอดคล้องกับแนวทางและแผนงานการขับเคลื่อน และตรงตามความต้องการของแผนชุมชน และเนื้องานประเด็น เช่น การเกษตร สวัสดิการกองทุนหมู่บ้านละบาท การทำวิสาหกิจชุมชน
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายต้นแบบ อาทิ ศูนย์การเรียนรู้เกษตรประณีต เกษตรปลอดภัย ศูนย์การเรียนรู้การทำปุ๋ยชีวภาพ – ปุ๋ยอินทรีย์ ศูนย์การเรียนรู้เรื่องวิสาหกิจชุมชน ร้านค้าชุมชนศูนย์การเรียนรู้เรื่ององค์กรการเงิน และสวัสดิการกองทุนหมู่บ้านละบาท เป็นต้น เป็นการพัฒนาต้นแบบ นำร่องเพื่อเสริมกระบวนการและการจัดการที่เข้มแข็ง และการขยายผล
4. เวทีการสร้างเครือข่ายตำบลเข้มแข็ง(20 ตำบล) เพื่อพัฒนากลไกการจัดการ และการพึ่งตนเอง
5. เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (นักวิชาการ/ปราชญ์/วิทยากร/หน่วยงาน ฯลฯ) เพื่อเสริมหนุนองค์ความรู้ นำ ศูนย์นวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่ เพื่อยกระดับองค์ความรู้ในการพัฒนาและสามารถนำความรู้ นั้นไปปรับประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำเนินงานและการขยายผลและสื่อสารในวงกว้าง (4 เดือน/ครั้ง = 3 ครั้ง) และรวบรวมเพื่อจัดทำคู่มือ
6. การฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน (ทั้งครู ก.และ ครู ข.) และศักยภาพชุมชน เพิ่มขีดความสามารถการพัฒนาและบริหารจัดการกลไกในระดับตำบล และเสริมองค์ความรู้ในเรื่องเนื้อหา และวิชาการในเรื่องต่างๆ
7. เวทีการประชุมชนคณะทำงานและขบวนการจังหวัด เพื่อการพัฒนาและติดตามความก้าวหน้า และทิศทางการขับเคลื่อน (18 เดือน)
8. การศึกษาดูงาน เพื่อเสริมแรงกระตุ้นให้เกิดพลังในการขับเคลื่อน และนำมาประยุกต์ใช้ในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการอบรมจริงในการสาธิต ทั้งด้านพืชพันธุ์ ปุ๋ยการเกษตร แปลงสาธิตการแปรรูป เพื่อเป็นตัวอย่างการเรียนรู้และพัฒนา ทั้งด้านการวิถีชีวิต และเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมการนำส่งโดยการสร้างตลาดชุมชน และเป็นที่ต้องการของสังคม

9. การพัฒนาสู่แนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจน ในเรื่องตำบลเข้มแข็ง และนำสู่การเป็นต้นแบบ และศูนย์การเรียนรู้ได้ในอนาคต
10. การสรุปถอดบทเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทบทวนยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และหาทิศทางก้าวต่อไป เพื่อนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลลัพธ์

1. มีชุดความรู้ที่เป็นฐานข้อมูล แผนชุมชนที่สามารถใช้ร่วมกับหน่วยงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ ชุดข้อมูลความรู้เรื่องตำบลเข้มแข็ง และระบบการจัดการ ว่าด้วยเรื่องต่างๆ เช่นข้อมูลเรื่องเกษตรประณีต ชุด ข้อมูลการจัดการความรู้เรื่ององค์กรการเงิน และสวัสดิการ วิสาหกิจชุมชน การแปรรูป และความรู้เรื่องระบบเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนทั้งเรื่องการจัดการเรื่องช่องทางการตลาด เป็นต้น
2. มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภาคีพัฒนา และหน่วยงาน เชื่อมและบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการยอมรับ และสนับสนุนกระบวนการ และงบประมาณให้เข้าเป็นแผนท้องถิ่น
3. ชุมชนสามารถพัฒนาขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจชุมชน ความสัมพันธ์ของท้องถิ่นและพึ่งตนเองได้ เป็นตำบลเข้มแข็งและเป็นรูปธรรม 5 ตำบล และเป็นต้นแบบการขยายผลได้
4. มีสมาชิกเครือข่าย ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและแกนอาสาเพิ่มร้อยละ 20 % ของกลุ่มเป้าหมายและมีวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นตำบล 3-5 คน ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถ สื่อสารได้อย่างชัดเจน (60 -80 คน)
5. เกิดตำบลขยายผลที่ได้เรียนรู้จากตำบลนำร่อง 5-7 ตำบล โดยท้องถิ่นเข้าร่วมกระบวนการ
6. เกิดเวทีพัฒนาร่วมมีระดับตำบล และการสร้างเครือข่ายตำบลเป็นสุข 20 ตำบล อย่างต่อเนื่อง (มีเวทีการประชุมชนระดับตำบลทุกเดือน 18 เดือน)
7. เกิดเวทีการประชุมคณะทำงานจังหวัด 18 เดือน และขบวนจังหวัด 3 เดือน/ครั้ง รวม 6 ครั้ง เพื่อกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และสรุปบทเรียนร่วมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง